This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Span 9077.25

Harvard College Library

FROM

The Editor

Bible. O.T. Genesis.
(Basque. (1898).)

MOISSEREN LEHENBICICO

LIBŨRUÃ

IENERAÇIONEA

EDO

ETÓRQIÄ

DEITŨÃ:

Edited by E. S. Dodgson.

LONDON:
TRINITARIAN BIBLE SOCIETY.
25, NEW OXFORD STREET, W.C.

1898.

Span 9077.25
~~Span 2099.59~~7.30
~~1275.36.15~~

HARVARD COLL
OCT 1 1901
CAMBRIDGE

The Editor.

ERRATA.

Dans l'édition d'*Etórkiä* (La Genèse traduite en Basque Français par Pierre d'Urte vers 1715) publiée par la Société Biblique Trinitarienne de Londres le 21 Février, 1899. Partout au lieu de *ce* et *ci* lisez *çe* et *çi*.

Page	3	verset	8	lisez	hori içatu
,,	7	,,	25	,,	ahalqeric.
,,	8	,,	6	,,	emateco,
,,	8	,,	7	,,	çirela :
,,	11	,,	12	,,	herraturic
,,	12	,,	25	,,	Iaincoac,
,,	14	,,	3	,,	atsseginñ
,,	15	,,	15	,,	çabaltas —
,,	16	,,	4	,,	guçiac,
,,	20	,,	2	,,	çúën
,,	21	,,	9	,,	castareqiñ
,,	26	,,	29	,,	Abramec
,,	27	,,	7	,,	Eternalari,
,,	27	,,	13	,,	beraz,
,,	30	,,	1	,,	demboran.
,,	30	,,	1	,,	naçionéen
,,	31	,,	12	,,	çu —
,,	31	,,	12	,,	egoten çen.
,,	31	,,	15	,,	çitçájen
,,	35	,,	1	,,	Abramec
,,	35	,,	3	,,	Abram
,,	38	,,	4	,,	çaitezte
,,	39	,,	24	,,	bar —
,,	41	,,	11	,,	io çitúzten
,,	42	,,	17	,,	eän.
,,	43	,,	28	,,	guçietara,
,,	43	,,	28	,,	bate —
,,	45	,,	16	,,	hire anaiari
,,	46	,,	18	,,	leqen
,,	51	,,	8	,,	naçaçue,
,,	52	,,	2	,,	aüt, hire
,,	55	,,	31	,,	etçhéä,
,,	55		33	,,	escáñi

Page	56	verset	40	lisez	aitçiñean
,,	56	,,	40	,,	hireqiñ,
,,	57	,,	49	,,	badúçüe
,,	58	,,	57	,,	nescat —
,,	58	,,	58	,,	giçon
,,	61	,,	4	,,	içarrac
,,	64	,,	35	,,	çaizcóten
,,	66	,,	21	,,	aüt, iaqiteco ea
,,	78	,,	11	,,	niñan,
,,	84	,,	26	,,	Bañan
,,	86	,,	14	,,	barátçhe
,,	86	,,	15	,,	deçadan
,,	86	,,	15	,,	çuen, çergatic
,,	87	,,	18	,,	hirira,
,,	87	,,	6	,,	minçátçera.
,,	90	,,	1	,,	bortitçari,
,,	90	,,	8	,,	haritç
,,	91	,,	14	,,	çhuçhen —
,,	99	,,	13	,,	iaqi —
,,	102	,,	10	,,	arren:
,,	103	,,	17	,,	darocuana
,,	104	,,	12	,,	çioen:
,,	108	,,	25	,,	ihardet —
,,	112	,,	21	,,	can hestúra
,,	113	,,	33	,,	çarótela
,,	114	,,	35	,,	çákuăn
,,	114	,,	36	,,	naüçúë
,,	121	,,	13	,,	çai —
,,	123	,,	26	,,	ria,
,,	124	,,	11	,,	Gerszon,
,,	125	,,	34	,,	hagitç higintçen
,,	127	,,	16	,,	haçiendarént —
,,	129	,,	4	,,	egiñaráçico,
,,	130	,,	10	,,	baitçeçáqen,
,,	134	,,	7	,,	çahar guçiac

MOISSEREN LEHENBICICO LIBÚRUÄ

IENERAÇIONEA EDO ETÓRQIÄ DEITÚÄ.

LEHEN CAPITÚLUÄ.

1 Hastean creatu çituen Iaincoac çerúac eta lúrra.

2 Eta lurra molderic gabe çen eta hutssa, eta illhumbeac çiren leçearen gañean, eta Iaincoaren Izpiritua higitçen çen uren gañean.

3 Eta Iaincoac erran çuen, içan bedi argiä: eta argia içatu çen.

4 Eta Iaincoac ikussi çuen argia ona çela, eta Iaincoac apartatu çuen argia illhumbeenganic.

5 Eta Iaincoac deitu çuen argia, eguna, eta illhumbeac deitu çituen gaüa, horrela içatu çen arratssa, horrela içatu çen goiça; hori içatu çen lehenbiçico eguna.

6 Gero Iaincoac erran çuen; içan bedi hedadura bat uren artéan: eta aparta betça urac urétaric.

7 Iaincoac bada egin çuen hedadura: eta apartatu çituen hedaduraren azpian diren urac hedaduraren gañean direnetaric: eta hala içatu çen.

8 Eta Iaincoac deitu çuen hedadura, çeruac. Hala içatu çen arratssa, hala içatu çen goiça; hori, içatu çen bigarren eguna.

9 Gero Iaincoac erran çuen, bill beitez leku batetara çeruen azpian diren urac eta ager bedi leyhorra: eta hala içatu çen.

10 Eta Iaincoac deitu çuen leyhorra, lurra: ur billduma ere deitu çuen itssassoac: eta ikussi çuen Iaincoac hori ona çela.

11 Gero erran çuen Iaincoac, pussa beça lurrac bere egozqia, erran nahi da, belhar bere motaren arabera haçia dakarqena, eta arbola fruitu dunac, bere motaren arabera fruitu dakarqetenac, çe-

ñeç içan deçaten bere haçia bere baitan lurraren gañean: eta hala içatu çen.

12 Lurrac beraz, ekarri çuen bere egózqia, erran nahi da, belhar bere motaren arabera haçia dakarqena eta arbola fruitu dakarqetenac, bere haçia bere motaren arabera bere baitan dutenac, eta ikussi çuen Iaincoac hori ona çela.

13 Hala içatu çen arratssa, hala içatu çen goiça, çeña içatu baitçen hirurgarren eguna.

14 Gero erran çuen Iaincoac, içan beitez argiçagiac çeruetaco hedaduran, apartatçeco gaüa egunaganic: eta içan daiteçen señaletçat eta sassoñetaco eta egunetaco eta urtetaco:

15 Eta içan daiteçen argiçagitçat çeruetaco hedaduran: argitçeco lurraren gañean: eta hala içatu çen.

16 Iaincoac beraz egin çítuën bi argiçagi handi; arguiçagi handiena egunaren gañean erregiñátçeco, eta mendrea gauaren gañean erregiñatçeco ; eta içarrac.

17 Eta Iaincoac eçarri
çituen çeruetaco hed
duran lurraren gañea
argitçeco.

18 Eta erregiñatçeco eg
naren eta gaüaren gañea
eta apartatçeco argia il
humbeenganic: eta Iai
coac ikussi çuen hori on
çela.

19 Horrela içatu çe
arratssa, horrela içatu çe
goiça, çeña içatu baitçe
laurgarren eguna.

20 Gero erran çuen Iain
coac, urec ekar betçat
franqiaz herrestaç ibill
biçia dutenac: eta hegá
stiñac hegalda beitez lur
raren gañean çeruetac
hedadura aldéra.

21 Iaincoac bada creatu
çituen baléä haündiac eta
animalia higitçen diren
guçiac urec franqiaz bere
motaren arabera ekarri
çituztenac eta hegastin
guçiac bere motaren arabera hegala dutenac: eta ikussi çuen Iaincoac hori ona çela.

22 Eta Iaincoac bedincatu çituen erraten çuela, berret eta haüñitç egin çaitezte eta bete tçatçue urac itssassoetan: eta hegastiñac, berret beitez lurrean.

23 Horrela içatu çen arratssa, horréla içatu çen goiça, hori içatu çen bortçgarren eguna.

24 Gero erran çuen Iaincoac, lurrac ekar betça animaliac bere motaren arabera, artaldeac, herrestaç ibillqiac, eta lurreco bestiac bere motaren arabera: eta hala içatu cen.

25 Iaincoac bada egin çituen lurreco bestiac bere motaren arabera, eta artaldeac bere motaren arabera, eta lurreco herrestaç ibillqiac bere motaren arabera: eta ikussi çuen Iaincoac hori ona çela.

26 Gero erran çuen Iaincoac, egin deçagun giçona gure imajinara, gure iduriaren arabera, eta erregiña beçate itssassoco arrañen gañean, eta ceruetaco hegastiñen gañean, eta artaldeen gañean, eta lur guçien gañean, eta herrestaç ibillqi lurraren gañean higitçen diren guçien gañean.

27 Iaincoac beraz creatu çuen giçona bere imajinara, Iaincoaren imajinara creatu içan çuen: harra eta emea creatu çituen.

28 Eta bedincatu çituen Iaincoac eta erran çioten, berret eta haüñitç egin çaitezte, eta bete çaçue lurra, eta azpira çaçue, eta erregiña çaçue itssassoco arrañen gañean, eta ceruetaco hegastiñen gañean, eta lurraren gañean higitçen diren bestia gucien gañean.

29 Eta erran çuen Iaincoac, horra eman darozqitçúët haçia dakarqeten belhar guçiac, lur guçien gañean direnac, eta arbola guçiac haçia dakarqen arbola fruitua bere baitan dutének, çeña içanen baitçaitçüe ianharitçat.

30 Bañan eman diotçatet lurreco bestia guçiey, eta ceruetaco hegastin guçiey, eta lurraren gañean higitçen diren eta bere baitan biçia duten gaüça guçiey belhar ferde guçiac iatecótçat: eta hala içatu çen.

31 Eta ikussi çituen Iaincoac egin çituen gaüça guçiac: eta horra onac çiren. Hala içatu çen arratssa, hala içatu çen goiça, çeña içatu baitçen seygarren egúna.

2 BIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Çeruac bada eta lurra

akabatu içan çiren eta heqien armada guztia.

2 Eta akabatu içan çuen Iaincoac çazpigarren egunean bere egin çuen obra eta sossegatu içan tçen çazpigarren egunean bere egin çituen obra guçietaric.

3 Eta Iaincoac bedincatu çuen çazpigarren eguna eta santificatu çuen: çeren eta hartan sossegatu baitçen bere egiñac içatecotçat creatu çituen obra guçietaric.

4 Horrelacoac dire çeruetaco eta lurreco etorqiac creatu içan tçiren orduan, Iaungoico Eternalac lurra eta çeruac egin çituenean.

5 Eta larretaco landare guçiac lurrean içan baño lehen, eta larretaco belhar guçiac pussatu baño lehen: eçen Iainco eternalac etçuen uria eragiñ lurraren gañera, eta etçen giçonic lurra laboratçeco.

6 Eta bapore batere igaten etçen lurretican ihinztatceco lur gaña.

7 Iaincoac bada moldatu çuen giçona lurreco herraütssetic eta aürtiqi çuen haren sudurçillotara biçiaren hatssa: eta egiñ içan çen giçona a biçi.

8 Baratçe bat ere datu içan çuen Ia Eternalac Hedenen, enteco aldetic, eta eçarri çuen moldatu giçona.

9 Eta Iainco etern ekarraraci çioten retican ikusteco çiren eta iateco on ç arbola guçiey: eta ratçearen erdian çen çiaren arbolari, eta eta gaitçaren çientçia arbolari.

10 Eta ibaia bat ilkit çen Hedenetic barát ihinztátçeco: eta han errepartitçen cen l burutara.

11 Lehenbiçicoáren i na da Pisson: hura Habilaco herritican ing ru inguru iragaten de non sortçen baita urré

12 Eta herri harta urréa ona da: han aurk çen da bdeliun arbo beltça ere bay eta on harria ere.

13 Eta bigarren ibaiare içena da Gihon: hura d Cusco herritican ingu inguru iragaten dena.

14 Eta hirurgarren ib

iaren içena da Hiddekel: hura doha Assiriaren contra. Eta laurgarren ibaya da Euphrates.

15 Iainco Eternalac bada hartu çuen giçona eta eçarri çuen Hedengo baratçean iorrátçeco eta begiratçeco barátçea.

16 Gero Iainco Eternalac manatu çuen giçona erraten çuela, ianen duc libroqi baratçeco arbola gucietaric.

17 Bitártean on eta gaitçaren çientçia arbolaz denaz beçambátean eztuc handic ianen: eçen handic ianen duan egun beretican hillen aiz heriótçeaz.

18 Eta Iainco Eternalac erran çuen, ezta on den giçona bakarric: egiñen diot lagun bat lagun daqiontçat.

19 Eta Iainco Eternalac moldatu çituen lurretican larreco bestia guçiac eta çeruetaco bestia guçiac: gero ekarraraci çituen Adamen aldera, ikuss çeçantçat nola deituco çituen: eta biçia duten gaüça guçiey, Adamec deituren çituen beçala, hura içan çedintçat heqien içena.

20 Adamec bada eman çiotçaten içenac bestiaqi abre guciey eta çeruetaco hegástiñey eta larreco bestia guçiey: bañan Adami etçitçaion aurkitçen lagunic laguntcecotçat.

21 Eta Iainco Eternalac eroraraçi çuen lo haundi bat Adamen gañera eta loak hartu çen: eta Iaincoac hartu çuen haren sahetssetaric bat, eta herstu çuen haragia haren lekuan.

22 Eta Iainco Eternalac egiñ içan çuen emazte bat Adamenganic hartu çuen sahetssetican, eta ekarraraci çuen Adamengana.

23 Orduan erran çuen Adamec, oray haü ene heçurretaricaco heçurra da, eta ene haragiticaco haragia. Hori deituco dute Giçónqia: giçonaganic hartua içan baita.

24 Hori dela caussa giçonac utçico ditu bere aitetamac, eta lotuco çajo bere emazteari eta içanen dire haragi bat.

25 Eta hec biac builluzgorri çiren, erran nahi da, Adam eta bere emaztea, eta etçuten ahalqeric

3 Hirurgárren Capitúluä.

1 Eta sugea, Iaincoac egin çituen larreco bestia guçiac baño fiñago cen horrec erran çioen emázteari, egia da, erran duela Iaincoac, eztuçue ianen baratçeco arbola guçietaric?

2 Eta emázteac ihardetssi çioen sugeari, iaten dugu baratçeco arboletaco fruitutic;

3 Bañan baratçearen erdian den arbolaco fruituaz denaz beçambatean, Iaincoac erran içan du, eztuçue handic ianen, eta eztuçue hura uqituco, hill etçaitezten beldurrez.

4 Sugeac bada erran çioen emazteari, etçarete hillen niholere.

5 Bañan Iaincoac badaqi, handic ianen duçuen egunean ideqico direla çuen begiac, eta içanen çarétela iaincoac beçala, iaqintssun onaz eta gaitçaz.

6 Emazteac beraz ikussiric arbola ona çela iatéco, eta agradagárria çela ikusteco, eta arbola gutiçiagarria çientçia emateco. handic hartu çuen fruitua, eta handi ian çuen, eta eman er çioën handic bere senharrari ceña baitçen hareqiñ, ceñac handic ian baitçúën.

7 Eta heqien bien begiac ideqi içan çiren: eta eçagutu çuten builluzgorri çirela. hala iossi çituzten elkarreqiñ fico ostóac, eta beretçat gerricoac egin çitúzten.

8 Orduan entçun çúten eguneco haiçéan Iainco Eternalaren bóça, baratçean passaiatçen çela: eta Adam eta bere emaztea gorde çiren Iainco Eternalaren aitçiñetican baratçeco arbolen artéan.

9 Bañan Iainco Eternalac deitu çuen Adam, eta erran çioen, non aiz?

10 Çeñac ihardetssi baitçuen, entçun diat hire boça baratçean eta beldurtu naüc, çeren eta builluzgorri bainintçen: eta gorde naüc.

11 Eta Iaincoac erran çuen, norc eracutssi daroc builluzgorri intçela? eztuc ian arbolatic çeñetaric iatera debecatu bainaroen?

12 Eta Adamec ihardetssi çuen, eneqiñ içateco

hic niri eman darotacan emazteac eman çiarotac arbolatic: eta ian diat handic.

13 Eta Iainco Eternalac erran çioen emazteari, çergatic egin dun hori? eta emázteac ihardetssi çuen, sugéac enganatu niaüc, eta ian diat handic.

14 Orduan Iainco Eternalac çioen sugeari, çeren hori egin duan, içango aiz madaricatua abre bestia guçien gañetic eta larreco bestia guçien gañetic: hire sabelaren gañean goango aiz eta herraütssa iango duc hire biçi egun guçiez.

15 Eta eçarrico diat etssaitassuna hire eta emaztearen artean, hire haçiaren eta emaztearen haçiaren artean: haren haçiac lehertuco daroc hiri burua, eta hic lehertuco dioc hari taloña.

16 Eta erran çioen emazteari, hagitç berretuco diñat hire içórra neqéa: neqereqiñ erdico aiz haürrez, eta hire gutiçiac hire senharrarengana goanen tun eta horrec erregiñatuco diñ hire gañean.

17 Gero erran çioen Adami, çeren eta obeditu baitioc hire emaztearen hitçari eta ian baituc manatu naroan arbolatic, erraten nuela, eztuc handic ianen: lurra madaricatua içanen duc hi aiçela caussa: handic ianen duc neqereqiñ biçico aiçen egun guçiez;

18 Eta harc ekarrico darozqic elhórriac eta astocarduac, eta ianen duc larreco belharra;

19 Hire bissaiaco içerdian ianen duc ogia, lurrera bihur adiñ arteraño: eçen handic hartua içatu aiz: çeren herrautss aiçen, horrengatic herrautssera bihurtuco aiz.

20 Eta Adamec deitu çuen bere emaztearen içena Eua: çeren hori içan den biçi diren guçien ama.

21 Eta Iainco Eternalac egin çiotçaten Adami eta Euari larruzco arropac eta hetaz beztitu içan çituen.

22 Eta Iainco Eternalac erran çuen, horra, giçona egin da gutaric bat beçala iaqintssun onaz eta gaitçaz. Bañan oray begiratu

behar da, benturaz aitçiñ ezteçan escua eta biçiaren arbolatic ere har ezteçan, eta handic ian deçan, eta bici dadiñ betierecotç.

23 Eta Iainco Eternalac eman çuen giçona Hedengo baratçetic campoan, lurra iorratçeco, çeñetaric hartua içatu baitçen.

24 Eta kassatu çuen giçona: eta eçarri çituen Çherubiñac Hedengo baratçeco Oriente aldetic, harat hunat dabillan ezpatareqiñ biçiaren arbolaco bidea guardatçeco.

4 LAURGÁRREN CAPITÚLUĂ.

1 Adamec bada eçagutu çuen bere emaztea, çeñac conçebitu baitçuen, eta erdi baitçen Caiñez, eta erran baitçuen, içatu dut giçon bat Eternalagánic.

2 Eta berriz erdi içan tçen haren anaia Abelez.

3 Gertatu çen bada çembeit demboraren buruan ofrendatu çioela Caiñec Eternalari lurreco fruitu ofrenda.

4 Eta Abelec ere ofrendatu çioela bere artaldeco lehen sortuëtáric eta heqien giçenetic; eta Eternalac begiratu çioen Abeli eta haren ofrendari.

5 Bañan etçioen begiratu Caiñi ez eta haren ofrendari ere: eta Cain despitatu çen hagitç, eta haren bissaia beheratu çen.

6 Eta Eternalac erran çioen Caiñi, cergatic despitatu aiz? Eta çergatic beheratu da hire bissaia?

7 Ungi egiten baldin baduc ezta erreçibitua içango? Bañan ungi egiten ezpaduc bekatua atean çiagoc. Haren guticiac bada hiregana çihoäçec, eta haren gañéan erregiñatçen duc.

8 Eta Cain mintçatu çen bere anaia Abeleqiñ. Eta nola larrean baitçiren, altçhatu çen Caiñ bere anaia Abelen contra, eta hil tçuën.

9 Eta Eternalac erran çioën Caiñi, non da Abel hire anaia? Çeñac ihardetssi baitçúen, etçeaqiat: ene anaiaren guarda naiz? Ni?

10 Eta erran çuen Iaincoac, çer egin duc? Hire anaiaren odolaren boça lurretic oyhuz ciagotac niri.

11 Oray bada madari-

catua içango aiz lurreco aldetic ere, ceñac ideqi baitu bere ahóa erreçibitçeco hire escutic hire anaiaren odóla;

12 Lurra iorratuco duan ordúan, eztaroc errendatuco gehiago bere bertutea: oraño herratuturic ihessi ibillico aiz lurraren gañean.

13 Eta Caiñec erran çioen Eternalari, nic iassan ahal deçaqedan baño handiago da ene puniçionea.

14 Horra, kassatu naüc egun lur hunen gañetic, eta gorderic egongo naüc hire bissaiaren aitçiñetic: eta herraturic ihessi ibillico naüc lurraren gañean, eta gertatuco duc norc ere aürkituco bainau eta harc hillen naüela.

15 Eta Eternalac erran çioen horrengatic norc ere hillen baitu Caiñ, Cain mendecatua içango da çazpi aldiz biétan. Hala Eternalac eçarri çuen señale bat Caiñen baitan, norc ere aürkituco baitçuen eta harc hill etçeçantçat.

16 Eta Caiñ ilki çen campora Eternalaren aitçiñetican, eta egotu içan tçen Nodco herrian, Hedengo oriente aldean.

17 Gero Caiñec eçagutu çuen bere emaztea, çenac conçebitu baitçuen, eta erdi içan baitçen Henoqez, eta egiñ içan çuen hiri bat: eta deitu içan çuen hiriaren içena Henoc bere semearen içenaz.

18 Gero Hirad sortu çitçaion Henoki, eta Hiradec eniendratu çuen Mehuiael, eta Mehuialec eniendratu çuen Methussael, eta Methussaelec eniendratu çuen Lemec.

19 Eta Lemeqec hartu çituen bi emazte: bataren içena çen Hada eta bertçearen içena Tsilla.

20 Eta Hada erdi içatu çen Iabalez, çeña içatu baitçen çholetan daüdeçenen eta artçañen aita.

21 Eta haren anaiaren içena içatu çen Iubal, çena içatu baitçen çhirribica eta organo iotçaille guçien aita.

22 Eta Tsilla ere erdi içan çen Tubalcaiñez, ceña içatu baitçen cobre eta burdiñ errementa guçien olha giçona, eta Tubalcaiñen arreba içan çen Nahama.

23 Eta Leméqec erran çioten Hada eta Tsilla bere emázteey, Lemeqen emázteac, adi çaçue ene boça, entçun çaçue ene hitça : hillen dut giçon bat nic çaürturican, oraño giçon gazte bat, nic colpatu eta.

24 Eçen Cain mendecatua içaten baldim bada çazpi aldiz bietan : Lemec mendecatua içango da hirur hogoi eta hamaçazpi aldiz.

25 Eta Adamec eçagutu çuen oraño bere emáztea, çeña erdi içan baitçen seme batez, eta deitu çúen haren içena Seth : eçen Iaincoac diotssa, eman darot bertçe ume bat Abelen orde, çeña hill baitu Caiñec.

26 Eta Sethi ere sortu çitçáion seme bat; eta deitu çuen haren içena Enos. Orduan hassi içan çiren Eternalaren içena deitçen.

5 BORTÇGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Hemen da Adamen haürren contua, Iaincoac giçona creatu çuen egunetic eta bere idurirat egin çuenetic.

2 Hec bada creatu çituen harra eta eméa eta bedincatu çituen, eta deitu çuen heqien içena Giçóna creatuac içatu çiren egunean.

3 Hala Adam biçi içan çen ehun eta hogoi ta hamar urte : eta enjendrátu çúën semé bat bere idúrira, bere imajinaren arabera, eta deitu çuen haren içéna Seth.

4 Eta Adamen egunac, Seth enjendratu ondoan, içatu çiren çortçi ehun urté : eta enjendratu çituen seméäc eta alábac.

5 Adam beraz biçi içatu çen dembora guçia, içan tçen bederatçi ehun eta hogoi ta hamar urte, gero hill içan tçen.

6 Oro bat Seth biçi içan tçen ehun eta bortç urte, eta enjendratu çuen Enos.

7 Eta Seth biçi içatu çen, Enos enjendratu ondóän, çortçi ehun eta çazpi urte : eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

8 Seth beraz biçi içan tçen dembora guçia, içatu çen bederatçi ehun eta hamabi urte, gero hill içan tçen.

9 Oro bat Enos biçi içatu

çen laürhogoi eta hamar urte: eta enjendratu çuen Kenan.

10 Eta Enos, Kenan enjendratu ondoan, biçi içatu çen çortçi ehun eta hamabortç urte: eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

11 Enos beraz biçi içatu çen dembora guçia, içan tçen bederatçi ehun eta bortç urte, gero hill içan tçen.

12 Oro bat Kenan biçi içatu çen hirur hogoi eta hamar urte: eta enjendratu çuen Mahalaleel:

13 Eta Kenan, Mahalaleel enjendratu ondoan, biçi içatu çen çortçi ehun eta berrogoi urte: eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

14 Kenan beraz biçi içatu çen dembora guçia, içan tçen bederatçi ehun eta hamar urte, gero hill içan tçen.

15 Guissa beréän Mahalaleel biçi içatu çen hirur hogoi eta bortç urte: eta enjendratu çuen Iered:

16 Eta Mahalaleel, Iered enjendratu ondoan, biçi içatu çen çortçi ehun eta hogoi ta hamar urte: eta enjendratu çituen semeac eta alabac:

17 Mahalaleel beraz biçi içatu çen dembora guçia içan tçen çortçi ehun eta laur hogoi ta hamabortç urte, gero hill içan tçen.

18 Traça beréan Iered biçi içatu çen ehun eta hirur hogoi ta bi urte: eta enjendratu çuen Henoc:

19 Eta Iered, Henoc enjendratu ondoan, biçi içatu çen çortçi ehun urte: eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

20 Iered beraz biçi içatu çen dembora guçia içan tçen bederatçi ehun eta hirur hogoi ta bi urte, gero hill içan tçen.

21 Molde beréan Henoc biçi içatu çen hirur hogoi ta bortç urte: eta enjendratu çuen Methussela.

22 Eta Henoc, Methussela enjendratu ondoan, ibilli içan tçen Iaincoarequiñ hirur ehun urtez: eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

23 Henoc beraz biçi içatu çen dembora guçia, içan tçen hirur ehun eta hirur hogoi ta bortç urte.

24 Hala Henoc ibilli

içan tçen Iaincoareqiñ, eta etçen agertu gehiago: eçen Iaincoac hartu içan çuen.

25 Modu berean Methussela biçi içatu çen ehun eta laur hogoi ta çazpi urte: eta enjendratu çuen Lemec.

26 Eta Methússela, Lemec enjendratu ondoan, biçi içatu çen çazpi ehun eta laür hogoi ta bi urte: eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

27 Methussela beraz biçi içatu çen dembora guçia, içan tçen bederatçi ehun eta hirur hogoi ta bederatçi urte, gero hill içan tçen.

28 Manera beréan Lemec bere biçi içatu çen ehun eta laur hogoi ta bi urte: eta enjendratu çuen seme bat.

29 Eta deitu çuen haren içena Noé, erraten çuela, hunec solejituco gaitu gure obratic eta gure escuetaco neqetic, Eternalac madaricatu duen lurra dela caussa.

30 Eta Lemec, Noe enjendratu ondoan, biçi içatu çen bortç ehun eta laür hogoi eta hamabortç urte: eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

31 Lemec beraz biçi içatu çen dembora guçia içan tçen çazpi ehun eta hirur hogoi ta hama çazpi urte, gero hill içan tçen. Eta Noec bortç ehun urteren adiña çuela, enjendratu içan tçuen Sem, Cam, eta Iapheth.

6 SEYGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Gertatu içan tçen bada giçonac lurraren gañean berretçen hassi içan tçiren ordúän eta alabac enjendratu çituzten ordúan:

2 Iaincoaren seméec ikussiric giçonen alabac ederrac çirela, hetaric hartu çituztela bere emaztetçat, haütatu çituzten, guçietarican.

3 Eta Eternalac erran çuen, ene Izpirituac eztu atsseguiñ hartuco beti giçoneqiñ, eçen haragi dire: heqien egunac bada içango dire ehun eta hogoi urte.

4 Dembora hartan çiren Jigantac lurraren gañean; eta oraño Iaincoaren semeac nahastatu çiren ondoan giçonen alabeqiñ,

eta hey haurrez erdi çitçaizcoten ondoan ; horioc dire puçhantac çeñac betierétic içatu baitire iende ospea duténac.

5 Eta Eternalari ikussiric giçonen maleçia hagitç çela handia lurraren gañean, eta heqien bihotçeco pentssamenduen imajinaçione guçia etçela bertçeric gaçhtaqéria baiçen noiz nahi :

6 Urriqitu çitçáion giçona egiñaz lurrean, eta desplaçer içatu çuen bere bihótçeän.

7 Eta Eternalac erran çuen, harrascatuco ditut lurraren gañetic creatu ditudan giçonac, giçonetaric bestia abretaraño, herresta bestietaraño, oraño çeruco hegastiñetaraño: eçen horioc egiñaz urriqi dut.

8 Bañan Noec ediren çuen graçia Eternalaren aitçiñean.

9 Haüc dire hemen Noeren ieneraçioneac. Noë içatu çen giçon iustu eta ossóa bere demboran, Iaincoareqiñ çabillana.

10 Eta Noe enjendratu çituen hirur seme, Sem, Cam eta Iapheth,

11 Eta lurra ussaindua çen Iaincoaren aitçiñean eta crueltassun bihurqeriez betéa.

12 Iaincoac bada begiratu çioen lurrari, eta horra ussaindua çen : eçen haragi guçiac ussaïndu çuen bere bidea lurraren gañean.

13 Eta Iaincoac erran çioen Noeri, haragi guciaren fiña etorri duc ene aitçiñera : eçen lurra betea duc crueltassun bihurqeriez heqiengatic : eta horra hec deseginen tiat lurrareqiñ.

14 Egiñ eçac hiretçat Gopher çurezco arca bat : egiñen dituc arcan egóitçac, eta gantçutuco duc alcatérnaz barnetic eta campotic.

15 Eta egingo duc hunela : arcaren luçetassuna içango duc hirur ehun besso : haren cabaltassuna berrogoi ta hamar besso, eta haren haltotassuna hogoi ta hamar besso.

16 Emango dioc egun argia arcari, eta akabatuco duc besso batez gañetican, eta eçarrico duc arcaren atéa haren

sahetssetic : hala egingo duc arca behereco, bigarren, eta hirurgarren çubi batéqiñ.

17 Eta horra, erakarrico diat uholde bat lurraren gañera, desegiteco haragi guçia, çeñetan baita biçiaren hatssa çerúën azpian : eta lurrean diren guçiey arímac deseginñen diraizteat.

18 Bañan eçarrico diat ene alientçia hireqiñ : hala sartuco aiz arcan, hi eta hire semeac, eta hire emaztea eta hire semeen emazteac hireqiñ.

19 Eta haragi guçiaren artean biçia duten guçietaric sarraraçico dituc pareca arcan begiratçeco biçiric hireqiñ : erran nahi da, harra eta eméa.

20 Hegastiñetaric bere motaren arabera, bestietaric bere motaren arabera eta herrestaqi gucietaric bere motaren arabera : han sartuco dituc guçietaric pareca hireqiñ, biçiric begira detçacantçat.

21 Har tçac oraño hireqiñ iaten diren ianhari gucietarican, eta erretira tçac heüregana : içan daiteçentçat iate hambat hiretçat no heqientçat.

22 Hori egin tçúe Noec : Iaincoac manat çiotçan gaüça guçien ar bera, hala egiñ içan tçue

7 ÇAZPIGÁRREN CAPIT LUÄ.

1 Eta Eternalac erra çioen Noeri, sar adi, h eta hire etçhe guçia arca barna : eçen ikussi aü iustu ene aitçiñean dembora huntan.

2 Hartuco tuc bestia garbi guçietaric çazpi mota bakotçhetic, harra eta haren emea : bañan garbi eztiren bestietaric pare bat, harra eta haren emea.

3 Çeruetaco hegastiñetaric ere çazpi mota bakotçhetic, harra eta haren emea : casta conçerba dadintçat lur guçiaren gañean.

4 Eçen çazpi egunen barnean eragingo diat uria lurraren gañera berrogoi egunez eta berrogoi gaüez ; eta harrascatuco tiat lurraren gañetic içatea duten guçiaç, nic egin ditudanac.

5 Eta Noec egin çuen Eternalac manatu çiotçan gaüça guçien arabera.

6 Eta Noëc sey ehun urteren adiña çúen, uruholdea lurraren gañera etorri içan tçen orduan.

7 Noé beraz sartu çen eta haren semeac, haren emaztea eta haren semeen emázteac hareqiñ, arcan barna, uholde urac çirela caüssa.

8 Bestia garbietarican, eta bestia garbi eztirenetarican, eta hegastiñetarican, eta lurraren gañean higitçen diren guçietarican.

9 Hec sartu çitçaizcon Noeri birazca arcan barna, erran nahi da, harra eta eméa, Iaincoac manatu çioen beçala.

10 Eta gertatu içan tçen çazpigarren egunean uholde urac içatu çirela lurraren gañean.

11 Noeren biçiaren sey ehunen urtean, bigarren illhabetean, illhabetearen hamaçazpigarren egunean, egun hartan leçe haündiaren iturri guçiac hautssi içan çiren eta çeruetaco tapac ideqi.

12 Eta uria erori çen lurraren gañera berrogoi egunez eta berrogoi gaüez.

13 Egun hartan beréän Noe eta Sem, Cam eta Japheth, Noeren semeac sartu çiren arcan barna, bai ta Noeren emaztea ere, eta haren semeen hirur emazteac heqieqiñ.

14 Hec eta bestia guçiac bere motaren arabera, eta abre bestia guçiac bere motaren arabera, eta lurraren gañean higitçen diren herrestaqi guçiac bere motaren arabera, eta hegastin guçiac bere motaren arabera, eta çhoritçho hegaldun çer suerte nahi den guçiac.

15 Etorri çitçaizcon beraz haragiqi guçietaric, bere baitan biçi hatssa dutenetaric birazca Noeri, arcara.

16 Bay haragiqi guçietaricaco harra eta emea hara etorri içan tçiren, Iaincoac manatu çioen beçala: gero Eternalac herstu çuen atéä beregana.

17 Eta etórri içan tçen uholdea berrogoi egunez lurraren gañera: eta urac haünditu çiren, eta goratu

çuten arca eta altçhatua içatu çen lurraren gañetic.

18 Eta urac bortiztu eta hagitç berretu içan tçiren lurraren gañean: eta arca flotatçen çen uren gañean.

19 Eta urac çhoill hagitç bortiztu çiren lurraren gañean, eta estali içan tçiren çeru guçien azpian çiren mendiric haltoen guçiac:

20 Urac bortiztu çiren hamabortç bessoz gañética: hetaz mendiac estali içan çiren.

21 Eta lurraren gañean higitçen çiren haragiqi guçiac hill çiren, ham bat hegastiñac nola abre bestiac, bestiac eta herrestaqi guçiac lurraren gañean herrestaca dabiltçanac: eta giçon guçiac.

22 Leyhorrean çiren biçi hatssa bere sudur çillotan çuten gaüça, guçiac hill içan çiren.

23 Beraz lurraren gañean içatea çuten gaüça guçiac harrascatuac içan çiren, giçonetaric bestietaraño, herrestaqietaraño eta çeruetaco hegastiñetaraño. Horrela harrascatuac içatu çiren lurrética: bañan Noé çhoillqi egotu içan çen goititur eta hareqin çirenac arca barna.

24 Eta urec iraün iça çuten lurraren gañea ehun eta berrogoy t hamar egun.

8 ÇORTÇIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Iaincoa bada orhoit içan çen Noez, eta besti guçiez eta arcan barn hareqin çiren abre bestiaqi guçiez: eta Iaincoa iraganaraçi çuen haiçe bat lurraren gañean, eta urac gelditu içan çiren.

2 Eçen leçeco itúrriac herstúac içatu çiren eta çeruetaco tapac: eta uria idúqia içatu çen çeruetaric.

3 Eta urac erretiratçen çiren lehen baño lehenago lurraren gañetican: eta ehun eta berrogoy ta hamar egunen buruan çhumetu içan çiren.

4 Eta çazpigarren illabeteco hamaçazpigarren egunean arca gelditu içan çen Ararateco mendien gañean.

5 Eta urac çhumetuaz çihoaçen lehen baño lehenago hamargarren illa-

beteraño, eta hamargarren llabeteco lehen egunean mendi puntac agertu içan çiren.

6 Gero gertatu çen berrogoy egunen buruan Noec ideqi çuela arcaco leyho egin çuena.

7 Hala utçi çuen beléa, ceña ilki baitçen goaten çela eta bihurtçen çela urac lurraren gañean idor çitéçen arteraño.

8 Usso bat ere utçi içan çuen bereganic ikusteco eä urac gutitu çiren lurraren gañetic.

9 Bañan ussóa non bere oña paüssa ez aurkitu içanez, bihurtu içan çen harengana arcara: eçen uraç çiren lur guciaren gañean. Eta harc bere escúa aitçin du, eta hartu içan çuen eta erretiratu beregana arcan barna.

10 Eta bertçe çazpi egun oraño iduriqi ondoan, berriz utçi içan çuen ussóa arcatic campóra.

11 Eta arratss aldean ussoa bihurtu çen harengana; eta horra haren mocóän oliba osto ateratu çúëna: eta Noec eçagutu çuen urac gutitu çirela lurraren gañetic.

12 Hala iduriqi çuen oraño bertçe' çazpi egun, gero utçi çuen ussóa, çeña ezpaitçen bihurtu gehiago harengána.

13 Eta gertatu içan çen Noeren adiñaren sey ehun eta urte batean lehen illabeteco lehen egunean urac idortu çirela lurraren gañetican: eta Noec arcaco estalqia kendu eta begiratu çuela: eta horra, lur gaña idortçen çen.

14 Eta bigarren illabeteco hogoy ta çazpigarren egunean lurra idor içatu çen.

15 Gero Iaincoa mintçatu çitçaion Noeri çiotssala,

16 Ilki adi arcatic hi eta hire emaztea, hire seméac eta hire semeen emazteac hireqiñ.

17 Ilkiaraçitçac hireqiñ, hireqiñ diren bestia guçiac haragi gucietaricacoac, hala hegastiñac nola bestiac eta lurraren gañean higitcen diren herrestaqi guçiac: ungi bete beçate lurra, eta berret eta haüñitç egin beitez lurraren gañean.

18 Noé bada ilki içan çen, haren semeac, haren

emaztea eta haren semeen emazteac hareqiñ.

19 Bestia guçiac, herrestaqi guçiac, hegastin guçiac, lurraren gañean higitçen diren guçiac bere motaren arabera, ilki çiren arcatic.

20 Eta Noec egin çioen aldare bat Eternalari, eta hartu çituen bestia garbi gucietaric, eta hegastin garbi gucietaric, eta ofrendatu çituen holocaüstac aldarearen gañean.

21 Eta sentitu çuen Eternalac baqe urrin bat, eta erran çuen bere baitan, eztut gehiago madaricatuco lurra, giçonac direla caussa: eçen giçonen bihotçeco imajinaçionea gaçhtóa da heqien gaztartassunetic, eta hala eztiotet gehiago iaçarrico gaüça biçi guciey egin dudan beçala.

22 Bañan lurra içanen deño haci eréïntçeac eta biltceac, hotça eta beróa, uda eta negüä, eguna eta gaba eztire geldituco.

9 BEDERATÇIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Eta Iaincoac bedincatu çuen Noé, eta haren semeac, eta erran çiot berret eta haüñitç eg çaitezte eta bete çaç lurra.

2 Eta çuendaco beldur eta ikara içan bedi Lu reco bestia gucien gañe eta çeruetaco hegast guçien gañean, lurrare gañean higitçen dire gaüça gucieqiñ, eta itssa soco arrain guçieqiñ : man çaizqitçue cüen e cúën artean.

3 Higitçen diren gaüç biçi dun guçiac içane çaizqitçue janharitçat eman darozqitçuet guçia belhar ferdea beçala.

4 Bizqitartean eztuçue ianen haragiric bere arimareqiñ, ceña baita haren odola.

5 Eta egiaz galdetuco dut çuen odola, erran nahi da çuen arimen odola : galdetuco dut bestia guçien escutican eta giçonaren escutican, bay bere anaia bat bederaren escutican, galdetuco dut giçonaren arima.

6 Norc ere issurico baitu giçonaren odola giçonaren baitan, haren odola issuria içango da : eçen Iaincoac

re imajinara egiñ içan
giçóna.
Çuec beraz berret çai-
zte haüñitç, haündi
in çaitezte franqiaz
rraren gañean, eta har-
n hauñitç egin çaitezte.
8 Gissa berean Iaincoa
intçatu çitçaioten Noeri
a haren semeey hareqiñ,
rraten çuela.
9 Eta nitaz denaz be-
ambatean, horra, eçarri
iat ene alientçia çuëqiñ
ta çuën çastareqiñ çuen
ndoän :
10 Eta çueqin diren
nimalia biçi dun guçie-
iñ hala hegastiñeqiñ nola
estiaqiareqiñ eta çuëqin
iren lurreco bestia gucie-
iñ, arcatican ilki diren
uçieqiñ, lurreco bestía
uçietaraño.
11 Eçarri diat beraz ene
lientçia çueqiñ : eta
ztuc gehiago hondatua
çango haragi batere
iholde urez, eta eztuc
ehiago uholderic içango
urra desegiteco.
12 Gero erran çuen Iain-
coac, haü duc batassu-
naren señálea nic ematen
ludana ene eta çuen
artean, eta çueqin di-
ren creatura biçi dun

guçien artean iraüteco betiere :

13 Eçarrico diat ene arcoba hedóyean, ceña içanen baita batassunaren señaletçat ene eta lurraren artean.

14 Gertatucoden orduan estalico dudala hedoyez lurra, arcoba agertuco duc hedoyean.

15 Eta içanen diat orhoitçapéna ene batassunaz, ene eta çuen artean denaz, eta haragi gucietan biçi diren animalia gucien artean. Eta urac eztire gehiago içanen uholdetçat haragi guçia desegiteco.

16 Içanen duc beraz arcóba hedóyean, eta begiratuco çioat, orhoít nadintçat betiereco batassunaz Iaincoaren eta animalia biçi dun guçien artean, çer nahi den haragitan diren lurraren gañean.

17 Iaincoac beraz erran çioen Noeri, hori duc batassunaren señalea nic eçarri dudana ene eta lurraren gañean diren haragi guçien artean.

18 Eta arcatican ilki çiren Noeren semeac içatu çiren Sem, Cam eta

Iapheth. Eta Cam içatu çen Canaanen aita.

19 Hirur haüc dire Noeren semeac, çeñetaz lur guçia betea içatu baitçen.

20 Eta Noé lurreco nekaçáleä hassi içan tçen mahastia landatçen.

21 Hala edan içan çuen arnóa, eta horditu içan çen, eta billuçi çen bere tabernaclearen erdian.

22 Eta Cam Canaanen aitac, bere aitaren ahalqissuna ikussiric, haña declaratu çioten campoan bere bi anáyey.

23 Semec eta Iaphethec bada hartu içan çuten capa bat çeña eman baitçuten bere bi sorbalden gañean, eta gibela çihoaçela estali içan çuten bere aitaren ahalqissuna: eta heqien bissaiac gibela bihurtuac çiren, hala etçuten ikussi bere aitaren ahalqissúna.

24 Eta Noec bere arnótican iratçarri eta, iaqin çuen bere seme çhumeénac egin çioëna.

25 Hargatic erran çuen, madarica bedi Canaan, bere anaien mutillen mutill içango da.

26 Erran ere çuen, bedinca bedi Semeren Ia co Eternala, eta Cana hey egin beqiote mutill

27 Iaincoac tira deça eztitassunean Iapheth e haü egon dadillala Sem rentabernacletan: eta C naan hey egin daqiote mutill.

28 Eta Noé biçi iça çen uholdearen ondóa hirur ehun eta berrogo ta hamar urte.

29 Noé beraz biçi iça çen dembora guçia, içat çen bederatçi ehun et berrogoy ta hamar urte, gero hill içan çen.

10 HAMARGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Hemen dire bad Noeren haür Sem, Cam, eta Iaphethen castac: çeñey sortu baitçitçaizten haurrac uholdearen ondóän.

2 Iaphethen haürrac dire Gomer, Magog, Madai, Iauan, Tubal, Mesech, eta Tiras.

3 Eta Gomeren haürrac Asskenas, Riphath, eta Togarma.

4 Eta Iauanen haürrac Elissa, Tarssis, Kittim eta Dodanim.

5 Haütaz errepartituac içatu çiren naçioneen irlac, bere lurretaric, bat bedera bere lengoayaren arabera, bere famillen arábera, bere nacioneen artean.

6 Gissa berean Camen haurrac dire Cus, Mitsraim, Put, eta Canaan.

7 Eta Cussen haürrac Seba, Hauila, Sabtah, Rahma, eta Sabteca. Eta Rahmaren haürrac Sçeba eta Dedan.

8 Eta Cussec enjendratu çuen Nimrod, ceña hassi baitçen puçhant içaten lurréän,

9 Hori içatu çen ihiztari puçhant bat Eternalaren aitçiñean.

10 Eta horren gobernuaren hastea içan çen Babel, Erec, Accad eta Calne Sçinharreco herrian.

11 Herri hartarican ilki içan çen Assur, eta egiñ içan çuen Niniué, eta hirico carricac eta Calah,

12 Eta Resen Niniué eta Calahren artean, çeña baita hiri haündi bat.

13 Eta Mitsraimec enjendratu çuen Ludim, Hanamim, Lehabim, Naphtuhim,

14 Pathrusim, Chasluhim [çeñenganic ilki baitire Philistintarrac] eta Caphtorim.

15 Eta Canaanec içatu çuen Sidon bere lehen semea eta Heth :

16 Iebussiarrac, Amorrhearrac, Girgasçiarrac,

17 Heuiarrac, Harkiarrac, eta Siniarrac,

18 Aruadienarrac, Tsemarriarrac, eta Hamatiarrac eta ondoan barraiatu dire Cananearren famillac.

19 Eta içan çiren Cananearren baztérrac Sidonetic, Gerar aldera heldu aiçéneän, Gazaraño, Sodom eta Gomorraldera, Adma eta Tseboim aldera Lesçaraño.

20 Hor dire Camen haürrac bere famillen eta hizcuntçen arabera, bere lurretan eta nacionetan.

21 Oro bat Sem, Heberren haür guçien aitari eta Iapethen anaiari ceña baitçen haündiena, sortu çitçaizcon haürrac.

22 Semeren haürrac beraz dire Helam, Assur, Arpacsçad, Lud eta Aram.

23 Eta Aramen haürrac Hus, Hul, Gether eta Mas.

24 Eta Arpacsçadec içatu çuen Sçelah, eta Sçelahc içatu çuen Heber.

25 Eta Heberri sortu çitçaizcon bi seme : baten içena Peleg : eçen horren demboran lurra errepartitua içatu çen : eta horren anaiaren icena, Ioktan.

26 Eta Ioktanec içatu çuen Almodad, Sçeleph, Hatsarmaueth eta Ierah,

27 Hadoram, Uzal, Dikla,

28 Hobal, Abimael, Sçeba,

29 Ophir, Hauila, eta Iobab: horioc guçiac dire Ioktanen haürrac.

30 Eta horion egoitça çen Mesçatican heldu aiçénean Sepharro Orienteco mendira.

31 Hor dire Semeren haürrac, bere famillen eta hizcuntçen arabera bere lur eta nacionetan.

32 Horioc dire beraz Noeren haürren famillac, bere casten arabera bere nacionetan : eta haütaz içatu dire errepartituac naçïoneac lurrean uholdearen ondoan.

11 HAMECAGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Ordúän lur guçia hizcuntça batetaco çen, e
hitç bereco.

2 Bañan gertatu çe
nola partitu baitçiren O
entetic aürkitu çute
larre bat Sçinharco he
rian, non egotu içan ba
çiren.

3 Eta erran çioten bat
bertçeari, ea, egin detç
gun ardilluäc eta er
detçagun ungi ungi s
än. Hala içatu çitu
ten ardilluäc harri ord
eta buztíñoä içatu çitçaje
mortero orde.

4 Gero erran çuten, e
egin deçagun gueüretç
hiri bat, eta dorre b
çeñaren punta içan bed
çeruetaraño: eta ardiet
sico dugu ospéa barraia-
tuac ezcaiteçen beldurre
lurraren gañean.

5 Eternala bada iaüts
çen ikustera hiria et
dorréa giçonen semee
egiten çituztenac.

6 Eta Eternalac erran
çuen, horra, poblu haü
bat da eta guçiec hizcuntça bat dute : eta horra
nola hasten diren lan
egiten, eta oray eztire
debecátuac içango deüssétan egiñ içan uste dutenetan.

7 Eä bada, iaütss gaite-
n eta nahas deçagun
r horion hizcuntça adi
teçaten elkarren hiz-
ntça.

8 Hala Eternalac barra-
tu çituen handic lur
uçietara : eta gelditu
an çiren hiria egitetic.

9 Horrengatic haren
çena deitua içan çen
abel : eçen Eternalac
an nahassi içan çuen
ur guçico hizcuntça eta
andic barraiatu çituen
lur guçiaren gañean.

10 Hemen diren Seme-
en castac. Semec ehun
rteren adiñean içatu çuen
Arpacsçad bi urte uhol-
learen ondóan.

11 Eta Sem, Arpacsçad
njendratu ondoan, biçi
çan çen bortç ehun urte :
ta enjendratu çituen
semeac eta alabac.

12 Gissa beréan Arpacsçad biçi içatu çen hogoy ta hamabortç urte : eta enjendratu çuen Sçelah.

13 Eta Arpacsçad, Sçelah enjendratu ondoan, biçi içatu çen laür ehun eta hirur urte : eta enjendratu çituen semeac eta alabac

14 Gissa berean Sçelah biçi içan çen hogoy ta hamar urte ; eta enjendratu çuen Heber :

15 Eta Sçelah, Heber enjendratu ondoan, biçi içan çen laur ehun eta hirur urte : eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

16 Gissa béreän Heber biçi içan çen berrogoy ta hama laür urte : eta enjendratu çuen Peleg.

17 Eta Heber, Peleg enjendratu ondóan, biçi içan çen laür ehun eta hogoy ta hamar urte : eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

18 Gissa bérean Peleg biçi içan çen hogoy ta hamar urte : eta içatu çuen Rehu.

19 Eta Peleg, Rehu içatu ondoan, biçi içan çen bi ehun eta bederatçi urte : eta içatu çituen semeac eta alabac.

20 Gissa bérean Rehu biçi içatu çen hogoi ta hamabi urte : eta enjendratu çuen Serug.

21 Eta Rehu, Serug enjendratu ondoan, biçi içatu çen bi ehun eta çazpi urte : eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

22 Gissa berean Serug biçi içatu çen hogoi ta hamar urte eta enjendratu çuen Nacor.

23 Eta Serug, Nacor enjendratu ondóan, biçi içatu çen bi ehun urte : eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

24 Gissa berean Nacor biçi içatu çen hogoi ta bederatçi urte eta enjendratu çuën Taré.

25 Eta Nacor, Taré enjendratu ondoan, biçi içatu çen ehun eta hemeretçi urte : eta enjendratu çituen semeac eta alabac.

26 Gissa berean Taré biçi içan çen hirur hogoi ta hamar urte, eta enjendratu çitúën Abram, Nacor, eta Haran.

27 Eta haüc dire Tareren castac : Tarec enjendratu çituen Abram, Nacor eta Haran : eta Haranec enjendratu çuen Lot.

28 Eta Haran hill içan çen bere aitaren aitciñean bere sor lekuan, Kaldearren Ur herrian.

29 Eta Abrahamec eta Nacorrec hartu çituzten emazteac. Abramen emaztearen içena içan çen Sarai : eta Nacorren emaztearen içena içan ç Milca, Haranen ala Haran baitçen Milcan eta Iiscaren aita.

30 Eta Sarai agorra ç eta etçúen haürrican.

31 Tarec hartu içan tuen bere seméa Abra eta Lot bere seméan semea, çeña baitçen Ha nen semea, eta Sarai be erraña, bere seme Ab men emaztea, eta ilki iç çiren elkarreqiñ Kalde ren Ur herritican, C naaneco herrirat goate Hala etorri içan çir Caraneraño eta egotu iç çiren han.

32 Eta Tareren egun içatu çiren bi ehun e bortç urte, gero hill iç çen Caranen.

12 HAMABIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Eta Eternalac erran çioen Abrami, goän adi hire herritic eta hire ahaideen artétic : eta hire aitaren etçhetic nic eracutssico daroadan herrira.

2 Eta egiñaraçico aüt naçione haündi bat, eta bedincatuco aüt, eta errendatuco diat haündi hire içena eta içango aiz benediçionea.

3 Bedincatuco tiat hi bedincatuco aüténac: eta içango dituc bedincatuac hitan lurreco familla guçiac.

4 Abram beraz goän içan çen Eternalac erran çioen beçala eta Lot goan çen hareqiñ eta Abramec hirurhogoi ta hamabortç urteren adiña çuen Caranetic campora ilki içan çen orduan.

5 Sarai bere emázteä ere hartu çuen Abramec, eta Lot bere anaiaren seméa, eta bere ontassun irabaçi çituzten guçiac, eta Caranen içatu çituzten pressunac: hala ilki içan çiren etortçeco Canaaneco herrirat çeñetan sartu içan baitçiren.

6 Eta Abram iragan içan çen herritican Sikemeco lekuraño eta Moreco çelhaieraño, eta orduan herrian çiren Cananearrac.

7 Eta Eternala agertu çitçaion Abrami, eta erran çioen, emanen çiotet herri haü hire ondócoey. Eta Abramec egin çioen han aldare bat Eternalari çeña agertu baitçitçajon.

8 Eta handican aldaratu içan çen mendi aldera Beth-el Oriente aldera, eta hedatu çituen bere tabernacleac Beth-el çüela Occidéntetic, eta Hai Orientetic: eta han egin çioen aldare bat Eternalari.

9 Gero Abram partitu çen handic çihoäla eta aitçintçen cela eguberdi aldera.

10 Bañan gossete haündi bat etorri içan çen herrira, eta Abram iaütssi içan çen Ejiptura han biiaietan ibiltçeco: eçen baçen herriangossetehaündi bat.

11 Eta gertatu çen nola hurbiltçen baitçen Ejiptuan sartçeco, erran çioela Sarai bere emazteari, horra, baçiñacussat emazte eder bat aiçela ikusteco.

12 Hargatic gertatuco dun Ejiptuarrec ikusten aüten orduan, erranen dutela, haü horren emazteä da: eta hillen niaüten, bañan hi biçiric utçico aüte.

13 Erran çan beraz, otoizten aüt, ene arréba aicéla, hi aiçéla caüssa niri ungi egin daqidantçat eta hi aiçela moyen ene biçia salba dadintçat.

14 Gertatu çen beraz, Abram Ejiptura etorri içan çen beçain sarri, Ejiptuarrec ikussi çutéla emazte hura hagitç çela ederra.

15 Pharaonen gorteco buruçágiec ere ikussi çuten haña, eta laüdatu çúten haren aitçíñean: hala goratua içatu çen eramana içateco Pharaonen etçhera.

16 Ceñec ontassun egin baitçioen Abrami haren amoreagatic: eçen içatu çituen ardiac, idiac, astoäc, mutillac, nescátoäc, asto eméäc, eta caméluac.

17 Bañan Eternalac iaçarri çióen Pharaoni plaga handiez, bay ta haren etçheari ere, Sarai Abramen emaztea çela caüssa.

18 Pharaonec bada deitu içan çuen Abram eta erran çioen, çer egin daütac? çergatic eztarotac declaratu hire emaztea çéla?

19 Çergatic erran duc, ene arreba da? eta enetçat hartu núën emaztetçat: bañan oray, horra hire emázteä, har éçac eta oha.

20 Eta eman çioten hartazco cargua pressunaia batçúey, çeñec era içan baitçituzten h haren emáztea, eta ha çiren gaüça guçíac.

13 HAMAHIRURGÁRE
CAPITÚLUÄ.

1 Abram bada igan i çen Ejiptutic egube aldera, hura, haren em tea, eta haren çiren ga guçiac, eta Lot hareqi

2 Eta Abram puçh egiñ çen abre bestiet cillhar eta urretan.

3 Eta bihurtu içan eguberdico bidetaric Be elat, haren tabernácl egiñ içatu çiren lek hastéan Beth-el eta artéan,

4 Aldáreä çen leku ceña lehenic egiñ b çúën han: eta han Ab mec otoiztu çuen Etern aren içéna.

5 Lotec ere çéña baitçe billan Abrámeqiñ baçit uen ardiac, idiac eta tabernácleäc.

6 Eta lurrac eçiñ eka çetçaqéen hañac elkarreqiñ egoteco: eçen heqien ontassunac haündíac çiren, halaco maneraz non eçiñ egon baitçitézqen elkarreqiñ.

Hargatican mobitu
dispúta Abramen
ldearen artçañen ar-
n, eta Loten artal-
aren artçañen artean.
a orduan çeüdeçen
nanearrac eta Pheres-
rrac herrian.
Eta Abramec erran
en Loti, otoizten aüt,
ten disputaric ene eta
re artéän, ez eta ene
a hire artçañen artéan
e, eçen anaiac gaituc.
9 Herri guçia ezta hire
anuco ? aparta adi, ot-
izten aüt, enegánican.
querra agradatçen ba-
ic, goanen aüc escúñera :
a escuña agradatçen ba-
ic, goanen aüc ezqér-
ra.
10 Lotec beraz bere be-
iac altçhatu eta ikussi
an çuen Iordango plano
uçia, çeña baitçen, Eter-
alac Sodoma eta Go-
orra hondatu baño le-
enago, ihinztatua alde
uciétaric Tsoharrat etor
diñ arteraño, Eternal-
ren barátçea beçala, eta
Ejiptuco herria beçala.
11 Eta Lotec haütatu
uen beretçat Iordango
plano guçia, eta goan
çan çen Oriente aldera :
hala apartatu içan çiren
bata bertçeaganic.
12 Abram bada egotu
çen Canaango herrian,
eta Lot egotu içan çen
planoco hirietan eta han
çhuçhendu çituen bere
tabernácleac Sodomaraño.
13 Bañan çiren Sodo-
maco iendéäc gaçhtóac
eta hagitç bekatóreac
Eternalaren contra.
14 Eta Eternalac erran
çioën Abrami, Lot haren-
gánic apartátu ondóän,
altçha tçac oray hire be-
giac, eta begira çac aiçen le-
kutican, Setentrion, Egu-
berdi, Oriente, eta Occi-
dente aldera.
15 Eçen emanen daroät
hiri, eta hire ondoreäri
seculaco dacussaan herri
gucia.
16 Hala egiñen diat
hire ondorea içanen dela
lurreco herraütssa beçala :
nihorc conda ahal baldin
badéça lurreco herrautssa,
hire ondórea ere içango
duc condatua.
17 Altçha adi beraz eta
passaia adi herrian, haren
luçetassunean eta haren
çabaltassúneän : eçen em-
anen daróät.
18 Abram beraz, bere

tabernacleac aldaratu eta, etorri çen egotera Mamreco planotara, çeña baita Hebronen eta egin çioen han aldare bat Eternalari.

14 HAMALAÜRGÁRREN CAPITÚLUĀ.

1 Gero gertatu çen Amraphel Sçinharco Erregeren, Arioc Ellassarco Erregeren, Kedor-lahomer Helameco Erregeren, eta Tidhal na çionéen Erregeren dem boran.

2 Horioc egin çútéla gerla Berah Sodomaco Erregeren contra, eta Birsah Gomorraco Erregeren contra, eta Sçinab Admaco Erregeren contra, eta Sçemeber Tseboimgo Erregeren contra, eta Belahco Erregeren contra, ceña baita Tsohar.

3 Haüc guçiac bat egin çiren Siddingo çelhájean, çeña baita itssasso gaçia.

4 Çerbitçatu çuten hamabi urtez Kedorlahomer, bañan hamahirurgarrenean erreboltatu içan çiren.

5 Hamalaürgarren urtéän beraz Kedor-lahomer etorri içan çen, eta
Errege hareqin çirén
eta iaçarri çioten Ref
arrey Carnaimgo Hasç
othdan, eta Zuzina
Hamen, eta Emina
Kiriathaimgo planóan,

6 Eta Horienarrey Sç
bere mendian, Para
larreraño dessertu gañe

7 Gero bihurtu çiren
etorri çiren Miscp
Henera, çeña baita Ka
eta desegin çuten Ha
lekitarren herri gu
eta Hamorrheonarrec
Hatsatsontamarren ç
deçenec.

8 Ordúän ilki içan çi
Sodomaco, Gomorra
Admaco, Tseboimgo
Tsoharren den Bela
Errégeac, eta arrima
çuten bere bataillа, b
armada Siddimgo çell
yeän heqien contra.

9 Erran nahi da Ked
Lahomer Helamgo Er
geren contra, eta Tidh
naçioneen Erregeren co
tra, eta Amraphel Sç
harco Erregeren cont
eta Arioc Ellasarco Er
geren contra, laür Erre
bortçen contra.

10 Ordéän Siddimgo çe
haia alcaterna putçuz b
téä çen : eta Sodoma

Gomorraco Erregéac
ssi goän çiren, eta han
i içan çiren, eta ga-
ácoäc ihess egin çuten
ndirat.

1 Hartu çituzten bada
domaco eta Gomorraco
tassun guztiac eta he-
en ianhari guçiac: gero
än içan çiren.

2 Lot ere Abramen
aiaren semea hartu cu-
a eta haren ontassun gu-
c eta goän çiren. Eçen
dóman egote çen.

3 Handic itçuri içan
en çembeit, etorri çen
bram Hebreärra abertít-
ra, çeña egoten baitçen
amre Amorrhearraren,
sçcolen eta Haneren
najaren lanotegietan, çe-
ac baitçiren Abrameqiñ
ntátuäc.

14 Abramec bada aditu
uen orduan haren anaia
resso eramana içatu çela,
rmatu çituen hirur ehun
ta hemeçortçi haren et-
hean sorturicaco çerbit-
arietaric, hala iarraiqi
itçaióten Daneraño.

15 Eta gabaz aurtiqi
içan çuen bere burua ban-
daca heqien gañera, harc
eta haren çerbitçariec:
eta iaçárri içan çioten, eta ondotic iarraiqi içan çitcájen Hobareraño, çeña baita Damasco ezqerretic.

16 Eta eraman çituen ontassun guçiac, eta Lot bere anaja ere ekarri içan çuen, eta haren ontassun guçiac: eta emazteac eta poblua ere.

17 Eta Sodomaco Errege goän çitçajon aitçiñera, nola bihurtçen baitçen dessegiñican Kedor-la-homer eta Errege hareqin çirenac lanotegico çelháiean, çeña baita celhaï erreala.

18 Melkisedec, Salemgo Erregec, ere ekarri çituen ogia eta arnóa: eta hori çen Iainco puçhant soberanoaren sacrificatçáillea.

19 Eta bedincatu çuen, çiotssála, bedinca bedi Abram Iainco puçhant, soberánoäz, çeru eta lurreco Iaünaz:

20 Eta lauda bedi Iainco puçhant, soberánoä, çeñac eçarri baititu hire etssaiac hire escuetan: eta Abramec eman çioën gucien hamargárrena detçhúma.

21 Eta Sodomaco Erregec erran çioen Abrami, indatçic pressunac eta

har etçac ontassunac hiretçat.

22 Eta Abramec erran çioen Sodomaco Erregeri, altçhatu çioat neüre escúä Eternal Iainco puçhant, soberano, ceru eta lurreco Iaünari, diodála,

23 Hartçen baldim badut deüssic hiré diren gaüça gucietaric, oraño hari batetaric çapata lokarriraño: erran ezteçaántçat, aberastu dut Abram.

24 Lekat solament pressuna gazteec ian duténa, eta eneqiñ ibilli diren giçonen partea, erran nahi da, Haner, Esçcol, eta Mamré, ceñec hartuco baitute bere partéä.

15 HAMABORTÇGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Gáüça horion ondóän Eternalaren hitça adreçatu çitçaion Abrami bissionean ametssetan erraten çuela, Abram, ezadillala beldur, hire harróña eta hire golardo haündia naüc ni.

2 Abramec ihardetssi içan çuen, Iaün Eternala, çer emanen darotac? haür castáric gabe niabillac: eta ene etçhéco gobernua
duena Dammesec E
haü duc.

3 Abramec errar
oraño, horra, ez
eman ondocoric, h
eta horra, ene etçhe
turicaco mutilla
duc ene primu.

4 Eta horra Eterna
hitça adreçátuä iça
çaion, erraten çuela
eztuc hire primu
bañan hire er
ilkico dena içan.
hire primu.

5 Gero hura cam
eraman içan çuen,
erran içan çioen, be
çac oray ceruetara
conda tçac içarrac, co
ahal badetçac, hor
içango duc hire ondór

6 Eta Abramec siñhe
çuen Eternala eta
iustiçiatçat iduqi i
çioen.

7 Gero erran çioen, Et
nala naüc ni, Caldear
Urtic ilkiaraçi aüdá
hirí ematеco herri h
possedi deçaantçat.

8 Eta erran çuen, Iaü
Eternala, çertan eçag
tuco dut hura posseditu
dudala?

9 Eta ihardetssi çi
har dieçadac hirur u

bildotss bat eta hirur
co ahuntç bat, eta
urtetaco çhikiro bat,
usso tortoil bat eta
sso bat.

10 Hartu çituen bada
aüça horioc guçiac, eta
rditic egin çituen, eta
nan çuen erdi bakotçha
ata bertçearen aitçiñaz
iñ: bañan etçituën
erditic egiñ.

luan iaütssi içan
e ori tropela bat gor-
utç heqien gañera, eta
bramec haiçátu çituen.

12 Eta gertatu içan çen,
ola iguzqia estaltçen bait-
en, lo haündi bat erori
ela Abramen gañera, eta
orra illhuntassun haündi
çialdura bat erori çen
aren gañera.

13 Eta Eternalac erran
ioen Abrami, iaqin çac
giaz hire ondorea egonen
ela arrotç beçala haren
zten herrian: eta çerbit-
atuco dituztela lekuco
endéäc, eta aflijitua içan-
a dela laür ehun urtez;

14 Bañan jujatuco ere
liat nic naçio hec çerbit-
atucoduténa: 'etaondóan
ero ilkico dituc ontassun
ndieqiñ.

Eta hi goanen aiz hire aitengana baqean, eta ehortçia içango aiz çahartassun onéän.

16 Laurgarren arraçan bihurtuco tuchunat. Eçen Amorrheen hobena eztuc oraño akabatu.

17 Gertatu ere çen, iguzqia estali eta, içatu çela illhuntassun bat ossoqi beltça: eta horra labe bat kéä egiten duena, eta su illhiti bat, çeña iragan baitçen erditic egiñ içatu çiren gaüça heqien artétican.

18 Egun hartan Eternalac tratatu çuen alientçia Abrameqiñ, erraten çuela, eman çioat herri hori hire ondoreari, Ejiptuco ibayatic ibaya haündiraño, erran nahi da, Euphrateco ibaia:

19 Keniarrac, Keniziarrac, Kadmoniarrac,

20 Hetiarrac, Phereziarrac, Rephearrac,

21 Amorrhearrac, Cananearrac, Girgasçiarrac eta Iebussiarrac.

16 HAMASSEYGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Saraic bada Abramen emazteac etçioën egiñ haür batere: bañan ba-

çuen nescato bat, Ejiptuärra, Agar çeritçána.

2 Hala erran çioen, horra oray Eternalac debecatu niaüc haür egitetic, ator, otoizten aüt, ene nescatoagána, benturaz haür casta içango diat haren bidez. Eta Abramec obeditu çioën Sarairen hitçari.

3 Sarai Abramen emazteac bada hartu çuen Agar bere nescato Ejipçiarra eta eman çioen emaztetçat Abram bere senharrari, hamar urtez Canaango herrian egotu ondoan.

4 Etorri çen bada Agargana, çeñac contçebitu baitçúën: eta ikussiric contçebitu çúëla, mesprecic egin çúën bere andreaz.

5 Orduan Saraic erran çioen Abrami, egiten darotaten injuria hire gañera heldu duc: neüre nescátoä ematen daroat hire galtçárbeän: bañan ikussi dic contçebitu çuëla, horrengatic mespreçio egiten dicnitaz. Eternalac iujatçen dic ene eta hire artean.

6 Orduan Abramec ihardetssi çioën Sarairi, horra hire nescatoa heüre esc
dun, egin dion nahi du
beçala. Saraic bada aflij
çuen háña, eta ihessi g
çen haren aitçiñétican

7 Bañan Eternala
Aingéruäc aurkitu i
çuen haña iturri ur ba
aldean, dessértuan, Sc
reco bidean den iturr
ren ondoan

8 Hala erran çioen, A
Sarairen nescatoa, non
heldu aiz ? eta norat o
eta ihardetssi çuen, ihe
nihóac Sarai ene etçhe
andrearen aitçiñetic.

9 Eta Eternalaren A
geruac erran çioën, bih
adi hire etçheco and
agána, eta humilia a
haren azpian.

10 Gehiago Eternala
Aingéruäc erran çioë
berretuco diat hagitç h
ondórea : halaco mane
non eçin condatuco bai
hañ haündia içanen du

11 Eternalaren Ain
ruac erran çioen ora
horra, contcebitu dun, e
erdico aiz seme batez,
ñaren içena deituco baitu
Ismael : eçen Eternal
entçun diñ hire afli
cioneä.

12 Eta haña içanen d

na bassa astoä : horren
a içanen dun bat
eraren contra, eta bat
eraren escuac horren
tra : bere anaia guçien
ñean egongo da.

Harc bada deitu çuen
rnalaren içen hari
açatçen çitçaióna, bis-
neco Iainco bortitça
hi : eçen erran çuen,
t nic oraño ikussi
nen ni ikusten ninduе-
en ondóan ?

Hargatic deitu çuten
tçu hori, biçi den ni
usten naüenaren put-
, ceña baita Kadess
Bereden artéän.

5 Agarrec bada egin
oën seme bat Abrami,
Abramec deitu çuen
re seme Agarrec egin
oenaren içéna Ismael.

16 Eta Ábramec laür
goi eta sey urtéren
liña çúën, Agar Ismaele
di içan çitçajon orduan.

17 HAMAÇAZPIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Gero Abrahamec laür-
ogoi eta hemeretçi urte-
n adiña çuëla, Eternala
gertu çitçaion eta erran
oen, ni naüc Iainco
ortitça, hagitç puçhanta; ibill adi ene aitçiñean, etá içan adi osso.

2 Eta eçarrico diat ene alientçia ene eta hire artéan, eta berretuco aüt hagitç largoqi.

3 Orduan Abraham erori çen bere bissaiaren gañera : eta Iaincoa mintçatu çitçaion, çiöela,

4 Nitaz denaz beçam bátean, horra, ene alientçia hireqin duc, eta egingo aiz hauñitç naçioneren aïta.

5 Eta hire içena eztuc gehiago içendatuco Abram, bañan hire içena içanen duc Abraham : eçen eçarri aüt haüñitç naçioneren aïtátçat.

6 Eta berretaraçico aüt hagitç largóqi eta egiñaraçico naçione : oraño Erregeac ilkico dituc hireganic.

7 Éçarrico diat beraz ene alientçia ene eta hire artéän, eta hire ondorearen artean hire ondóän bere adiñetan, içateco seculaco alientçia bat : ni hiri Iainco içan naqiantçat, eta hire ondoreari hire ondoan.

8 Eta emanen daróät hiri eta hire ondoreari hire ondóan arrotç beçala

hi agóën herria, erran nahi da, Canaango herri guçia seculaco possessionetçat: eta hei Iainco içanen niatçaiótec.

9 Abrahami ere erran çioen Iaincoac, bañan hic, begiratuco duc ene alientçia, hic eta hire ondóreac hire ondóän bere adiñetan.

10 Hemen duc ene alientçia, çeña begiratuco baituçue ene eta çuen artean, eta hire ondorearen artean hire ondóan: erran nahi da, çuen arteco har guçiac çircuntçissatuco direla.

11 Horrela çircuntçissatuco duçue çuen prepucioco haragia; eta hori içanen da ene eta çuen arteco señaletçat.

12 Çortçi egunetaco haür guçiac çircuntçissatuco dire çuen artean çuen ieneracionetan, ham bat etçhean sortu dena nola arrotç gucien diruz erossiricaco escláboä hire castátic ezténa.

13 Eztitec beraz faltatuco çircuntçissatçera hire etçhean sortu dena, eta hire diruaz erossia dena, eta içanen duc ene alientçia çuën haragia
içateco seculaco alientçi
bat.

14 Eta har ez çircuntcis-
saturicacoa, çeñaren pre
pucioco haragia ezpait
çircuntcissatua içatu, ha
raco pressuna hura kendu
içango duc bere pobluë
artétic, çeren eta haüts
içan baitu ene alientçia

15 Oraño Iaincoac erra
çioen Abrahami, Sara
hire emazteaz denaz be-
çam batean eztuc deituc
gehiago haren içena Sarai
bañan haren içena içane
duc Sara.

16 Eta bedincatuco diat
haña: eta oraño emane
daróät seme bat harenga-
nic. Bedincatuco diat et
egingo duc nacione: et
pobluen Erregeac ilkic
dituc harenganic.

17 Abraham beraz ero
içan bere bissaiaren gañe-
ra, eta egin çuen hirritç
bat, çiotssála bere báïta
erran nahi da, eä ehu
urteren adiñetaco giço-
ñari sor ahal daqiqeö
arraça ? eta Sarac lau-
hogoi eta bederatçi urté-
ren adiñeän haurra egi
deçan ?

18 Eta Abrahamec erra

çioen Iaincoari oçhala bada Ismael biçi dadiñ hire aitçiñean.

19 Eta Iaincoac erran çúën, egiaz Sara hire emaztea erdico çaic seme batez, eta deituco duc haren içena Isaac, eta eçarrico diat ene alientçia hareqiñ içateco seculaco alientçia bat haren ondorearentçat haren ondoan.

20 Entçun içatu aut oraño Ismaelez denaz beçam bátean : horra, bedincatu diat haña eta berretaraçico eta haündiaracico diat çhoill hagitç francoqi. Enjendratuco tic hamabi printçe : eta egiñaraçico diat nacione haündi bat.

21 Bañan eçarrico diat ene alientçia Isaaqeqiñ, ceñetaz Sara erdico baita datorren urtean sassoñ huntan berean.

22 Eta akabatu çuen hareqico mintçátçeä : eta Iaincoa igan içan çen Abrahamen aitçiñetic.

23 Eta Abrahamec hartu çúën bere semea Ismael, eta haren etçhean sorturicaco guçiac, eta bere diruaz erossi çituen guçiac, erran nahi da, haren etçheco jendetaric çiren har guçiac : eta çircuntcissatu çuen heqien prepuçioco haragia egun hartan berean, Iaincoac erran içan çioen beçala.

24 Abrahamec laurhogoi eta hemeretçi urteren adiña çuen, bere burua çircuntçissatu çuen orduan bere prepuçioco haragian.

25 Eta Ismael haren semea hamahirur urteren adiñean çen, çircuntçissatua içatu çen orduan bere prepuçioco haragian.

26 Egun hartan berean Abraham çircuntçissatua içan çen ; eta Ismael haren semea.

27 Eta haren etçhéco jende guçiac, ham bat etçhéän sortu çirénac, nola diruz arrotçetaric errossiac içatu çirénac, circuntçissatuac içatu çiren hareqiñ.

18 HEMEÇORTÇIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Gero Eternala agertu çitçaion haṙi Mamreco leku çelhaiétan nola iarriric baitcégoën tabernacleco atéän eguneco beróän.

2 Eçen bere begiac altçhatçen çituela begiratu

çuen: eta horra, hirur personaja çihatóçen harengana eta harc, hec ikussi eta laster egin çuen heqien aitçiñera tabernacleco atetic, eta ahuspez iarri içan çen lurréän.

3 Eta erran içan çuen, ene Iaüna, otoizten aüt, aurkitu baldim badut graçia hire baitan, ezadillála iragan, otoizten aüt, hire mutillaz haratago.

4 Har beçate, otoizten çaituztet, ur çhorta bat eta garbi tçátçue çuen oñac: gero errepaüssa caitezte arbola baten azpían.

5 Eta ekarrico dut ogi poçin bat, çuen bihotça bortitç deçaçuentçat: ondoan gero iragánen çarete harátago: eçen hargatic çaréte iragan çuen mutilla gana, eta hec erran çuten, egic erran duan beçala.

6 Abraham bada goan içan çen laster tabernaclera Sararengana eta erran çuen, keçha adi, har tçatçic hirur neürri irin lóre, orrha tçac, eta egi tçic opillac.

7 Gero Abraham curri goan çen artaldera, eta hartu çuen çhahal samur eta on bat eta eman çioen mutill bati, ceña keçhatu baitçen haren alogatçera.

8 Gero hartu çuen burra eta esnéa eta çhahal alogatu çuténa, eta eçarri çuen heqien aitçíñeän. Hura ere heqien ondoan çegöen arbolaren azpian, eta ian çuten.

9 Eta erran çioten, non da Sara hire emázteä? eta ihardetssi çuen, hara non den tabernaclean.

10 Eta heqien arteco batec erran çuen, eztiat faltatuco bihurtçera hiregana dembora huntan berean non baicáre: eta horra, Sara hire emazteac içanen dic seme bat. Eta Sarac entçuten çuen haña tabernacleco atean, ceña baitçen haren gibelean.

11 Bañan Abraham eta Sara çaharrac çiren, eta aintçinduac adiñean halaco maneraz non Sarac ezpaitçüën gehiago emazteac içatera costumatu duten hura.

12 Eta Sarac hirri egin çuen bere baitan, ciotssála, çahartu eta, içanen dut nic atssegiñic? gehiago ene iaüna çaharra da.

13 Eternalac erran çioen Abrahami, çergatic hirri

egin du Sarac, erraten duela, bañan egiaz haürra egingo dut nic, ikussiric çahartu naiçela ?

14 Bada gaüça batere Eternalari gorderiçacóric? bihurtuco naüc hiregana assoñ huntan berean non baicáre, eta Sarac içanen dic seme bat.

15 Sarac ukatu çuen, çiotssala, eztiat hirri egiñ : eçen beldurtu çen. Eta erran çuen, eztun horrela : eçen hirri egin dun.

16 Gero personaja hec altçhatu çiren handic, eta begiratu çuten Sodoma aldera : eta Abraham heqieqiñ goaten çen, laguntcen çituela.

17 Eta Eternalac erran çuen, estalico diot Abrahami egitera nohan gaüça ?

18 Ikussiric Abraham egin behar dela egiazqi nacione haündi eta bortitç bat, eta hartan içango direla bedincátuac lurreco naçione guçiac ?

19 Eçen badacússat manatuco diotela bere haurrey, eta bere etçheari bere ondóän, begira deçatela Eternalaren bidéä, egiteco justu eta çuçen dena : Eternalac etor eragin detçan Abrahamen gañera erran diotçan gaüca guçiac.

20 Eta Eternalac erran çuen, egiaz Sodoma eta Gomorraco oihúä haünditu da, eta heqien bekatua hagitç pissatu da ;

21 Iautssico naiz oray, eta ikussico dut, erran nahi da, ea egin duten ossoqi enegana etorri içan den oyhuaren arabera, eta horrela baldim bada, iaqingo dut.

22 Personaja hec bada handic bihurtçen çirela baçihoäçen Sodoma aldera : bañan Abraham egotu oraño Eternalaren aitçiñean.

23 Eta Abraham hurbildu çen eta erran çuen, desegiñen duc oro bat justúä gaçhtoareqiñ ?

24 Benturaz baituc berrogoi eta hamar iustu hirian barna, hec ere desegingo dituc ? eztioc baikatuco hiriari han içanen diren berrogoi eta hamar iustuengatic ?

25 Eztaqiala gerta egin deçacala horlaco gaüça bat, hill eragin deçacala justua gaçhtoareqiñ ; eta içan

dadillala justúä gaçhtóa báño ez gehiago ez gutiago: eztaqiala gerta, çioat. Lur guçiajujatçenduenac eztu egiñen iustiçia?

26 Eta Eternalac erran çúën, aurkitçen baldim baitut Sodoman berrogoi eta hamar iustu hirian barna, barkatuco diot leku guçiari heqien amoreagatic.

27 Eta Abrahamec ihardetssi çuen, çiotssála, horra oray hartu diat aussartçia mintçatçeco Iaünari, herraütss eta haütss naiçeláric;

28 Bentúraz escas içanen dituc bortç berrogoi eta hamar iustuetáric, hondatuco duc hiri guçia bortçengatic? eta ihardetssi çioen, eztiat hondatuco, han aürkitçen baldim baitut hetaric berrogoy eta bortç.

29 Abrahamec persegitu çuen hari mintçatçera, çiotssála, behar bada aürkituco dire han hetaric berrogoy? eta erran çüën, eztiat egingo berrogoyen amoreagatic.

30 Eta Abrahamec erran çuën, otoy Iaüna estadillala hassarra, eta mintçatuco naüc: behar bad aurkituco dire hetaric hogoy eta hamar? eta erran çuen eztiat egingo, han hetaric hogoy eta hamar aurkitçen baldim baitut.

31 Eta Abrahamec erran çuen, horra oray hartu diat aüssártçia Iaünari mintçatçeco: benturaz aurkituco dire hogoy? eta erran çúën eztiat hondatuco hogoyen amoreagatic.

32 Eta Abrahamec erran çuen, otoy Iaüna eztadillala hassarra, eta mintçatuconaüc solament aldi huntan: behar bada aurkitucodirehan hetaric hamar? Eta erran çuen, eztiat hondatuco hamarren amoreagatic.

33 Eta Eternala goän içan çen, akabatu çuen orduan Abrahameqiñ mintçátçeä: eta Abraham bihurtu içan tçen bere lekura.

19 HEMERETÇIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Aratssáldeän bada bi Aingeru etorri içan çiren Sodomara, eta Lot iarriric çegoen Sodomaco atean: eta hec ikussi, eta iaiqiçen goäteco heqien aitçi-

ñera, eta iarri içan çen ahuspez bissaia lurraren contra.

2 Eta erran çuen, horra, otoizten çaitúztet, Iaünac erretira çaitezte oray çuen mutillaren etçhéra, eta han aloji çaitezte gaürco gaüaz : çuen oñac ere garbi tçatçue : eta iaiqico çaréte goiz, eta goängo çaréte çuen bidéän : çeñec ihardetssi baitçúten, ez : bañan iraganen diagu gaürco gaüa carrican.

3 Bañan ham bat kecharáçi çituën hañac non erretiratu baitçiren haren etçhéra : eta haren etçhéän sartu çiréneän, egin çioten banquet bat, eta erreäráçi çituen lemamiric gabeco ogiac ; hala jan içan çuten.

4 Bañan hec etçitera goan baño lehen, hirico giçonec, erran nahi dut, Sodomaco giçonec ingurátu çúten etçhéä, gaztétic çaharreráño, poblu guçiac buru batetic bertçeráño.

5 Eta Lot deitu eta, erran çioten, non dire Personajac gaür gaüaz hire etçhera etorri dirénac? hec ekar dietçáguc campora, eçagut detçaguntçat.

6 Lot bada ilki içan çen campora heqiengana atéra, eta bere ondoan atea çarratu eta,

7 Erran çuen, otoizten çaituztet, ene anajac, eztioçoçuetéla egin gaizqiric.

8 Horra, baitut bi alaba çenec ezpaitúte eçagutu oraño giçonic : ekar dietçaqitçuedan, eta hetaz egiñen duçue nahi duçuen beçala, solament eztioçoçuen egin deüssere Personaja horioi : eçen horrengátic etorri içatu dire ene etçheteillaren itçálera.

9 Eta hec erran içan çioten, erretira adi harat. Gero erran çuten, huna haü çhoillqi etorri duc hemen egotera arrotç beçala, eta içanen Gobernadore haündi? oray egiñen daroägu hiri hey gaizqiago : hala bortçha handia egiten çioten Loti, eta hurbildu içan çiren atéä haüsteco.

10 Bañan Personajec bere escuac aitçintçen çituztéla, erretiratu çuten Lot beregana etçhera : eta çarratu çuten atéa.

11 Eta ioçitúzten itssutassunez giçon etçheco ate-

an çirenac, ttipitic haundiráño : hargatic unhatu içan çiren atéa bilhatçen.

12 Ordúän Personajec erran çioten Loti, nor da oraño hiri heldu çaianic, edo suhi, edo seme, edo alaba, edo bertçe çembeit hiri heldu çaiánic hirian ? erretira tçac leku huntaric.

13 Eçen leku haü hondátcera gihoäçec, çeren eta horion oyhúä haündi egin baita Eternálaren aitçiñean : eta horren hondatçera bidaldu giaitic.

14 Lot bada ilki içan çen, eta mintçatu çitçaioten bere suhiey, çeñec hartu behar baitçituzten haren alabac, eta erran çúën, iaiqi çaitezte, ilki çaitezte leku huntaric, eçen Eternala hiria hondatçera doha : bañan iduritçen çitçaien haren suhiey, trufatçen cela.

15 Gero argi alba altçhatu çen beçain sarri : Aïngeruec keçharaçi çuten Lot, erraten çutéla, iaiqi adi, har tçac hire emaztea eta hire bi seme hemen aurkitçen direnac : gal eçadiñ beldurrez hiriaren puniçioneän.

16 Eta nola berantésten baitçúen, Personajec hartu çioten escúä, eta haren emaztearen escua, eta haren bi alabéna : çeren eta Eternalac gupitesten baitçúën : hala eraman çúten eta eçarri çuten hiritic campóän.

17 Eta campóan eçarri çituzten beçain sarri erran içan çuen batec, salba çac hire biçia, ez begira hire gibelera, eta ezadillala geldi nihonere leku çelháieän Salba adi mendira, gal ezadin beldurrez.

18 Eta Lotec ihardetssi çioten, ez Iaüna, otoizten aüt.

19 Horra, hire mutillac oray aurkitu dic graçia hire aitçiñeän, eta gracia egin darotacána miragarriqi duc haündia, ene biçiaren salbatçea. Bañan eçin salbatuco naite mendira, non ez naüen gaitçac ardiesten eta ez nadiñ hill.

20 Horra, otoizten aüt haraco hiri hura hurbil duc nic harat ihes egiteco, eta ttipia duc : otoizten aüt, salba nadiñ harat : ezta ttipia, eta ene arima biçico da ?

21 Eta erran çioen, hor-

ra, egiñ huntan ere entçun içatu aüt: eztudala hondatuco hiria ceñétazhi mintçatu içan bahaiz.

22 Keçha adi, salba adi harat: eçen eçiñ egingo diat deüssere, hi han sar adiñ arteraño. Hargatic deitúa içatu çen hiri haren içéna Tsohar.

23 Nola iguzqia altçhatçen baitçen lurraren gañéra, Lot sartu içan çen Tsoharren.

24 Eternalac bada egin çuen uria çeruetáric Sodoma eta Gomorraren gañera, sufréä eta suba Eternalaren partez.

25 Eta hondatu cituen hiri hec, eta leku çelhai guçia eta hiritaco habitant guçiac eta lurreco sorqiia.

26 Bañan Loten emazteac begiratu içan çuen haren gibelera, horrengatic egiñ içan çen gatç estoc imajina.

27 Eta Abraham goiz goiçean iaiqi eta lekúra non egotu içan baitçen Eternalaren aitçiñean.

28 Eta begiratu çuen Sodoma eta Gomorra aldera eta leku celhai hartaco lur gucietara, eta ikussi içan çuen ke bat igaten lurretic labe batetaco kea béçala.

29 Bañan gertatu çen Iaincoac hondatçen çituënean lekuçelhaieco hiriac, orhoitu içan çela Abrahamez: eta bidaldu çuela Lot hondamendutic campóra, hondatu içan çituen orduan hiriac çeñetan egoten baitçen Lot.

30 Eta Lot igan içan çen Tsohartic, eta egotu çen mendian, eta haren bi alabac hareqiñ: eçen beldur çen egoteaz Tsoharren, hargatic egotu içan arroca çillho batean hura eta haren bi alabac.

31 Eta lehen sortuac erran çioen gazteenári, gure aita çahárra dun, eta hala eztun nihor lurrean etortçeco guregana lur guçico ussantçaren arabera.

32 Ator, eman dioçógun arnoa edatera gure aitari eta etçan gaiteçen hareqiñ: hala contcerbatuco diñágu gure aitaren çerbeit casta.

33 Eman çioten bada arnoa edátera bere aitari gaü hartan: eta çaharréna etórri çen eta etçan içatu çen bere aitáreqiñ: bañan

etçuen eçagutu ez noiz etçan içan çen, ez noiz iaiqi çen.

34 Eta biharámuna etorri eta, çaharrénac erran çioen gazteenari, horra, etçátu naün iragan gaüeän ene aitareqiñ, eman dioçogun oraño gaür gaüaz arnoa edatera : gero oha, eta etçan adi hareqiñ, hala contçerbatuco diñagu gure aitaren çerbeit arráça.

35 Gaü hartan bada eman çioten oraño arnoa edatera bere aitari : eta gazteena iaiqi içan çen eta etçin tçen hareqiñ : bañan etçuen eçágutu ez noiz etçin çen, ez noiz iaiqi çen.

36 Hala Loten bi alabec contçebitu çuten bere aitaganic.

37 Çeñetaric çaharrena erdi içan baitçen seme batez, eta deitu baitçuen haren içena Moab, hori da Moabiarren aita gaurco egun huntaraño.

38 Eta gazteena ere erdi içan çen seme batez, eta deitu çuen haren içéna Ben-Hammi. Hori da Hammonen haürren aita gaürco egun huntaraño.

20 HOGOYGÁRREN - CAPITÚLUÄ.

1 Eta Abraham goa içan çen handic egube dico herrira : eta egot içan çen Kadessen et Sçurren artéan, eta egot içan çen arrotç beçál Geraren.

2 Eta Abrahamec erra çuen Sara bere emaztea ene arreba da. Abimele bada Gerarco Erregea bidaldu çuen eta hart çuen Sara.

3 Bañan Iaincoa etorri çitçajon Abimeleqi gabazco ametssetan : eta erran çioën, horra, hill aiz, hartu duan emaztea dela caussa : eçen ezcondua duc senhar bateqiñ.

4 Eta Abimelec etçitçáion hurbildu hari. Ihardetssi çuen bada, iaüna, hillen duc naçione iustua ere?

5 Eztarot erran, ene arreba da? Eta erran du harc berac ere, ene anaia da. Hori egin diat nic ene bihotceco ossotassunean eta ene escuetaco garbitassúnean.

6 Eta Iaincoac erran çioën ametssetan, baçeäqiat egin duala hori hire bihot-

co ossotassunean, har-
tic ere guardatu aüt
katu egitetic ene con-
a: horrengatican ezta-
at permetitu hura uqit-
era.

7 Oray bada errenda
ioçoc emaztea giçon hor-
i: eçen profeta duc, eta
giñen dic otoitç hiretçat,
içi adintçat, bañan er-
endatçen ezpaduc, iaqin
çac hillen aiçéla heriot-
çez, eta hire diren guçiac.

8 Eta Abimelec iaiqi içan çen goiz goiçean, eta deitu çituen bere mutil guçiac, eta erran çituen gaüça horioc guçiac, hec aditçen çutela çerengatic hagitç beldurtu baitçiren.

9 Gero Abimelec deitu içan çuen Abraham, eta erran çioën, çer egin darocuc? Eta çertan ofentssatu aüt, ekarraraçi içatu duan ene gañera eta ene erressumaren gañera bekatu haündi bat? Egin darozqidac egiteco eztiren gaüçac.

10 Abimelec erran çioen oraño Abrahami, çer ikussi duc, cergatic egin duan gaüça haü?

11 Eta Abrahamec ihardetssi çuen, çeren eta erraten bainúën, ham batenaz ezpaita Iaincoaren beldurtassunic leku huntan, eta hillco naüte ene emaztea dela caussa.

12 Bañan oraño egiazqi ene arreba da, ene aitaren alaba; ene amaren alaba ezten arren: eta hala eman içatu çait emaztetçat.

13 Eta gertatu içan da, Iaincoac eraman naüen orduan harat hunat, ene aitaren etçhétic campóra, erran içan diodála, hemen dun graçia hic niri egiñen darotanana: etorrico garen leku gucietan, erran nitaz, ene anaia da.

14 Orduan Abimelec hartu çituen ardiac, idíäc, mutillac eta nescátoäc, eta eman çiotçan Abrahami, eta errendatu çioën Sara bere emáztea.

15 Eta erran çuën, horra, ene herria hire manuco: egon adi non ere placer içanen baituc eta han.

16 Eta erran cioen Sarari, horra, eman çiotçánat hire, anaiari milla çillhar peça: horra, begi estalqi bat çaiñ hiri hireqin diren guçien aldera, eta bertçe guçien aldera: horrela içatu cen erreprehenditua.

17 Eta Abrahamec egin çioen esqéä Iaincoari: eta Iaincoac sendatu çuen Abimelec, haren emaztea, eta haren nescatoac: gero haurrac egin citúzten.

18 Eçen Eternalac herstu çituen ossoqi Abimelegen etçhéco ema-sabel guçiac, Sara Abrahamen emaztea çela caussa.

21 HOGOY ETA BATGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Eta Eternalac bissitatu çuen Sara, erran içan çuen beçala; eta egiñ içan çioën nola ere mintçatu baitçen eta hala.

2 Sarac bada contçebitu çuen, eta egin çioën seme bat Abrahami bere çahartassunean, Iaincoac erran içan çioën sassóñean.

3 Eta Abrahamec deitu çuen bere seme sortu çitçaionaren, eta Sarac egin çioenaren içena, Isaac.

4 Gero Abrahamec çircuntçissatu çuen bere semea Isaac çortçi egunen adiñetácoa, Iaincoac manatu çioen beçala.

5 Eta Abrahamec ehun urteren adiña çuen, Isaac bere semea sortu çitçaion ordúan.

6 Eta Sarac erran ç
Iaincoac hirri eragin
rot: adituco duten gu
hirri egingo dute
qiñ.

7 Erran çuen oraño,
errango çioën Abrah
Sarac bulharra em
çiotela haürrey? eçen
diot seme bat bere çah
assúnëan.

8 Eta haürra hand
içan çen eta bulharre
kendu: eta Abraham
egin çuen banquet haün
bat Isaac bulharretic ke
du içatu çen egúneän.

9 Eta Sarac ikussi çue
Agar Ejiptuärraren se
mea, Abrahami egin çio
ëna, mussicátçen çéla,

10 Eta erran çiöen Abra
hami, kassa çac hunac
nescato haü eta horren
semea: eçen nescato hunen
seméäc eztic primutúco
ene semeareqiñ, Isaaqeqiñ.

11 Eta horrec hagitç desplacer egin çioen Abrahami bere semearen okassionez.

12 Bañan Iaincoac erran çioën Abrahami, horrec eztiaçácala desplacer egiñ haurraz eta nescatoaz. Sarac erranen darozqian

iça guçietan obedi dio- haren hitçari: eçen aqen baitan deituco ic haçia.

3 Eta bitártean egiñaçico diat oraño nestoaren semea nacione t, ceren eta hire haçia ita.

4 Abraham beraz iaiqi an çen goiz goiçetic eta artu çuen ogia eta flascu at ur, eta eman çiotçan garri, eçartçen çituela aren sorbalda gañean: eman çioen haurra ere, eta bidaldu çúën; gero eman çitçaion bideari, eta errebelaturic ibilli içan çen Beer-Sçebahco dessertuan.

15 Eta flascu ura faltatu içatu çen orduan, aürtiqi çuen haürra arbolatçho baten azpira.

16 Hala goän içan çen, eta iarri çen aitçiñaz aitciñ urrun balesta aürtic colpe bat béçala: eçen erran çuen, ezteçadan ikus hiltçen haurra. Eta iarriric çegoela aitçiñaz aitçiñ, bere boça altchatu çuen eta nigar egin çúen.

17 Eta Iaincoac aditu çuen haurraren bóça; eta Iaincoaren Aingeruac deitu çuen çeruetaric Agar: eta erran çioën, çer dun, Agar? eztunala beldurric, ecen Iaincoac aditu diñ haurraren boça, den lekutic.

18 Iaiqi adi, altçha çan haürra eta har tçan hire escüáreqiñ: eçen egiñaraçico diñat naçione haündi bat.

19 Eta Iaincoac idéqi cituen haren begíäc, eta ikussi içan çuen ur putçú bat, eta goän içan çen, eta bete içan çuen flascua urez, eta eman çioën edatera haürrari.

20 Eta Iaincoa içatu çen haurrareqiñ, çena haündi egin baitçen, eta egotu çen dessértuan, eta içatu içan çen balesta aürtiqitçaille.

21 Eta egotu içan cen Parango dessértuan, eta bere amac hartu çioën emazte bat Ejiptuco herritic.

22 Eta gertatu çen dembora hartan, Abimelec eta Picol haren armadaco buruçagia, mintçatu çitçaiola Abrahami, çiotssála, Iaincoa hireqin duc egiten dituan gaüça guçietan.

23 Oray bada, iuramentu

egin dieçadac hemen laincoaren partez, estarotacala erranen geçúrric niri, ez ene haürrey, ez ene haürren haürrey : nic hiri egin daroadan graçiaren arabera, hic egiñen darótac, niri eta hi arrotç beçala egotu aiçen herriari.

24 Abrahamec ihardetssi içan çuen, iuramentu egiñen diat.

25 Bañan Abrahamec erreprehenditu çuën Abimelec ur putçu bat çela caüssa, ceña Abimeleqen mutillec ocupatu baitçuten bortçhaz.

26 Eta Abimelec erran çúën eztiat jaqiñ içatu norc egiñ içatu duen gaüça hura : eta hic abertitu ere eznaüc, eta eztiat hartaz oraño aditu mintçatçen egun baiçen.

27 Abrahamec bada hartu çituen ardiac, eta idiac, eta eman çiotçan Abimeleqi, eta egin çuten alientçia elkarren artean.

28 Eta Abrahamec eman çituën apartean çazpi bildots eme artçain tégitic, artalde tegitic,

29 Eta Abimelec erran çioen Abrahami, çer erran nahi dute haraco çazpi bildots apartean eman dituän hec?

30 Eta ihardetssi çuën, hori duc hartuco dituäla çazpi bildotss hec ene escutican : hec niri lekucótçat içan daqizqidántçat çillhatu dudála hunaco putçu haü.

31 Eta horrengátic deitu içan çuten leku hura, Beer-Sçebah : eçen biec han iuramentu egiñ içan çuten.

32 Tratatu çuten bada alientçia Beer-Scebahn : gero jaiqi içan çen Abimelec eta Picol haren armadaco buruçágia, eta bihurtu çiren Philistintárren herrira.

33 Eta Abrahamec landatu çuën hariz tégi bat Beer-Scebahn, eta han inbocatu çuen Eternalaren içéna, eternitateco Iainco bortitça.

34 Eta Abraham egotu içan çen arrotç beçala Philistintarren herrian dembora lúçeä.

22 Hogoy eta bigarren Capitúluä.

1 Gertatu çen gaüça horion ondóän Iaincoac frogatu çuela Abraham, eta

rran çioela, Abraham: eta hardetssi çuela, huna ni.

2 Gero erran çioën har tçac oray hire seméä, hire bakótçha, maite duäna, erran nahi da, Isaac, eta oha Morijaco herrira eta han ofrenda çac holocaüstátçat erranen daroädan menditaric batéän.

3 Abrahamec bada goiz goicétic iaiqi eta eçarri çuen astoaren gañean, eta hartu çituen bia bere mutilletaric bereqin, eta Isaac bere semea, eta holocaüstarentçat egurra arraillatu, eta lotu çitçáion bideari, eta goan içan çen Jaincoac erran çioën lekura.

4 Hirurgarren egúneän Abrahamec bere begiac altçhatçen çituela ikussi içan çuen lekua urrunetic.

5 Eta erran çioten bere mutilley, çaüdéte hemen astoäreqiñ. Ni eta haürra goango gare hareráño, eta adoratuco dugu Eternala: gero bihurtuco gare çuengána.

6 Eta Abrahamec hartu çuën holocaüstaren egurra, eta eçarri çuen Isaac bere semearen gañean: eta hartu çuen suba bere escúän eta canibet bat, eta goan çiren horioc biac elkárreqiñ.

7 Isaac bada mintçatu çitçaion Abraham bere aitari eta erran çúen, ene aïta. Abrahamec ihardetssi çuen, huna ni, ene semea. Eta erran çuen, huna súba eta egúrra; bañan non da bestia holocaüstarentçat?

8 Eta Abrahamec ihardetssi çuen, ene semea, Iaincoac probedituco du bestia holocaüstaréntçat; eta baçihoáçen hec biac elkarreqin bidean.

9 Eta hec etorri eta Iaincoac erran çioën lekura, Abrahamec egin çuen han aldare bat, eta arrimatu çuen egúrra, hala estecatu çuen Isaac bere semeä, eta eçarri çuen aldarearen gañean egurraren gañean:

10 Gero Abrahamec bere escúä aitçintçen çuela hartu çuen canibeta bere semeari çintçurrac egiteco.

11 Bañan Eternalaren Aingéruac oyhu egiñ cioën çeruetaric, çiotssála, Abraham, Abraham: çeñac ihardetssi baitçúen, huna ni.

12 Eta erran çioën, eztecácala eman escúä haürraren gañéän, eta eztioçacala egin deüssere : eçen oray diat eçagutu Iaincoaren beldur aiçéla, ikussiric eztuala gupitetssi hire sémeä, hire bakoitça, enétçat.

13 Eta Abrahamec bere begiac altchatçen çituela begiratu çúën, eta horra haren gibélean çhikíro bat, çeña baitçégocan itçhíqiric hessi bati bere adarretárican. Abraham bada goan içan çen eta hartu çuen çhikíroä, eta offrendatu çuen holocaüstátçat bere semeáren orde.

14 Eta Abrahamec deitu içan çuen leku haren içena, Eternalac probedituco du. Hargatican erraten dute egun, Eternalaren mendian probeditua içango da.

15 Eta Eternalaren Aingéruäc oyhu egin çioën çeruetárican Abrahami bigarrénean.

16 Ciotssála iuramentu egin diat neüróriz, diotssa Eternalac: çeren eta egin baituc gaüça hori, eta ezpaituc gupitetssi hire semea, hire bakoitça.

17 Egiaz bedincatuco aüt eta hagitç francoqi berrétuco diat hire ondóreä çeruetaco içarrac beçala, eta itssas bazterrean den haréa beçala : eta hire ondórea goçatuco duc bere etssaien atéäz.

18 Eta lurreco naçione guçiac bedincatuac içango dituc hire haçian : çeren obeditu dioän ene boçari.

19 Hala Abraham bihurtu içan çen bere mutillétara : eta iaiqi eta goan içan çiren elkarreqiñ Beer-Scebahra.

20 Bañan gertátu içan çen gaüça horion ondóän norbaitec erran çioela Abrahami, çiotssäla, horra, Milcac ere egin çiotçac haürrac Nacor hire anaiari.

21 Erran nahi da, Huts haren lehen sortúä, eta Buz haren anáia eta Kemuel Aramen aïta.

22 Eta Kesed, eta Hazo, eta Pildas, eta Jidlaph, eta Bethuel.

23 Eta Bethuelec enjendratu du Rebecca. Milcac egin çiotçan çortçi haür horioc Nacor Abrahamen anaiari.

24 Eta haren ema-oheco-

lagúna erdi içan çen Tebahz, Gahamez, Tahasez, eta Mahacaz.

23 HOGOY ETA HIRURGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Sara bada biçi içatu cen ehun eta hogoytaçazpi urte, çeñac baitire haren biçiaren urtéäc.

2 Eta hill içan çen Kirjath-Arbahn, çeña baita Hebronen, Canaango herrian. Hala etorri içan çen Abraham aühen eta nigar egitera.

3 Eta bere hillaren aitçiñetic altçhatu eta mintçatu çitçaioten Hetiendárrey, erraten çuëla,

4 Arrótça eta campocóa naiz ni çuen artéän: eman dieçadaçue sepultura possessione bat çuen artéän, ehortç deçadantçat ene hilla, kentçen dudala ene aitçiñetican.

5 Eta Hetiendarrec ihardetsi çioten Abrahami, erraten çiotela.

6 Ene Iaüna, entçun gaitçac, Printçe exelent bat aiz hi, ehortç çac hire hilla gure sepultura hoberenetaric batéän. Eztároc gutaric batec ere errefussatuco bere sepultúra, han ehortç ezteçaantçat hire hilla.

7 Abraham bada altçhatu içan çen eta jarri çen ahuspez, herrico pobluaren aitciñeän, erran nahi da, Hetiendarren aitçiñean.

8 Eta mintçátu çen heqieqiñ çiotssala, plaçer baduçue ehortç deçadan ene hilla, kentçen dudala ene aitciñétican, adi naçáçue, eta çaitézte otoitç egille enétçat Hephron Tsoharren semeären aldéra:

9 Eman dieçadántçat Macpelaco bere arroca cillhoa, çéña baita haren larrearen burúän. Hura eman dieçadan çuen artéän, balio duenaren preçioan, sepultura possessionetçat.

10 Eta Hephron iarriric çegóen Hetiendarren baltssan. Hephron Hetiendarrac bada ihardetssi cioën Abrahami, aditçen çutela Hetiendarrec, erran nahi da, haren hirico atétic sartçen çiren guciec çiotssála.

11 Ez ene Iaüna, entçun naçac, ematen daröat larréä, han den arroca çillhóa ere ematen daroat: ene pobluaren haürren aitçi-

ñean ematen daróat : han ehortç eçac hire hilla.

12 Eta Abraham ahuspez iarri içan çen herrico pobluaren aitçiñeän :

13 Eta mintçatu çitçaion Hephroni, aditcen çuela herrico poblu guçiac, eta erran çuén, bañan plaçer baduc, otoizten aüt, adi naçac: emanen diat larreären dirúä : erreçibi çac hura eneganic, gero han ehortçico diat ene hilla.

14 Hephronec ihardetssi çioen Abrahami, erraten çioëla.

15 Ene iaüna entçun naçac. Lurrac balio dic laür ehun çillhar luis erdi ene eta hire artéän. Bañan çer da hori ? ehortç eçac beraz hire hilla.

16 Eta Abrahamec Hephron aditu eta pagatu çioën mintçatu çitçaion dirúä, aditçen çutela Hetiendarrec, erran nahi da laur ehun çillhar luis erdi mercatarien artean curritçen çuténac.

17 Eta Hephronen larréa, çéña baitçen Macpelan, Mamré aitçiñean, ham bat larréä nola arroca çillho han çéna, eta arbola guçiac çeñac baitçiren larrean, eta haren bazter guçietan inguru arrastátua içatu çen.

18 Posseditua içateco Abrahamez Hetiendarren, erran nahi da, hirico atetican sartçen çiren guçien presséntçian.

19 Eta ondoan gero Abrahamec ehórtçi içan çuen Sara bere emázteä Macpela larreco arroca çillhóän, Mamré aitçiñean, çeña baita Hebron, Canaango herrian.

20 Larrea beraz, eta arroca çillho han çena, arrastatua içatu çen Hetiendarrez Abrahamentçat sepultura possessionetçat.

24 HOGOY ETA LAÜRGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Eta Abraham çahartu içan çen eta aintçindu adiñeän : eta Eternalac bedincatu çuen Abraham gaüça guçietan.

2 Abrahamec bada erran çioen bere etçheco mutill çaharrenari, çeñac baitçúën haren çiren gaüça guçien gobernua, emac, otoizten aüt hire escúä ene ichterráren azpian :

3 Eta iuramentu eragiñen darnat Eternalaz,

eruetaco Iaincóäz, eta urreco Iaincoaz, eztuäa hartuco emazteric ene emearentçat Cananeärren labetaric, ceñen artéän ainágo :

4 Bañan goanen aiz ene errira eta ene ahaidétara, ta hartuco duc emáztea ne seme Isaqéntçat.

5 Eta mutill harc ihar- etssi içan çioën, behar áda, etçitçáioc agradatuco emazteäri ni segitçeä herri huntara : ekarri beharco dut nic sin falta hire sémeä hi ilki içatu aiçen herrira.

6 Abrahamec erran çioen, begir äuc eramatetic hara ene séméa.

7 Eternalac, çeruetaco Iaincóäc, ceñac hartu bainaü ene aitaren etçhetic, eta ene ahaideen herritic, eta ceña mintçatu baitçait niri, eta ceñac iuramentu egin baitarot, diotssála, emanen çioät hire ondoreari herri haü : harc bidalduco ḍic bere Aingéruä hire aitçíñeän, eta handic hartuco dioc emázteä ene semeari.

8 Emázteäc segitu nahi ezpáhaü, descántssu içango aiz eragin daroädan iuramentutic : çer ere baita etçacala eraman hara ene sémeä.

9 Mutillac bada eman çuen escúä Abraham bere iaünaren içhterráren azpian, eta iuramentu egin çioën gaüça heqien arabera.

10 Eta mutilla bere naüssiaren cameluen artetic hamar camelu hartu eta. goan içan çen : eçen bere naussiaren ontassun guçiac bere escúän çituën. Partitu çen bada eta goan çen Mesopotamiara, Narco hirira.

11 Eta errepaüssaraci çitúen belhaünen gañéän caméluac hiritic campoan, ur putçu baten ondóän arratssaldean, ur ateratçera dohaçen hec ilkitçen diren demboran :

12 Eta erran çuen, O Eternala, ene iaün Abrahamen Iaincoa, eman dieçadac incuntru graçiazco bat egun, eta egin dioçoc graçia Abraham ene iaünári.

13 Horra, egongo naiz ur iturriaren ondóän eta nescatçhac hirico jendéen ilkico dire ur ateratçera.

14 Gerta dadillala bada, nescátçha gaztea, çeñari

nic errango baitiot, eman, otoizten aüt, hire pegarra, edan deçadantçat, eta çeñac ihardetssico baitu: edän tçac, eta oraño emanen çiotet edatera hire caméluey: içan dadiñ, hic, Isaac hire çerbitçariari señalatu dioän hura: eta handic diat eçaguturen nic egin dioala graçia ene iaünari.

15 Eta gertatu çen, mintçatçera akabatu çuen baño lehen, horra, Rebecca, Bethuelen alaba, Milcaren semearena, Nacorren emaztearen semearena, Abrahamen anaiaren semearena, ilkitçen çela bere pegarra çuela bere sorbalda gañéän.

16 Eta nescátçha gaztéa hagitç çen ederra ikusteco eta pontçéla, giçonac eçagutu etçúen beçalácoä: eta iaütssi içan çen iturrira, eta beté çüen bere pegarra, eta igaten çen.

17 Mutillac beraz laster egin çuen haren aitçiñera, eta erran çuen, eman dieçadan, otoizten aüt, ur çhorta bat hire pegarretic edátera.

18 Eta erran çuen, ene iaüna, edan çac. Eta berehala hartu çuen ber pegárra bere escúän, eta eman çioën edátera.

19 Hari edatera emátera akabatu ondóan, erran çuen oraño, ura ateratuco diat hire cameluëntçat, edatera akaba deçaten arteraño.

20 Eta hustu çuen beréhala bere pegarra aspillera, eta goan çen oraño lasterca putçura ur ateratçera, eta ateratu içan çuen haren camelu guçientçat

21 Eta giçon hara espantaturic çegoen hartaz, contssideratçen çuela, hitçic egin gabe, iaqíteco eä Eternalac dohatssu egin çuqéen haren bijaja, edo ez.

22 Eta cameluec edatera akabatu çuten orduan, giçon harc hartu içan çuen urre erreztun bat, bi ezcutu eta erdi pissatçen çuëna, eta bi escu mutur edergarri haren escuëtan eçártçeco, pissatçen çuténac ehún eta berrogoï eta hamar ezcutu urre peça bat.

23 Gero erran çioën, noren alaba aiz ? otoizten aüt, iaqiñaraz dieçadan. Ezta lekuric hire aitaren etçhéän han alojítçeco ?

24 Harc ihardetssi çioen, thuelen alaba naüc, Milren semearena, çeña gin baitio horrec Nacorri.

25 Erran çioën oraño, duc gure etçhean lasto a abre janhári haüñitç, yta alojitçeco lekua ere.

26 Eta giçon makurtu en eta ahuspez iarri ternalaren aitçiñëan.

27 Eta erran çuen, bedina bedi Eternala ene iaün brahamen Iaincöa, çeña zpaita gelditu egitetic ere graçia eta egia ene aünaren aldera. Ni bilean naiçela Eternalac gidatu naü ene iaünaren anajen etçhéra.

28 Eta nescatçha gaztéä goän çen lasterca, eta egin çuen hartazco errepórta bere amaren etçhéän perpaüs heqien arabéra.

29 Rebeccac bada baçuen anaja bat, deitúä Laban, çeñac laster egin baitçüen campóra giçon harengana iturri aldera.

30 Eçen ikussi çuen beçain sarri errestuna eta escu muturretaco edergárriac bere arrebaren escúëtan, eta aditu Rebecca bere arrebaren hitçac, çiotssala, giçon hori horrela mintçatu çait niri : etorri içan çen giçona gana, eta horra, cameluen ondoan çen iturri aldéra.

31 Eta erran çúën, Eternalaren bedincátua, sar adi : çergatic ago campoan? alegatu tiat etchéä, eta lekúä hire cameluentçat.

32 Etorri çen beraz giçona etçhéra, eta desarnassatu çitúzten caméluäc, eta eman çioten lastóä eta abre janhária, eta ura ham bat haren oñac garbitçeco, nola hareqin çiren pressunen óñac.

33 Eta escáni çioten iatéra : bañan erran çúën, eztut janen, erran gabe erran gogo dudána. Eta Labanec erran çuen, mintça adi.

34 Erran çuen bada, Abrahamen mutilla naiz.

35 Eta Eternalac hagitç bedincatu du ene iaüna, horrengatic haündi egiñ içan da : eçen eman diotça ardiac, idiac, dirua, urréa, mutillac, nescátoäc, cameluac, eta astoac.

36 Eta Sara ene iaünaren emázteäc egin dio seme bat ene iaünari iadan çahar egin dela ; ceñari

eman baitiotça dituën guçiac.

37 Eta ene iaünac iuramentu eragin darot erraten dúëla, eztioc hartuco emazteric ene semeäri Cananeärren nescatçhetaric, çeñen herrian bainago.

38 Bañan goänen aiz ene aitaren etçhera, eta ene ahaidétara, ene handic hartuco duc emazteä ene semearéntçat.

39 Eta erran nioen ene iaünári, benturaz ezniaüc segituco emázteäc.

40 Eta ihardetssi çarótan, Eternalac, çeñaren bissajaren aitçiñen ibilli bainaüc, egorrico dic bere Aingéruä hireqiñ. eta dohatssu errendatuco dic hire bijaja, eta hartuco dioc emáztea ene semeari ene ahaidetaric, eta ene aitaren etçhetic.

41 Goäten baldim bahaiz ene ahaidétara, ordúän descantssu içango aiz eragin daroädan iuramentuaren madariçionétic : eta ematen ezpalim badarotec, descantssu içango aiz eragin daroadan iuramentuaren madariçionétic.

42 Etorri naiz bada egun iturrira, eta erran dut, O Eternala, Abraham ene iaünaren Iaincóä, oray dohatssu errendatçen baldim baducni nabillan bidéä.

43 Horra egongo naiz ur iturriaren ondóän : gerta dadillala bada nescatçha çeña ilkico baita ur aterátçera eta çeñari erranen baitiot, in dan, otoizten aut, edátera ur çhorta bat hire pegárretic :

44 Eta erranen baitárot, edan tçac, hic ; eta oraño ateratuco diat hire cameluentçat, hura içan dadiñ emaztea Eternalac señalatu dioënà ene iaünaren semeari.

45 Neüre baitan mintçatçera akabatu núën baño lehen, horra, Rebecca ilki da, bere pegárra bere sorbalda gañean duela, eta iaütssi da iturrira, eta ateratu du ura, gero erran içan diot, ema dan, otoizten aüt, edatera.

46 Eta berehala beheratu du bere pegarra bere gañetic, eta erran du, edan çac : eta oraño emanen çiotet edâtera hire cameluey. Edan dut bada, eta eman diote oraño edatera cameluey.

47 Interrogatu dut, erraten dudala, noren alaba aiz? ihardetssi içan du, Bethuelen alaba naiz, Nacorren semearena, çeña Milcac egin baitio. Orduan eçarri diot erreztun bat bekoqiaren gañean, eta escu mutur edergarriac bere escüetan.

48 Gero makúrtu naiz eta ahuspez iarri Eternalaren aitçiñean, eta bedincatu dut Eternala, ene iaün Abrahamen Iaincóa, çeñac gidatu bainaü egiazco bidética, har deçadantçat ene iaünaren anaiaren alaba haren semearentçat.

49 Oray bada nahi baldim badúcüe baliatu graçiaz eta egiaz ene iaünaren aldéra, declara dieçadáçuë: non ez, declara dieçadaçuë oraño, eta bihurtuco naiz escuiñ edo ezqer.

50 Eta Labanec eta Bethuelec ihardetssi çuten, çiotssatela, egiteco hori Eternalagánic etorri da: eçiñ erran ahal giñeçáqec hire contra ez ungiric ez gaizqiric.

51 Horra Rebecca hire manuco, har tçac, eta oha, eta içan bedi hire iaünaren semearen emazte, Eternala mintçatu içan den beçala.

52 Eta gertatu çen Abrahamen mutillac aditu çituën beçain sarri heqien hitçac, ahuspez iarri içan çen lurréän Eternalaren aitçiñean.

53 Gero mutillac ateratu içan çitúën çillhar eta urre erreztúnac eta trésnac, eta eman çiotçan Rebeccari: eta oraño eman çiotçaten pressent edérrac haren anaiari eta haren amari.

54 Gero ian eta edan çuten harc eta hareqin çiren jendéec, eta han alojitu içan çiren: eta goiçean iaiqi içan çiren ordúän, erran çuen, bidal naçáçuë ene iaünagana.

55 Eta anáiac eta amac erran çioten, nescátçha egon bedi guréqiñ çembeit egúnez, gutienean hamarrez: ondóän gero goanen da.

56 Eta erran çioten, eztieçadaçuéla berantetssiaraz, Eternalac dohatssu errendatu duenaz geroz ene bidéä; egor naçáçuë, goan nadiñ ene iaünagana.

57 Orduan erran içan

çuten, dei tçágun nesçatçha, eta galde dioçogun bere ahoco errepústa.

58 Deitu içan çuten bada Rebecca, eta erran çioten, nahi dun goän guiçon huneqiñ? çeñac ihardétssi baitçúën, goango naiz.

59 Hala bidaldu içan çuten Rebecca bere arreba eta haren unhideä, elkarreqiñ Abrahamen mutilla eta haren jendéac.

60 Eta bedincatu çuten Rebecca eta erran çioten, gure arréba aiz, içan adi fruitútssu milla milliunca, eta hire ondóreäc possedi beça higinduco duténen atéä.

61 Iaiqi içan çen beraz Rebecca, eta haren nescátoäc, eta igan çiren cameluen gañera, eta segitu içan çuten giçon hura: mutill harc bada hartu çuën Rebecca, eta goan içan çen.

62 Eta Isaac bihurtçen çen ikusten naüen biçi denaren putçútic: eçen eguberdi aldéco herrian çegóën.

63 Eta Isaac ilki içan çen otoitç egitera larréän arratssáldeän: eta begiac altçhatçen çituela begiratu içan çuen, eta horra cameluac çeñac baitç çen.

64 Rebeccac ere bere l giac altçhatçen çitu ikussi içan çuen Isaac, iaüçi egin çuen behe cameluaren gañétic;

65 Eçen erran çioen m tillari, nor da haraco giç hura larréan gure aitç ñean dabillana? eta mu tillac ihardetssi çuen, e iaüna da: eta hartu çu belo bat, eta hartaz estal içan çen.

66 Eta mutillac condat çiotçan Isaaqi egiñ iça çitúën gaüça guçiac.

67 Gero Isaaqec eraman çuen Rebecca, bere ama Sararen tabernáclera: hala hartu içan çuen, eta içatu çitçaion emaztetçat, eta maitatu içan çuten: hala Isaac contssolatu içan tçen bere ama hill ondóän.

25. HOGOI ETA BORTÇGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Eta Abrahamec hartu içan çuen bertçe emazte bat, deitua Ketura.

2 Çeñac egin baitçiotçan Zimran, Ioksçan, Medan, Madian, Lisçbak, eta Sçuah.

3 Eta Ioksçanec enjend-

tu çuen Sçebu eta De-
n. Eta Dedanen haür-
c içatu çiren Assçurim
ta Letusçim, eta Leum-
im.

4 Eta Madianen haürrac
çan çiren Hepha, Hepher,
Hanoc, Abidah, Eldaha.
Horioc guçiac Keturaren
haürrac dire.

5 Eta Abrahamec eman çiotçan heldu çitçaizcon guçiac Isaaqi :

6 Bañan bere ema-ohecolagunen semeey pressentac eman çiotçáten, eta egorri çituen bere seme Isaaqen gibelera Oriente aldera, Oriente partera, bera oraño biçi çela.

7 Eta Abraham biçi içan çen urtéac içatu çiren ehun eta hirur hogoy ta hamabortç urte.

8 Abraham bada flacátuäz goänez hill içan ungi çahárturic, iadan çahárra eta egunez asséä, eta erretiratua içatu çen bere pobluetara.

9 Eta Isaac eta Ismael bere semeec ehortçi içan çuten Macpelaco arroca çillhóän, Hephron, Tsohar Hetiendarraren semearen larréan, çeña baita Mamreren aitçiñaz aitçiñ :

10 Çeña baita, Abrahamec Hetiendarrenganic erossi çuen larréä. Han bada ehortçia içatu çen Abraham Sara bere emazteareqiñ.

11 Eta gertatu çen Abraham hill ondoan, Iaincoac bedincatu çuela Isaac haren semea ; eta Isaac; ikusten naüen biçi denaren putçuaren aldean egoten çen.

12 Hemen dire Ismael Abrahamen semearen jeneraçioneac, çeña Agar Ejiptuarrac Sararen nescátoäc egin baitçioen Abrahami.

13 Eta hemen dire Ismaelen haürren içénac, çeñetaz içendátuäc içátu baitire bere jeneraçionetan : Ismaelen lehen sortúä, Nebajoth, gero Kedar, Adbeel, Mibsam,

14 Misçmah, Duma, Massa,

15 Hadar, Tema, Ietur, Naphis, eta Kedma.

16 Horioc dire Ismaelen haürrac, eta horioc dire heqien içénac, bere herrien arábera, eta bere gazteluen arabera : erran nahi da, bere pobluen hamabi Printçe.

17 Eta haüc dire Ismael-

en biçiaren urtéäc, erran nahi da, ehun eta hogoy eta hamaçazpi urte. Hala flacatuaz goänez hill içan çen, eta erretiratua içatu çen bere pobluen artéra.

18 Eta egotu içan çiren Habilatic Sçurreraño, ceña baita Ejiptuaren aitçiñaz aitçiñ, heldu aiçen orduan Assurera. Eta Ismaelec içatu çúën bere hedadura bere anaia guçien aldera.

19 Eta haüc dire Isaac Abrahamen semearen jeneraçioneac : Abrahamec engendratu çuen Isaac.

20 Isaaqec berrogoy urteren adiña çúen, hartu çúën ordúän emaztetçat Rebecca Bethuel Aramiendar Paddan-Aramgoaren alaba, Laban Aramiendarraren arréba.

21 Eta Isaaqec sessatu gabe otoiztu çuen Eternala bere emázteäz, çeren eta agorra baitçen : eta Eternala uqitua içatu çen haren otoitçez : hargatic Rebecca haren emazteac contçebitu içan çúen.

22 Bañan haürrac bere artéän alegeratçen çiren haren sabelean : eta erran çúen, horrela baldimbada, çertaco naiz ni? eta goan içan çen galdetçera Eternalagana.

23 Eta Eternalac erran çioen, bi naçione hire sabéleän ditun, eta bi poblu ilkico ditun hire erraietaric, eta poblu bat bortitçago içanen da bertçe poblua baño : eta haundienac çerbitçatuco du mendreena.

24 Eta haren erditçeco dembora complitu çen ordúän, horra, baçiren bi haür haren sabéleän.

25 Eta lehembiçicoa ilki içan çen gorricara, ossoqi illétssu illézco manteliña bat beçala : eta deitu içan çuten haren içena Esaü.

26 Eta ondoan ilki içan çen horren anaia, itçhiqitçen çioela bere escúäz Esauren taloñari : hargatican haren içena deitua içatu çen Iacob. Eta Isaaqec hirur hogoy urteren adiña çuen, hec sortu içan çiren orduan.

27 Gero haürrac haündi egin çiren, eta Esau giçon aditua çen ihiçian, larretaco giçóna : bañan Iacob giçon simpléä çen, tabernacletan çegöéna.

28 Eta Isaaqec maite çúën Esaü : eçen ihizqia

çen haren ianhária : bañan Rebeccac maite çuen Iacob.

29 Eta nola Iacob hari baitçen eltçéä egosseragiten, Esau bihurtu içan çen larretárican, eta unhatuä çen.

30 Eta Esauc erran çioen Iacobi, in dac jatéra, otoizten aüt, horraco erréqi hortaric ; eçen unhátuä naüc : hargatican deitu içan çúten hären içéna Edom.

31 Bañan Iacobec erran içan çioën, sal dieçadac gaür hire primutassun çuçéna.

32 Eta Esauc ihardetssi çúën, horra, hiltçera nihóäc, çertaco baliatuco çait primutassun çuçéna ?

33 Eta Iacobec erran çuen, egin dieçadac iuramentu gaür ; eta iuramentu egin çioën : hala saldu içan çioen bere primutassun çuçéna Iacobi.

34 Eta Iacobec eman çioën Esaui ogia, eta illhárqi egossiac ; eta ian içan çuen, eta edan, eta iaiqi eta goan çen : hala Esaüc mespreçatu içan çúën bere primutassun çuçéna.

26 HOGOÏ ETA SEYGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Gertatu içan çen bada içatu çela gossétea herrian lehembicico gosséteäz lekora çeña içatu baitçen Abrahamen demboran. Eta Isaac goan içan çen Abimelec Philistindarren Erregeagana Gerarera.

2 Ecen Eternala agertu çitçáion, eta erran çioën, ezadillala iaütss Ejiptura : egon adi nic erranen daroädan herrian.

3 Ibill adi herri huntan, eta hireqiñ içango naüc, eta bedincatuco aüt eta emanen darozqiat hiri eta hire ondoreari bazter haüc guciac, eta confirmatuco diat, hire aita Abrahami egin diodan iuramentua.

4 Eta berretuco diat hire ondóreä çeruetaco içarra beçala, eta emanen çiotçat hire ondoreari bazter horioc : eta lurreco naçione guçiac bedincatuac içango dituc hire haçian.

5 Çeren eta Abrahamec obeditu baitio ene boçari, eta begiratu baititu ene ordenantça, ene manamenduac, ene eressoluçioneac, ene legéac.

6 Isaac bada egotu içan çen Geraren.

7 Eta lekuco jendeec galdetu çuten orduan haren emazteaz, ihardetssi içan çuen ene arreba da. Eçen beldur çen erratera, ene emaztea da: beldurrez, pentssatçen çuen, benturaz lekuco jendeec hill eznaçaten Rebecca dela caussa: eçen ederra da ikusteco.

8 Eta gertatu çen, han çembeit dembora iragan ondóän, Philistindarren Errege Abimelec leyhotican begira çegóëla, eta horra, ikussi çuen Isaac dostatçen çela Rebecca bere emazteareqin.

9 Abimeleqec beraz deitu çúën Isaac, eta erran çioën, çer ere nahi den, horra, hire emaztea duc: eta nola erran duc, ene arreba da? Eta Isaaqec ihardetssi çioën, ceren eta pentssatu baitut, begiratu behar diat, benturaz hill eznadiñ hura dela caüssa.

10 Eta Abimeleqec erran çuen, çer egin darocuc hic guri hemen? Pobluaren arteco cembeit etçiter duc hire emazteareqiñ, eta hobenduri errendaraçitçer gaituc.

11 Abimeleqec bada egiñ içan çioën ordenantça bat poblu guciari, çiotssala, norc ere uqituco baitu giçon hori edo horren emáztea eztu faltatuco hilla içátera.

12 Eta Isaaqec ereindu çuen lur hartan eta ediren çuen urte hartan ehungarréna: eçen Eternalac bedincatu çúen.

13 Giçon hori bada berretu çen, eta beti haündituaz, berrétuäz çihóän miracuilluzqi haünditu eta berretu içatu çen arteräño.

14 Eta içatu çituen arteraño bestiaqi çhehe eta larri eta mutil haüñitç: çeñétaz imbidia ekarri baitçioten Philistindarrec:

15 Halaco maneraz non tapatu baitçituzten, haren aitaren mutillec çillhatu çitúzten putçu guçiac, haren aita Abrahamen dembóran, eta bete içan baitçituzten lurrez.

16 Abimeleqec erran çioën oraño Isaaqi, goan adi gure gibélera: eçen egiñ içan aiz gu baño hagitç puçhantágo.

17 Isaac bada partitu çen handic eta gelditu çen Gerarco çelháieän, eta egotu içan çen han.

18 Eta Isaaqec berriz çillhatu çituen ur putçuac, haren aita Abrahamen demboran çillhatu çituztenac, çeñac Philistindarrec tapatu baitçituzten Abraham hillondóän: eta deitu içan çituèn, haren aitac deitu çituen içen berez.

19 Isaaqen mutillec bada çillhatu çuten çelhay hartan, eta han aurkitu çuten ur biçi putçu bat.

20 Bañan Gerarco artçañec iharduqi çuten Isaaqen artçañeqiñ, çiotssatela, ura guréä da; hargatic deitu içan çuen putçuären içéna Hesek, çeren eta iharduqi baitçuten hareqiñ.

21 Ondoan çillhatu içan çuten bertçe putçu bat, çeña çela caüssa ere iharduqi baitçúten: hargatic içan çuen haren içéna, Sitnah.

22 Ordúän aldaratu çen handican, eta çillhatu çuen bertçe putçu bat, çeña çela caussa ezpaitçuten iharduqi: hargatic deitu içan çuen horren içéna Rehoboth, çiotssala, oray Eternalac largóän eçárri gaituenaz geroz, berrétuco gero herri huntan.

23 Eta handic igan içan çen Beer-Sçebahra.

24 Eta Eternala agertu çitçaion gaü hartan beréan eta erran çúën, hire aita Abrahamen Iaincoa naücni, eztuala beldurric eçen hireqin naüc, eta bedincatuco aüt, eta berretuco diät hire ondóreä Abraham ene çerbitçariaren amoreagatic.

25 Han beraz egiñ içan çuen aldare bat, eta inbocatu çuen Eternalaren içéna, eta hedatu çituen han bere tabernácleac; eta Isaaqen mutillec çillhátu çuten han putçu bat.

26 Eta Abimelec etórri içan çen harengana Gerartic, eta Ahusath haren adisqidea, eta Picol haren armadaco buruçágia.

27 Bañan Isaaqec erran çioten, çer arraçoñ dela caüssa heldu çaréte enegana, ikussiric higintcen naüçuëla, eta egorri naüçuela çuen gibélera?

28 Eta ihardetssi içan çuten, clarqi ikussi diagu, Eternala hireqin çela : eta erran diagu, içan bedi oray iuramentua madariçioneareqiñ gure artean, erran nahi da, gure eta hire artéän : eta egin deçagun aliéntçia hiréqiñ.

29 Gaizqiric egiten baldim badarócuc, hala nola guc hi uqitu ezaügun beçala, eta nola ezpaitaroagu egiñ ungiric baiçen, eta egorri bahaügu baqéän : hi oray Eternalaz bedincátua.

30 Egin çioten bada banquet bat, eta ian eta edan çuten.

31 Eta iaiqi içan çiren goiz goiçétic, eta iuramentu egin çioten batac bertçeäri : gero Isaaqec bidaldu çitüën, eta goan çiren harenganic baqéän.

32 Gertatu çen egun hartan beréän, Isaaqen mutillac etorri çirela, eta erran çiotçatela berriac çillhatu içan çuten putçu hartaz, erraten çiotela, aurkitu diagu ura.

33 Eta deitu içan çuen Sçibha : horrengatic hiriaren içéna içan da Beer-Sçebah gaürco egun art raño.

34 Esauc bada berrogo urteren adiñean hartu ç tuen emaztetçat Iudit Beeri Hetiendarraren al aba eta Basmath Elo Hetiendarraren alaba :

35 Ceñac içatu baitçit caizcóten izpirituco kir atss Isaaqi eta Rebeccari.

27 Hogoy eta Çazpigarren Capitúluä.

1 Eta gertatu içan çen Isaaqec, çahartu içan çen orduan, eta begiac goibeldu çitçaizconean, halaco maneraz non ezpaitçuen deüssere ikusten, deitu çuela Esau bere seme lehen sortúä, eta erran çioela, ene sémeä, eta ihardetssi çioela, huna ni.

2 Hala erran çuen, horra, oray çahar egin naüc, etçeäqiat ene heriotçeco eguna :

3 Oray bada otoizten aüt, har tçátcic hire erramentac, hire fletcha tóqia, eta hire balesta, eta oha larrétara, eta atceman dieçadac ihiçíqia ;

4 Eta aloga dietçaqidac ene guztuco ianhariac ene gogara diren beçalácoac:

a ekar dietçaqidac, eta n deçadan, ene arimac edinca açantçat ni hill año lehen.

5 Eta Rebeccac aditçen ën, Isaac bere seme sauri mintço çitçaion biárteän: Esau bada goan en larréra ihiçiqia atheman eta ekartçera.

6 Rebecca beraz mintçatu çitçaion Iacob bere emeari, çiotssála, horra aditu diat mintçatçen hire ita Esau hire anaiari, diotssála.

7 Ekar dieçadac ihiçiqia, eta aloga dietçaqidac ene gogaraco ianhariac, eta hetaric ianen diat: gero bedincatuco aüt Eternalaren aitçiñean hill baño lehen.

8 Oray bada, ene sémeä, obedio dioçoc ene hitçari manatçen daroädan gauçan.

9 Oha oray ardi tégira, eta han har dietçaqidac bi bithiriñ on ahuntçen artética, eta alogatuco çiotçat hire aitari bere gogaraco ianhariac, çale den beçalácoac,

10 Eta eramanen diotçac hire aitari, eta ianen dic, bedinca açantçat hill baño lehen.

11 Eta Iacobec ihardetssi çioen Rebecca bere amari, horra, Esau ene anaia giçon illetssua dun, bañan ni giçon ille gabea naün.

12 Bentúraz ene aitac uqituco niaün; eta iduqico niaün enganalari batentçat, eta erakarrico diñat ene gañera madariçionea eta ez benediçióneä:

13 Eta bere amac erran çioën, ene sémeä, hire madariçionea içan dadillala ene gáñeän: solament obedio dioçoc ene hitçari, eta oha, har dieçadac erran daroadana.

14 Goän tçen bada, eta hartu içan çituen, eta ekarri ciotçan bere amari, eta haren amac apaindu çituen guztuco ianháriac, nola ere çale baitçen haren aita eta hala.

15 Gero Rebeccac hartu çituen Esau bere seme lehen sortuaren tresnaric ederrenac bereqiñ etçhéan çituenac, eta hetaz beztitu çúën Iacob bere seme ondócoä.

16 Eta estali çitúën ahuntçen arteticaco bithirin larruz haren escúäc, eta lepo alde illeric gabe çena

17 Eta eman çitúen Iacob bere semearen escúän guztuco janhari hec, eta alogatu içan çuen ogia.

18 Etorri çen bada bere aita gana, eta erran çioën, ene aïta, çeñac ihardetssi baitçuen, huna ni: nor aiz hi ene sémeä?

19 Eta Iacobec erran çioën bere aitari, ni naüc Esau hire seme lehen sortúa: egin diat nola ere hic niri erran baiharótan eta hala. Iaiqi adi, otoizten aüt, eta iar adi, eta ian çac ene ihiçiqitic, hire arimac benedica naçántçat.

20 Eta Isaaqec erran çioën bere semeäri, çer da haü, horren laster ediren içan ahal dúän, ene semea? eta erran çuen, hire Iainco Eternalac egin dic haü incuntratu içan den ene aitçíñeän.

21 Eta Isaaqec erran çioën Iacobi, ene sémea hurbill adi, otoizten aüt, eta uqituco aüt iaqiteco, ea hi aiçen ene seme Esau bera, edo ez.

22 Iacob bada hurbildu çen bere aita Isaaqengana, çeñac uqitu baitçúen: gero erran çuen, boça haü Iacoben boça da: bañan es hauc Esauren escúäc di

23 Eta etçúën eçágut eçen haren escuac ille ssuac çiren haren ana Esauren escuac beçala halaco maneraz non bedin catu baitçuen.

24 Erran çuen bada, h aiz ene seme Esau bera Ihardetssi çuen, ni naü húra.

25 Erran çioën orañ hurbill dieçadac ianhária, eta jan deçadan ene se mearen ihiçiqitic, ene ari mac bedinca açantçat, et hurbildu içan çuen, et ian çuen: arnóä er ekarri çioën, eta edan çúën.

26 Gero Isaac bere aitac erran çioën, hurbill adi, otoizten aüt, eta mussu ema dac, ene sémeä.

27 Eta hurbildu içan çen, eta mussu eman çioën: eta Isaaqec sentitu çuen haren tresnen urriña, eta bedincatu çuen, erraten çuela, horra, ene semearen urriña, Eternalac bedincatu duen larrearen urriña beçala:

28 Iaincoac bada eman dieçaala çeruetaco ihintçétic, eta lurreco giçe-

ãc, ogi-bihi franco eta
óric hobérena.
Pobluec çerbitça aç-
la, eta naçioneac iar
itéçela ahúspez hire ait-
ñean : içan adi naüssi
re anaien gañéän, eta
ire amáren semeac iar
itéçela ahuspez hire ait-
ñean : hi madarica-
co aüéna madaricá bedi,
ta hi bedincatuco aüena,
dinca bedi.

30 Eta gertatu çen Isaaqec akabatu çuen beçain sarri Iacoben bedincátçea, eta nola solament Iacob ilkitçen baitçen bere aita Isaaqen aitçiñetican, haren anaia Esaü bihurtu içan çela bere ihiçitic.

31 Çeñac ere apaindu baitçituën guztuco ianháriac, eta ekarri baitçiotçan bere aitari, eta erran baitçioën, ene aita iaiqi bedi, eta ian beça bere semearen ihiçiqitic, hire arimac bedinca naçántçat.

32 Eta Isaac bere aitac erran çioën, nor aiz hi ? eta erran çuen, hire séméä naüc, hire seme lehen sortüä Esau.

33 Eta Isaac sessítuä içatu çen bere baitan miraculluzco mobimendu haündi batez : eta erran çuen, çein da, eta non da bada ihízqia atçeman duen eta ekarri darotan hura, eta ian diat guçietárican hi etorri baño lehen : eta haña bedincatu diat, hargatican ere içango duc bedincátua ?

34 Eta Esauc aditu çituen beçain sarri bere aitaren hitçac, egin çuen harrigarrizco deyhadar handi eta min bat. Gero erran çioën bere aitari, bedinca naçac, ni ere haiñ ungi, ene aïta.

35 Bañan erran çúën, hire anaja etorri duc tromperiaz eta eraman dic hire benediçionea.

36 Eta Esauc erran çuen, eztute ungi deitu içatu haren içéna Iacob ? Eçen iadan azpiratu içan niaüc bi aldiz : eraman dic ene primutassun-çuçéna, eta horra, oray eraman dic ene benediçioneä. Gero erran çúën, eztarotac guardatu benediçioneric ?

37 Eta Isaaqec ihardetssi içan çioën Esauri, ciotssala, horra, eçarri diat háña naüssi hire gañean, eta eman içan çiotçat bere anaia guçiac mutiltçat :

eta guarnitu diat ogiz eta arnoric hoberenez: eta çer egiñen daroat bada nic, ene sémeä?

38 Eta Esauc erran çioën bere aitari, eztuc benediçione bat baiçen, ene aïta? Bedinca naçac ni, ni ere haiñ ungi, ene aita: eta Esauc bere boça goratçen çuela, nigar egin çúen.

39 Eta Isaac haren aitac ihardetssi çúen, erraten çioëla, horra, hire egoitça içango duc lurreco giçéneän, eta çeru gañetaco ihintçan.

40 Eta biçico aiz hire ezpátaz, eta çerbitçatuco duc hire anaja: baũan gertatuco duc naüssi egiñ eta, porroscatuco düála haren uztárria hire lepo gañétic.

41 Eta Esauc higindu içan çuen Jacob, bere aitac bedincatu çuen benediçionea çela caüssa: eta erran çuen bere baitan, ene aitaren dolu egunac hurbiltçen dire: orduan hillen dut Iacob ene anaja.

42 Eta salatu çiotçaten Rebeccari Esau bere seme lehen sortuaren perpaüssac: eta egorri çuen deitçera Iacob bere seme ondócoä, eta erran çioën, horra, Esau hire anaja contssolatçen duc hitaz hillen aüéla.

43 Oray bada, ene sémeä, obedi dioçoc ene hitçari; altçha adi, eta egic ihessi Caranera Laban ene anaiagána:

44 Eta egon adi haréqiñ çembeit demboraz, hire anajaren fulia iragan dadiñ arteráño:

45 Eta haren colera hireganic aldara dadiñ arteraño, eta egin diotçáan gaüçac ahanç daqizcon arteráño. Gero bidalduco diat hi erretirátçera handic: çergatic gabétuco ninteqe çuez biez egun batez?

46 Eta Rebeccac erran çioën Isaaqi, unhatu naüc biçitçen, ema Hetiendar haüc direla caüssa. Iacobec hartçen baldim badu emaztétçat Hetiendar haütáric, herri huntaco hunaco nescátçha haüc diren beçála, çertaco baliatçen çait biçia?

28 HOGOY ETA ÇORTÇIGÁRREN CAPITÚLUÄ.

1 Isaaqec bada deitu içan

çuen Iacob, eta bedincatu çuen, eta manatu çuen, çiotssála, eztuc hartuco emaztetçat Canaango nescátçhen artética.

2 Iaiqi adi, oha Paddan-Aramara, Bethuel hire amaren aitaren etçhéra, eta handic har tçac hiretçat Laban hire amaren anaiaren alabetaric emaztetçat.

3 Eta Iainco bortitç guçiz puçhantac bedinca açála eta berretaraçi, eta haüñitç egiñ açála, egiñ adintçat poblu bildúma.

4 Eta eman dieçaála Abrahamen benediçioneä, hiri, eta hire ondoreari hireqiñ, ardietss deçaántçat primutassuntçat hiri arrotç içatu aiçena, Iaincoac Abrahami eman dioëna.

5 Isaaqec bada egorri çuen Iacob, ceña goan içan baitçen Paddan-Aramara Laban Bethuel Aramiendarraren semeagana, Rebecca, Iacob eta Esauren amaren anaiagana.

6 Eta Esauc ikussi çuën Isaaqec bedincatu çuela Iacob, eta bidaldu çuela Paddan-Aramara handic har çeçántçat emázteä beretçat: eta manatu çuela, bedincatçen çuéneän, çiotssála, ezteçaala har emázteä Canaango nescatçhen artética:

7 Eta Iacobec obeditu çituela bere aita eta bere ama, eta goan içan çela Paddan-Aramara.

8 Esauc beraz ikussirican Canaango nescátçhac desagradatçen çitçaizcola Isaac haren aitari,

9 Goan içan çen Ismaelgana, eta hartu çuen emaztetçat, bere bertçe emazteez lekora, Mahalath, Ismael Abrahamen semearen alaba, Nebaiothen arréba.

10 Iacob bada partitu çen Beer-Scebahtic, eta goan içan çen Caranara.

11 Eta incuntrátu içan çen leku báteän, non iragan gaba, çeren eta iguzqia estali baitçen: hartu çuen bada lekuco harrietáric, eta hetaz egiñ içan çuen bere buhúrqia, eta lo egin çuen leku hartan.

12 Orduan egin çuen ametss, eta horra çurubi bat paussatua çen lurraren gañean, eta haren buruac uqitçen çuen çeruetaraño, eta horra, Iaincoaren Aingeruac igaten

eta iaüsten çiren hartaric.

13 Eta horra, Eternala haren gañéän çegóën, eta erran çuen, ni naüc Eternala, hire aita Abrahamen Iaincóä eta Isaaqen Iaincóä, emanen daróät hi lo atçan lúrra, hiri eta hire ondoreari.

14 Eta hire ondorea içanen duc lurreco herraütssa beçala, eta hedatuco aiz Occidentera, eta Orientera, eta Septentrionera, eta Eguberdira, eta lurreco arraça guçiac bedincátuac içango dituc hitan eta hire haçian.

15 Eta horra, hiréqin naüc, eta begirátuco aüt norat ere goango bahaiz eta han: eta bihurraraçico aüt herri huntárat: eçen ez aüt utçico non eztaroadan egiñ erran daroadána.

16 Eta Iacob iratçarri içatu çen ordúän bere lotaric, erran çúën, egiaz Eternala leku huntan da, eta ezneäqien deüssere.

17 Eta beldurtu çen, eta erran çuen, ala leku hau harrigárria baita! ezta hemen Iaincoaren etçhéa baiçen, eta hemen da çeruetaco atéä.

18 Eta Iacob iaiqi ç goiz goiçétic, eta har içan çúën harri bere b húrqia egiñ içan çuen eta alogatu çuen señálet çat, eta issúri içan çue olioä haren buruären g ñera.

19 Eta deitu çúën lek haren içéna Beth-El: nol ere lehenago herriac içén Luz içatu baitçuen et hala.

20 Eta Iacobec egin içan çuen botu bat, çiotssála, Iaincoa enéqin baldim bada, eta begiratçen baldim banaü egiten dudan bidajan, eta ematen baldim badarot ogia jateco eta trésnac beztitçeco,

21 Eta bihur banadi baqéän ene aitaren etçhéra: egiaz Eternala içanen tçat Iainco.

22 Eta hunáco harri señáletçat alogatu dudan haü içanen da Iaincoaren etçhéä: eta hic niri emango darozqidacan gaüça guçietaric emanen daroät ossoqi detçhúma.

29 Hogoy eta bederatçigarren Capitúluä.

1 Iacob bada lotu çitçaion bideäri, eta goan

an çen Orientárren herrira :

2 Eta begiratu çuen eta horra, putçu bat larre báceän, eta han béreän hirur ardi tropéla putçu ondóän çeüdeçénac : eçen putçu hartan edaraten çitúzten artáldeac, eta baçen harri haündi bat putçuären çintçúrreän.

3 Eta artalde guçiac han bildu eta, kentçen çuten harria putçuaren çintçur gañetic, eta edaraten çituzten artáldeäc : gero eçartçen çuten harria bere lekuän putçuären çintçur gañean.

4 Eta Iacobec erran çioten, ene anajac, nongóäc çaréte? eta ihardetssi çuten, Carango gare.

5 Eta erran içan çioten, eztúçuë eçagutçen Laban Nacorren sémeä? Eta ihardetssi çuten, eçagutçen dugu.

6 Erran çioten, ungi dago? Ihardetssi çioten, ungi dago: eta horra, Rachel haren alaba, çeña heldu baita artaldeäreqiñ.

7 Eta erran çuen, horra, egun çabala da oraño, ezta artáldeä erretiratçeco dembóra : edara çatçúë artáldeäc, eta goanaraz bazcátçera.

8 Ihardétssi içan çuten, eçiñ ahal giñeçáqe, artalde guçiac biri-billca daiteçen arteráño, eta ken deçaten artéan harria putçúären çintçur gañetican, eta edara detçagun artean artáldeäc.

9 Eta nola oraño mintço baitçen heqieqiñ, Rachel etorri içan çen bere aitaren artaldeäreqiñ : eçen artçáña çen haña.

10 Eta gertatu içan çen, Iacobec ikussi çuen beçain sarri Rachel Laban bere amaren anaiaren alába, eta Laban bere amaren anaiaren artáldea ; hurbildu içan çen, eta kendu çuen harria putçúären çintçur gañétic, eta edaratu çúën Laban bere amaren anajaren artáldeä.

11 Eta Iacobec mussu eman çioën Racheli, eta bere boça goratçen çuela nigar egin çuen.

12 Eta Iacobec declaratu çioën Racheli, haren aitaren anaia çela, eta Rebeccaren sémeä çela : eta laster egiñ içan çuen, eta erran çioën bere aitari.

13 Eta gertatu çen Labanec aditu çituen beçain sarri bere arrebaren semearen berriac, laster egin çuela haren aitçiñera, eta bessarcátu çuela, eta eman çioëla mussu, eta erakarri çuëla bere etçhéra: eta condatu çiotçan Labani gauça horioc guçiac.

14 Eta Labanec erran çioën, egiazqi ene heçúrra eta haragia aiz: eta egotu içan çen hareqiñ illhabéte bat ossoqi.

15 Labanec erran çioen oraño Iacobi, çerbitçatuco naüc doháñic, çeren aiçen ene anaia? Declara dieçadac çer içanen den hire saria.

16 Labanec bada baçituen bi alaba: çaharrenaren içena çen Lea: eta gazteenaren içena Rachel.

17 Bañan Leac begiäc mimberac çituen, eta Rachelec gorputç táillu eder bat çuen, eta ederra çen ikusteco.

18 Eta Iacobec maite çuen Rachel; hargátic erran çuen, çerbitçatuco aüt çazpi urtez Rachel hire alaba gazteenaren amoreagatic.

19 Eta Labanec ihardetssi çuen, hobeago d
hiri eman dieçadaan ha
eçen ez bertçe giçon b
ematen banio: egon a
eneqiñ.

20 Iacobec bada çerbit
çatu çuen çazpi urte
Rachelentçat, çeñac idur
tu baitçitçáizcon çembe
egun guti beçala, çere
maite baitçúen.

21 Eta Iacobec erran çi
oen Labani, eman dieçad
ene emázteä: eçen e
dembora akabatu duc, h
rengana nohántçat.

22 Labanec bada biri
billcatu çitúën lekuco jen
de guçiac, eta egin çue
banquet bat.

23 Bañan arratssa etorri
çen orduan, hartu çue
Lea bere alaba, eta ekarri
çioën Iacobi, çeña etorri
baitçen harengana.

24 Eta Labanec eman
çioën Zilpa bere nescáto
Lea bere alabari nesca-
tótçat.

25 Bañan goiça etorri
içan çen ordúän, horra,
Lea çen: eta Iacobec er-
ran çioën Labani, çer egin
darótac? Eztut çerbit-
çatu hire etçhéan Rachel-
éntçat? Eta çergatic en-
ganatu naüc?

6 Labanec ihardetssi uen, eztute horrela egiten ku huntan, ematea gaz- éna çaharrenáren ait- ñeän.

27 Akaba çac hunen as- ta, eta emanen daroägu úra ere ene etçhéän ora- o egingo dúän çerbit- uaréntçat bertçe çazpi rtez.

28 Iacobec beraz egin uen hala, eta akabatu uen Learen astéa, gero Labanec eman çioën Iacobi emaztetçat Rachel bere laba ere.

29 Eta Labanec eman çioën Bilha bere nescátoä, Rachel bere alabari nescatótçat.

30 Etorri çen bada Rachelengana ere, eta maitatu içan çuen gehiago Rachel eçen ez Lea: eta çerbitçatu çuen oraño haren etçhéän bertçe çazpi urtez.

31 Eternalac ikussiric higindua çéla Lea, idéqi içan haren ema-sábela, baña Rachel agor çen.

32 Eta Leac contçebitu çuen eta egiñ içan çuen seme bat, eta deitu haren içéna Ruben: eçen erran çuen, çeren Eternalac begiratu baitio ene aflicçioneari, hargatican oray ere maitatuco naü ene senhárrac.

33 Berriz contçebitu içan çuen eta egin çuen seme bat, eta erran çuen, çeren eta Eternalac entçun baitu higindua nintçéla, eman içan darot haü ere: eta deitu çuen horren içéna Simeon.

34 Eta contçebitu çuen oraño eta egin çuen seme bat, eta erran çúën, oraingo aldian bada ene senharra egongo da eneqiñ iuntáturic: eçen egin diotçat hirur seme: hargatican deitu içan çuten haren içena Leui.

35 Oraño gehiago contçebitu çúën eta egin çuen seme bat, eta erran çuen, aldi huntan laüdatuco dut nic Eternala. Hargatican deitu çuen haren içéna Iuda: gero gelditu çen haür egitetic.

30 HOGOY ETA HAMARGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Ordúän Rachelec ikussiric etçioela egiten haürric Iacobi, ieloscor içatu çen bere aizpa Leaz; eta erran çioën Iacobi, eman

dietçaqidac haürrac, bertçela hilla naüc.

2 Horrengatic hassarratu içan çen Iacob Rachelen contra, eta erran çuen, Iaincoaren lekúän naiz ni, çeñac debecatu baitáron sabeleco fruitúä.

3 Eta erran çúën, hórra Bilha ene nescátoä, ator horrengana, eta haürra egiñen dic ene belhaünen gáñean, eta içanen diat casta haren bidez.

4 Eman çioën bada Bilha bere nescátoä emaztetçat, eta Iacob etorri içan çen harengana :

5 Çeñac contcebitu baitçúën eta egiñ seme bat Iacobi.

6 Eta Rachelec erran çúën, Iaincoac juiatu içan du enétçat, eta entçun içan du ene boça ere, eta eman darot seme bat : hargatic deitu içan çuen haren içéna, Dan.

7 Gero Bilha Rachelen nescátoac contçebitu çuen oraño, eta egin çioën bigarren seme bat Iacobi.

8 Eta Rachelec erran çuen, çhoill ungi guducatu içan naiz ene aizpáren contra, hargátican içatu ere dut nic bitória : eta deitu içan çuen hare içéna, Nephtali.

9 Leac beraz ikussirican gelditu çela haür egitetic, hartu içan çuen Zilpa bere nescátoä, eta eman çioen Iacobi emaztetçat.

10 Eta Zilpa Learen nescátoac egin çioën seme bat Iacobi.

11 Eta Leac erran çuen, tropela etorri da, eta deitu çuen haren içéna, Gad.

12 Berriz Zilpa, Learen nescátoäc, egin çiöen bigarren seme bat Iacobi.

13 Eta Leac erran çúen, hori da ni dohatssu egiteco ; eçen nescátçhec *ni* erraüngo naüte dohátssu : eta deitu içan çuen haren içéna, Ascer.

14 Eta Ruben goän içan çen ogi bil demboran, eta aurkitu çituen mandragorac larréan, eta ekarri içan çiotçan Lea bere amari. Eta Rachelec erran çioen Leari, eman dieçadan, otoizten aüt, hire semearen mandragorétaric.

15 Eta ihardetssi çioën, gaüça gutia da hic niri eraman içan darotanála neüre senhárra, ene semearen mandragorac ere

ramaten ezpaldim badarozqidan? eta Rachelec erran çuen, lo egin beça bada gaürco gabaz hireqiñ, hire semearen mandragorengatic.

16 Eta Iacob bihurtu içan çen orduan larretic arrátsseän, Lea ilki çitçáion aitçiñera, eta erran çioën, etorrico aiz ene gana: eçen gelditu aüt mercatúria egiñican ene semearen mandragorentçat: eta hareqin lo egiñ içan çuen gaü hartan.

17 Eta Iaincoac entçun içan çuen Lea, eta contçébitu çuen, eta egin çioën Iacobi bortçgárren semé bat.

18 Eta erran çuen, Iaincoac eman darot ene golárdoä, çeren eta eman baitiot ene nescátoa neüre senharrari, eta deitu içan çuen haren icéna, Issacar.

19 Eta Leac contçebitu çuen oraño eta egin çioën seygarren semé bat Iacobi.

20 Eta Leac erran içan çuën, Iaincoac eman darot dote on batetarican: oraingo aldian, ene senharrac hantatuco naü: eçen egin diotçat sey haür, eta deitu çuen haren içéna, Zabulon.

21 Ondoangero erdi içan çen alaba batez, eta deytu çuen haren içéna, Dina.

22 Eta Iaincóa orhoitu içan çen Rachelez, eta Iaincoac haña entçunic ideqi çioen bere ema-sabéla.

23 Orduan contçebitu içan çúën, eta erdi içatu çen seme batez; eta erran çúën, Iaincoac kendu içan du ene laidóä.

24 Eta deitu çuen haren içéna Iosep, erraten çuela, Eternalac ematen darot bertçe seme bat

25 Eta gertatu içan çen, nola Rachel erdi içatu baitçen Iosepez, Iacobec erran çioëla Labani, egor naçac, eta bihurtuco naüc hemendic ene lekúra eta ene herrira.

26 Eman dietçáqidac ene emázteäc eta ene haürrac çeñen amoreacgatic çerbitçatu içan baihaüt, eta goango naüc: eçen badaqic çer çerbitçuz çerbitçatu aüdan.

27 Eta Labanec ihardetssi çioen, adi çac, otoizten aüt, ediren baldim badut gracia hire aitçí-

ñean. Ikussi diat, Eternalac bedincatu nauëla, hi aiçela caüssa.

28 Erran çioen oraño, declaraçac, obligatua içango natçaican saria, eta emango daróät.

29 Eta ihardetssi çioën, badaqic nola çerbitçatu aüdan, eta nolaco egiñ içan den hire abre bestiáqia eneqiñ.

30 Eçen hic uëna ni etorri baño lehen gaüça gutia çúän, bañan berretu içatu duc ham batenaz eta gehiagoz, eta Eternalac bedincatu içatu aü ene etórtçeän: eta oray noiz egingo dut nic çerbeit gaüça neüre etçhecotçat ere?

31 Eta Labanec erran çioen, çer emanen dároät? eta Iacobec ihardetssi çuen: eztárotac emanen deüssere: egin nahi baldim badarótac haü, oraño bazkeragingo ditiat hire artáldeäc eta begiratuco tiat.

32 Iragan nadiñ gaür hire artaldeen artean, eta eman betçáte apárteän ardi picotatu eta notatu guçiac: eta bildotssen artéco gorricara guçiac: oro bat ahuntçen arteco notatuac eta picotátuäc: eta hori içango duc ene saria.

33 Eta hemendic aitçiñera ene iusticia içango duc lekuco enetçat: eçen etorrico aiçenean ene gualardoaren gañera hire presentçian, ahuntçen artean picotátuac edo notátuac eta bildotssen artéan gorrícara içango eztiren guçíäc, içanen dire idúqiac ohoinqeriatçat, aurkitçen baldim badire ene baitan.

34 Ordúän Labanec erran çuen, ungi duc, nahi diat: içan bedi nola ere erran baituc eta hala.

35 Eta egun hartan, apartatu içan çituën aker mercatu eta picotatuac, eta ahuntç picotatu eta notatu guçiac, çhuri non ere baitçiren guçiac, eta bildotssen artéän gorricara çiren guçiac: gero eçarri çitúën bere semeen escúen artéän.

36 Eta eman çuen hirur egunen bidea bere eta Iacoben artéän eta Iacobec bazcaraçitçen çitúen Labanen gañeraco artáldeäc.

37 Bañan Iacobec hartu çituen zur-churi eta urritz eta gaztañ ondo çhigor frescóäc, eta pelatu çituen açal çhuriac, agertçen çué-

çhigorretan çen çhu-
ia.

38 Eta eçarri çitúën çhi-
or pelatu çituénac, art-
deen aitçiñean, edateco
r asketan, non edatera
tortçen baitçiren ardiac,
ta sartçen çiren beróän
tortçen çiren orduan edá-
era.

39 Ardiac bada berotçen çiren çhigórrac ikústeän, hargatic egiten çituzten ardi mercatu, picotatu, eta notátuäc.

40 Eta Iacobec errepartitu çitúën bildótssac, eta egin çuen Labanen artaldeco ardiec içan çetçáten bistan mercaturicaco ardiac, eta gorricara çiren guçiac : eta eçarri çitúën apártean, eta etçituen eçarri Labanen artaldeen ondóän.

41 Eta gertatçen çen ardi keçha-bérac berótçera etortcen çiren aldi guçiez, Iacobec ematen çituela çhigórrac asketan barna artaldearen begien aitçiñean, sar çiteçentçat beróän çhigorrey begiraturic.

42 Bañan ardiac berancor çirénean, etçituen eçartçen, eta berancorrac Labani heldu çitçaizcon eta keçha-berac Iacobi.

43 Hala Persunaia hori haündi egiñ içan çen ontassunez gehiago baño gehiago, eta içatu çuen artalde franco, nescato eta mutil, camelu, eta asto.

31 HOGOY ETA HAMECAGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Aditçen ditu bada Labanen haürren perpáüssac, çiotssátela, Iacobec hartu ditu gure aitari çihoazcon gaüça guçiac : eta gure aitari çihoäzcon gaüçen bidez ardietssi gloria hori guçia.

2 Eta Iacobec begiratu çioën Labanen bissaiari, eta horra, etçen haren aldéra lehenago beçála.

3 Eta Eternalac erran çioen Iacobi, bihur adi hire aiten herrira, eta hire ahaidétara eta hireqiñ içanen naüc.

4 Iacobec beraz egorri çitúën deitçéra Rachel eta Lea larréra etórtçeco artaldetára,

5 Eta erran çioten, eçagutçen diñat çuen aitaren bissaian eztela ene aldéra lehen beçala : bizqitárte-

an ene aitaren Iaincóa eneqiñ içatu dun.

6 Eta badaqíçuë, ene egiñ ahal guçiaz çerbitçatu dudála çuen aita :

7 Bañan çuen aita trufatu içan dun nitaz, eta gambiatu içan diñ ene golárdoa hamar aldiz : guçiareqiñ ere Iaincoac etçion permetitu niri egitera gaitçic batere.

8 Horrela erraten çuëneän, picotatuac içanen dituc hire golardo ; orduan ardi guçiec picotatuac egiten çitúzten : eta erraten çuénëan, mercátuäc içanen dituc hire golardo ; ordúän ardi guçiec mercatuac egiten çitúzten.

9 Eta Iaincoac kendu içan du abre bestiaqia çuen aitaganic, eta niri eman içan darot.

10 Eçen gertatu içan çen ardiac beróän sartçen çiren dembóran, altçhatu nituela neüre bégiac, eta ikussi nuëla amétssetan, eta horra akérrac igaten çiren ahuntç mercatu, picotatu, eta notatuëtara.

11 Eta Iaincoaren Aingéruac erran çiautánan amétssetan, Iacob, eta ihardétssi niñan. huna ni.

12 Eta erran çiñan,
çha tçac oray hire be
eta begira çac : aker
çiac ahuntçétara ig
dirénac mercátuäc, p
tátuäc, eta notátuäc di
Eçen ikussi tiat hiri
banec egiten daroz
guçiac.

13 Ni naüc Iainco b
titç Beth-Élcoä, non ga
çútu baihúën harri se
etçat altçhaturicácoa, h
botu bat egiñ hinaro
ordúän. Oray bada ia
adi, ilki adi herri horta
eta bihur adi heüre ab
deen herrira.

14 Rachelec bada e
Leac ihardétssi çuten e
erran çioten, badiagu o
ño gure parte eta prim
tássuna gure aitáren e
çhean ?

15 Ezcare hartaz idúqi
içatu atçe beçala ? Eç
saldu giaitic : eta *orañ*
ian içan dic ossoqi gur
díruä.

16 Eçen aberastassu
guçiac Iaincoac gure aitar
kendu diotçanac guri heldu çitçaizqigun eta gure
haürrey. Oray bada egi
tçic Iaincoac erran darózqian gaüça gúçiäc.

17 Hala Iacob iaiqi içan

, eta iganaraçi çitúën
e haürrac eta bere
ízteac cameluen ga-
ra.

8 Eta eraman çuen bere
çineän bere abre besti-
i eta irabaci çituen on-
sun gúçiac, eta posse-
tçen çituen, eta Paddan-
ramen irabaçi çituen
üça gúçiac, etortçeco
re aita Isaaqen gana
naango herrira.

9 Eta nola Laban goän
itçen bere ardien moçh-
ra, Rachelec ebatssi içan
uen bere aitaren niniac.

0 Eta Iacob itçuri çit-
jon Laban Aramiendar-
ri, çeren ezpaitçioen hit-
erran ihessi baitçi-
an.

1 Ihessi egin çuen bada
re gaüça guçieqiñ : eta
rtitu çen, eta iragan
en ibaya, eta goan çen
laadco mendi aldéra.

22 Eta hirurgarren egúneän erran çioten Labani, Iacob goän çela ihessi.

23 Orduan hartu çituen bere anaiac bereqiñ, eta jarraiqi içan çitçáion ondótic çazpi egunen bidéän, eta atçeman içan çuen Galaadco mendian.

24 Eta Iaincoa etorri çitçajon Laban Aramiendarrari amétssetan gábaz, çiotssála, begir aüc, bentúraz ez adiñ etor mintçátçera Iacóbeqiñ onetic gaitçéra.

25 Labanec bada atçéman içan çuen Iacob. Eta Iacobec landatu çitúën bere tabernácleac mendian. Eta Labanec landatu çúën beréä bere anaiéqiñ Galaadco mendian.

26 Eta Labanec erran çioën Iacobi, çer egin duc ? Niri itçuri atçait : eta eraman dituc ene alabac gerlaco pressoniérac beçála.

27 Çergatic gorde içan aiz ihéssi goätéco, eta itçúri aiz enegánican, eta eztárotac declaratu, eta bidálduco indúdan bozcarioreqiñ, canta, tamburiñ, eta çhirribicáreqiñ.

28 Eta eztárotac utçi mussu emátera ene semeey eta ene alabey : oray erhóqi egin duc hori egíteän.

29 Escuan diat ahala çuey gaizqi egiteco : bañan çuen aitaren Iaincóä mintçatu çitçaitan niri iragan gabéän, erraten çarotála, begir aüc min-

tçatçetic Iacobeqiñ onétican gaitçéra.

30 Ungi duc bada góän içan aiçen horréla kéçha, çeren eta hire aitaren etçheraco gutiçia haundia baihúën: bañan çergatican ebatssi içan dituc ene iaincoac ?

31 Eta Iacobec ihardesten çuëla, erran çioën Labani, çeren beldur baińintçen: eçen erraten nian begiratu behar çéla, benturaz gora ezeçantçat hire alábac enegánican.

32 Nori ere aurkituco baitiotçac heüre iaincóac, eta hura ez bedi biçi; eçagut çac gure anajen aitçiñeän, ea baden çerbeit gaüça hireric ene baitan, eta har tçac. Eçen Iacobec etçeäqien Rachelec ebatssi çituela hec.

33 Laban bada etorri içan çen Iacoben tabernáclera, eta Learen tabernáclera, eta bi nescatoen tabernáclera, eta etçituen ediren içátu. Eta Learen tabernacletic ilkirican, etorri içan çen Rachelen tabernaclera.

34 Bañan Rachelec hartu çitúën niníac eta eçárri çitúen camelu baten bastan, gero iarri içan çen heqien gañean. Eta Labanec miratu çúën tabernacle guçia, eta etçituen aurkitu.

35 Eta erran çioën bere aitari, eztaqiola desagráda ene iaünari, çeren eçiñ iaiqi ahal naiten horren aitçiñean: eçen badut emazteey etórtçera ussaturicaco gaüça húra. Eta miratu çúën, bañan etçituen ediren niniac.

36 Eta Iacob hassarratu çen, eta ihardúqi çuen Labaneqiñ, eta ihardesten çioëla, erran çioën, çer da ene hobéna ? çer da ene bekátuä, kar handireqiñ ondótic jarráiqi bahaitçat ?

37 Erabilli içan duc ene mañada gúçia: çer gaüça aurkitu duc hire etçheco mañada guçític ? eçár tçac hemen ene anajen eta hire anajen artéän, eta iuja beçáte norc dúën fálta gu bietáric.

38 Hireqiñ içatu naüc iragan hogoy urte haütan: hire ardi eta ahuntçec eztitec hutss egiñ: eztitiat ian hire artaldetaco çhikíroäc.

39 Içatu baldim bada

çembeit bassa bestiaz çaticaturicacóric, eztarozqiat ekarri: neurorrec iassan içatu diat bide-gábeä: eta ene escutican galdetçen uën: oraño egunez ebasten çéna, gauaz ebasten çéna.

40 Egunaz berórac contsumitçen nindian eta gaüaz jeládac: eta ene loä ihessi çihóän ene begien aitçiñetican.

41 Çerbitçatu aüt iragan hogoy urte haütan hire etçheän, erran nahi da, hamalaür urtez hire bi alabentçat, eta sey urtez hire artaldeentçat: eta gambiatu darótac hamar aldiz neüre golárdoä.

42 Ene aitaren Iaincoa, Abrahamen Iaincoa, eta Isaaqen ikara içatu ezpaliz enetçat, egiaz bidalduco oray hútssic. Bañan Iaincoac begiratu çioc ene aflicçioneari, eta ene escuetaco neqëari: eta erreprehenditu içan aü iragan gaüéän.

43 Eta Labanec ihardétssi çioën Iacobi eta erran çüën, hunaco nescatçha haüc ene alabac dituc, eta hunaco haür haüc ene haürrac dituc, eta hunaco artalde haüc ene artaldeac dituc, eta ikusten dituan guçiac eneac dituc: eta çer gauça içan nintçaioqéte gaür neüre alaba hauy edo horion haür egin dituztéñey?

44 Oray bada, eä trata deçagun alientçia hic eta nic, ceña içango baita señaletçat hire eta ene artéän.

45 Eta Iacobec hartu çúën harri bat, eta çhuçhendu çuen señáletçat.

46 Eta erran çioten berc anajey, bil çatçuë harriac: çeñec harriac ekarri eta, egin baitçúten mahain bat, eta jan baitçúten han mahañ haren gáñeän.

47 Eta Labanec deitu çuen hura Iegar-Sahadutha: eta Jacobec deitu içan çúën Galhed.

48 Gero Labanec erran çuen, mahañ haü içan bedi gaür lekuco ene eta hire artéan. Hargatic haren içéna deitua içan çen Galhed;

49 Bayta Mitspa ere: çeren erran baitçúen, Eternalac eman beça guardia hire eta ene gañean, bata bertçeaganic erretiratçera etortçen garen ordúän.

50 Aflijitçen baldim baituc ene alabac, eta hartçen baldim baduc emazteric ene alabez landan, eztuc içango nihor lekuco gure artéän, begira çac, Iaincoa içango duc lekuco ene eta hire artéän.

51 Gehiago Labanec erran çioën Iacobi, horra, mahañ haü, eta horra señáleä çhuçhendu dudana ene eta hire artéän.

52 Mahañ haü içángo duc lekuco eta señale hori içanen duc lekuco, nic, hiregana heldu naiçéla, eztudála iraganen mahañ hori: hic ere, enegana heldu aiçéla, eztuala iraganen mahañ hori eta señalea gaitç egiteco.

53 Abrahamen Iaincóëc eta Nacorren Iaincóëc iuia beça gure artéän, erran nahi da, heqien aitaren Iaincóec. Bañan Iacobec egin çuen iuramentu bere aita Isaaqen ikaraz.

54 Eta Iacobec ofrendatu çuen sacrificio bat mendian: eta deitu çitúën bere anajec ogi iatéra. Ian içan çuten bada ogia, eta iragan çuten gaüa mendian.

55 Eta Labanec goiz goiçetic iaiqirican, *mussu* eman çioten bere semeey eta bere alabey, eta bedincatu çitúën eta goan içan çen. Hala Laban bihurtu içan çen bere lekura.

32 HOGOY ETA HAMABIGARREN CAPITÚLUÃ.

1 Eta Iacob goan içan çen, eta Iaincoaren Aingeruac etorri çitçaizcon aitçiñera.

2 Eta Iacobec ikussi çituen beçain sarri erran çuen, hemen da Iaincoaren egoitça, eta deitu içan çuen leku haren içena Mahanajim.

3 Eta Iacobec bidaldu içan çituen mandatáriac bere aitçiñeän, Esau bere anajagána, Sehirco herrira, Edomgo lurrera:

4 Eta gomendatu çioten, çiotssala, hunela erranen dióçuë Esau ene iaünari, hunela erran içan dic Iacob hire mutillac, egotu içan naüc arrotç beçala Labanen etçhéän, eta han egotu naüc oray arteraño.

5 Hala, badiat idi, asto, ardi, mutill eta nescato: hori bidaltçen çioät erratera ene iaünari, ediren

deçadántçat gracia horren aitçiñean.

6 Eta mandatáriac bihurtu içan çiren Iacobengana, çiotssatéla, etorri içan gaituc hire anaia Esaurengana, eta oraño heldu duc hire aitçiñera, laür ehun giçon bereqin dituela.

7 Ordúän Iacob hagitç beldurtu eta penetan içatu çen, eta errepartitu içan çuen hareqin çen poblua, eta ardiac, eta idiac, eta caméluäc bi bandetara, eta erran çuen,

8 Esau etórtçen baldim bada banda batétara, eta iaçartcen baldim badio, egongo den gañeraco banda salbatuco da.

9 Iacobec erran çuen oraño, O ene aita Abrahamen Iaincoa, ene aita Isaaqen Iaincóä, O Eternal niri erran darotana, bihur adi hire herrira eta heüre ahaidétara, eta egiñ daróät ontassun:

10 Ttipiegi naüc hire gracia guçien eta hire mutillari egin dioän egia guçiaren aldean: eçen iragan diat ene makillareqiñ Iordan haü: bañan oray egin naüc bi banda.

11 Otoizten aüt, begira naçac ene anaia Esauren escutican: eçen beldur niatçájoc, benturaz etor eztadiñ, eta jaçar eztieçadan, eta amari haürren gañetic.

12 Eta erran duc, egiaz egiñen daróät ontassun, eta egiñaraçico diat hire ondóreä itssassoco haréa beçala, haüñitç içanaren podorez nihorc ere eçin conda ahal deçaqéna.

13 Eta iragan çuen gaüa leku hartan, eta hartu içan çuen, escura etorri çitçaionetican pressent bat bere anaja Esaurentçat:

14 Erran nahi da, bi ehun ahuntç, hogoy aker, bi ehun ärdi, hogoy çhikiro,

15 Hogoy eta hamar camélu esné-dun, eta heqien uméäc, berrogoy çhahal gazte, hamar çeçen gazte, hogoy asto eme, eta hamar asto cúme.

16 Eta eçarri çituen bere mutillen escuen artéän, tropela bakotçha apart, eta erran çioten, iragan çaitezte ene aitçiñeän, eta egí çüe, içan dadin distántçia artalde baten eta bertçearen artean.

17 Eta manatu çuen lehembiçicoa, çiotssala, ene anaia Esauc incuntratuco aüéneän, eta galdetuco daroäneän, diotssala, noréna aiz? eta norat oha? eta nórenac dire hire aitçíñeän diren gaüça horioc?

18 Orduan errango duc, ni naüc Iacob hire mutillarena: haü duc pressent bat Esau ene iaünari egórria: eta horra oraño gure ondotican.

19 Eta oro bat manatu çioën bigarrenari, eta oro bat hirurgarrenari, eta oro bat artaldeen ondotican çihoaçen guçiey, erraten çúëla, mintçatuco çaizcóte hitç horren arabera, Esauri, aurkitçen duçúen ordúän:

20 Eta erranen duçúë oraño, horra Iacob hire mutilla gure gibeletican, eçen erraten çuen, sossegaraçico diat haren bissaia pressent hunen bidez, çeña goango baita ene aitçiñeän, eta horren ondóän ikussico diat haren bissaia: behar bada, gogotic ikussico niaüc.

21 Pressenta bada iragan içan çen haren aitçiñean: bañan hura egotu *içan* çen gaü hartan bere *ban*dareqiñ.

22 Eta iaiqi içan çen gaü hartan, eta hartu çituen bere bi emázteäc, eta bere bi nescátoäc, eta bere hameca haurrac, eta iragan çuen Iabboko çhirripa.

23 Hartu çituen bada eta iraganaraçi çioten ibaia, elkarreqiñ iraganaraçi çituen, çituen guçíäc.

24 Eta Iacob bakarric gelditu eta, giçon bat guducatu içan çen hareqin goiçeco alba ager çediñ arteraño.

25 Eta giçon harc ikussi çuen ordúän eçin garay çeçáqela, uqitu içan çuen haren hanca tóqia: hàla Iacoben hanca heçur tóqia bihurtu içan çen giçon guducatçen çen ordúän hareqiñ.

26 Eta giçon harc erran çioën, utç naçac, eçen argi alba ageri duc. Banan erran çuen, ez aüt utçico, non ez naüan bedincatu.

27 Eta erran çioën, çer da hire içéna? eta ihardetssi çuen, Iacob.

28 Ordúän erran çuen,

hire içena eztuc içanen gehiago errana Iacob, bañan Israel : eçen naüssi içatu aiz guducátçen aiçela Iaincoareqiñ eta giçoneqiñ, eta içatu aiz bortitçéna.

29 Eta Iacobec galdetu çuen, çiotssala, otoizten aüt, declara dieçadac hire içéna. Eta ihardetssi çuen, çergatican galdetçen duc ene içéna? eta han bedincatu içan çuen.

30 Eta Iacobec deitu çúën lekuaren içéna Peniel: eçen ikussi diat, dio, Iaincoa bissaiaz bissaia, eta ene arima libratua içan da.

31 Eta igúzqia agertu çitçajon, Penuel iragan içan çuen beçain sarri, eta maingu çen bere hancaren gañéän.

32 Hargatican egungo egun arteráño, Israeleco haürrec eztúte iaten musculio erretiratçen denic çeña baita hanca tóqian: çeren eta giçon harc uqitu baitçúen Iacóben hanca tóqia erretiratcen den musculioän.

33 HOGOY ETA HAMAHIRURGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Eta Iacobec bere begiac altçhatu eta begiratu çuen: eta horra, Esau heldu çen, eta laur ehun giçon hareqiñ: errepartitu çiotçáten bada haürrac Leari et Racheli, eta bi nescátoey.

2 Eta eçarri çituen nescátoac eta heqien haürrac aitçiñean, Lea eta harren haürrac ondóän, eta Rachel eta Iossep azqénic.

3 Eta hura iragan içan çen heqien aitciñean, eta iarri içan çen ahuspez çazpi aldiz, bere anajagana hurbildu içan çen artéan.

4 Bañan Esaüc laster egin çuen haren aitçiñera, eta bessarcatu çúën, eta erori çen haren lepo gáñera, eta mussu eman çioën: eta nigar egin çuten.

5 Gero bere begiac altçhatçen çituela, ikussi çituen emázteäc eta haürrac, eta erran çúën, çer çaizqic haüc? eta ihardetssi çuen, haüc dituc Iaincoac bere graciaz hire mutillari eman diotçan haürrac.

6 Eta nescatoac hurbildu içan çiren, hec eta heqien haürrac, eta iarri içan çiren ahuspez :

7 Gero Lea ere hurbildu içan çen, eta haren haür-

manuco içanen da : egon çaitezte han, eta trafica çáçuë eta possedi çáçuë.

11 Sichemec ere erran çioten haren aita eta anajey, ediren deçadan gracia çuen aitçiñeän, eta erranen darotáçuen hura emango dut.

12 Hagitç haündi egí çuë ene gañean dotéä, eta pressenta, eta emango ditut nola ere errango baitarotáçue eta hala : eta eman dieçadáçuë nescátçha gaztéä emáztetçat.

13 Iacoben seméec beraz ihardesten çiotela Sichemi eta Hemor haren aitari eta tromperiaz, mintçatçen çirela ; çeren eta bortçhatu baitçúën Dina heqien arréba :

14 Erran içan çioten, eçiñ egiñ ahal giñeçaqe gaüça hori, eman gure arréba prepuçioa duen giçon bati : eçen hori laido çáïcu.

15 Bizqitártean alogatuco gare çueqiñ huntan, egiten baldim baçárete gu béçala, çircuntçissatçen ditutçuela çuen arteco haür har guçiac.

16 Ordúän emanen darozqitçuégu gure nescátçhac, eta hartuco ditugu çuen nescátçhac guretçat : eta egongo gare çueqiñ, eta egingo gare poblu bat.

17 Bañan obeditçen ezpaldim bagaitutçúë çircuntçissatuac içateco, hartuco dugu gure alaba, eta goanen gare.

18 Eta heqien perpaüssac agradatu çitçaizcoten Hemorri eta Sichem Hemorren semeari.

19 Eta giçon gazteac etçuen berantétssi içatu hori egitera : eçen Iacoben alaba hagitç agradatçen çitçájon : eta bere aitaren etçheco jende guçietaric ohoragarriena çen.

20 Hemor beraz eta Sichem haren sémeä etorri içan çiren bere hirico atera, eta mintçatu çitçaizcoten bere hirico jendeey, çiotssatela,

21 Jende haüc sossegúzcoac díre, gureqin dire : egon beïtez herrian, eta trafica beçate ; eta horra, herria çabala da hedaduraz horion aitçiñean : hartuco ditugu emaztetçat heqien nescátçhac guretçat, guc ere gure nescátçhac emanen diotçagúte.

22 Bitárteän jende horioc alógatuco dire gureqiñ huntan, gureqiñ egoteco, poblu bat egiteco, gure arteco har guçiac çircuntçissátuac içan daiteçen moyenez, hec çircuntçissatuac diren beçala.

23 Horion artáldeäc eta horion sustantçia eta horion bestia guçiac eztire gure içángo? Solament aloga gaiteçen horioqiñ, eta egon beitez guréqiñ.

24 Eta bere hirico atetic ilkitçen çiren guçiec obeditu çioten Hemorri eta Sichem haren semeari eta har guçiac çircuntçissatuac içatu çiren bere hirico atetic ilkitçen çiren guçien artetican.

25 Eta gertatu çen hirurgarren egúneän, dolóreän çiren ordúän, Iacoben haürretaric biec, Simeonec eta Leuic, Dinaren anajec, hartu çutela bat bedérac bere ezpáta, eta sartu çiréla aussarqi hirian, eta hil çituztela har guçiac.

26 Hill içan çitúzten oraño ezpat-ahoz Hemor eta Sichem haren sémeä, eta hartu çuten Dina Sichemen etçhètic, eta ilki içan çiren.

27 Eta Iacoben haürrac etorri içan çiren, hec hill içatu eta, eta pillatu çuten hiria, çeren eta bortçhatu baitçuten heqien arréba.

28 Eta hartu çituzten heqien artaldeac, heqien idiac, heqien astóäc, eta hirian eta larréän çena:

29 Eta heqien sustantçia guçia, eta heqien çhehéria guçia: eta eraman çitúzten presso heqien emázteäc: eta pillatu çituzten etçhetan çiren gaüça guçieqiñ.

30 Iacóbec bada erran çioten Simeoni eta Leuiri, nahassi naüçúë, higiñaraçitçen naüçuéla herrico habitantey, ham bat Cananearrey nola Phereziendarrey: eta yende guti diat: bilduco dituc bada ene contra, eta jaçarrico çiarotátec, eta desegiña içango naüc ni eta ene etçhéä.

31 Eta ihardétssi içan çuten, egin deçaten gure arrebaz ema paillart batez beçala?

35 Hogoy eta hamabortçgarren Capitúluä.

1 Iaincóäc bada erran çioën Iacobi, iaiqi adi, igan adi Beth-Elera, eta egon adi han, eta han egin dioçoc aldare bat Iainco bortitçari çeña agertu baitçitçáian ihessi indóan orduan hire anaia Esauren aitçiñétican.

2 Iacobec beraz erran çioën bere famillari, eta hareqin çiren guçiey, ken tçátçue arrotçen Iainco çuen artéän dirénac, eta purifica çaitézte, eta gambia tçátçue çuen trésnac.

3 Eta iaiqi gaitéçen, eta igan gaitéçen Beth-Élera, eta egiñen diot han aldare bat Iainco bortitçári çeñac ihardétssi baitárot ene aflicçio egunean, eta içatu baita eneqiñ goän içan naiçen bidéän.

4 Ordúän eman çiotçáten Iacobi arrótçen Iainco heqien escúän çiren guçiac, eta erréztun heqien beharritaric dilindan çeüdeçénac, çeñac gorde içan baitçitúën Sichemgo ondóan çen haritç baten azpian.

5 Gero partitu içan çiren. Eta Iaincoaren ikara bat etorri içan çen heqien ingurutan çiren hirien gañéra halaco maneraz non ezpaitçitçaizcóten iarraiqi ondotic Iacoben haürrey.

6 Hala Iacob hori eta horreqin çen poblu guçia etorri çen Luzera, çeña baita Canaango herrian, çeña baita Beth-El.

7 Eta han egiñ içan çuen aldare bat, eta deitu çuen leku hura, Beth-Elco Iainco bortitça : eçen Iaincoa agértu çitçáion han, ihessi çihóän ordúän bere anaiaren aitçiñétic.

8 Orduan hill içan çen Debora Rebeccaren unhídeä, eta içatu çen ehórtçia Beth-Élco behérean hartiç baten azpían : çeñaren içéna deitúa içan baitçen Allon-Bacuth.

9 Berriz Iaincóä agertu çitçáion Iacobi, Paddan-Arametic heldu çen ordúän eta bedincatu çuen.

10 Eta erran çioën, hire içéna duc Iacob : hire içéna eztuc içanen gehiago içendátua Iacob, bañan hire içéna içango duc Israel : eta deitu çuen haren içena Israel.

11 Iaincoac erran çioën oraño, Iainco bortitçanaüc ni, guçiz puçhánta: berret adi eta egiñ adi haüñitç: naçione bat, bay naçione bilduma bat etórrico dituc hireganic, oráño Erregeac ilkico dituc hire errañétaric.

12 Eta Abrahami eta Isaaqi eman içan diotedan herria, emanendároat hiri, eta emanen çioät hire ondoreäri hire ondóän.

13 Hala Iaincoa igan içan çen harenganic hari mintçatu çitçáion leku berérat.

14 Eta Iacobec çhuçhen du çuen señale bat Iaincóa hareqin mintçatu çen lekúän, erran nahi da, harri bat señáletçat, eta issúri çüen gañetic ihinztur bat, eta issuri çuen olioä haren gañera.

15 Iacobec bada deitu çuen Iaincoa mintçatu çitçáion lekuaren içéna, Beth-El.

16 Gero partitu çiren Beth-Eltic, eta baçen oraño çerbeit herri espaçio ttipi inguru etórtçeco Ephratera: ordúän Rachel erdi içatu çen haürraz, eta penaz erdi içatu çen.

17 Eta nola baitçen erditçeco miñétan, emágiñac erran içan çioën, eztunala beldúrric: eçen hori çaiñ oraño hiri hemen seme bat.

18 Eta bere arimaren partiadan, eçen hill içan çen; deitu içan çuen haren içéna Benoni, bañan bere aïtac deitu çuen Beniamin.

19 Hala hill içan çen Rachel, eta içatu çen ehortçia Ephratco bidéän, çeña baita Beth-Lehem.

20 Eta Iacobec çhuçhendu çúën señale bat haren sepulturaren gañéän. Hori da Rachelen sepulturaren señáleä gaurco eguna arteraño.

21 Gero Israel partitu içan çen, eta hedatu çituen bere tabernacleac Migdal-Hederez harátago.

22 Eta gertatu çen, Israel herri hartan çegóën ordúän, Ruben etorri içan çela eta etçan çela Bilha bere aïtaren ema-ohe-lagunáreqiñ: hori Israelec aditu içan çüën. Eta Iacoben haürrac hamábi çiren,

23 Learen semeäc, Ruben Iacoben lehen sortúä, Simeon, Leui, Iuda, Issacar, eta Zabulon.

24 Rachelen seméäc, Iossep, eta Benjamin.

25 Bilha Rachelen nescatoären seméäc, Dan, eta Nephtali ;

25 Zilpa Learen nescatoaren seméäc, Gad, eta Ascer. Horioc dire Iacoben haür, Paddan-Aramen sortu çitçaizcónac.

27 Eta Iacob etorri içan çen bere aita Isaaqengana Mamrera, Kirjath-Arbahra, çeña baita Hebron, non egotu baitçiren arrotç beçala Abraham eta Isaac.

28 Eta Isaac biçi içatu çen dembora, içan çen ehun eta laür hogoy urte.

29 Hala Isaac flacátuaz goan içánic hill içan çen, eta bildua içatu çen bere aitétara, çahartu eta egunez asséä içáturic : eta bere seme Esau eta Iacobec ehórtçi içan çúten.

36 HOGÖY ETA HAMASSEYGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Haüc dire bada Esau, Edom denaren ieneraçioneac.

2 Esauc hartu çituen bere emázteäc Canaango nescatchétaric: erran nahi da Hada, Elon Hetiendarraren alaba, eta Aholibama, Hanaren alaba et Tsibhon Heuiendarrare alaba ttípia.

3 Hartu çuen oraño Basmath, Ismaelen alaba, Nebajothen arréba.

4 Eta Hada erdi içan çitçaion Esauri Eliphazez, eta Basmath erdi içan çen Rehuelez.

5 Eta Aholibama erdi içan çen Iehusez, eta Iahlamez, eta Korahez. Horioc dire Esauren haürrac, ceñac sortu baitçitçaizcon Canaango herrian.

6 Eta Esauc hartu içan çituen bere emazteac, eta bere semeac, eta bere alabac, eta bere etçheco pressuna guçiac, eta bere artalde guçiac, eta bere haçiendac, eta bere conquesta Canaango herrian irabaçi çuen guçia, eta goan içan çen bertçe herri batetara bere anaja Iacóben gibélera.

7 Eçen heqien ontássunac hañ haündiac baçiren, non eçiñ egon ahal içango baitçíren elkárreqiñ : eta arrotç beçala ceüdeçen herriac eçiñ iassan ahal içango çitúën heqien artaldeac çirela caüssa.

8 Hala Esau egotu içan en Sehirco mendian. Esau Edom da.

9 Eta haüc dire hemen Esau Edomen aïtaren jeneraçióneac Sehirco mendian.

10 Haüc dire hemen Esauren harren içénac, Eliphaz Hada Esauren emaztearen sémeä: Rehuel Basmath Esauren emaztearen sémeä.

11 Eliphazen haürrac içatu çiren Teman, Omar, Tsepho, Gahtam eta Kenaz

12 Eta Timnah Eliphaz Esauren semearen emaohe-lagúna içátu çen, eta erdi içatu çitçájon Hamalekez Eliphazi. Horioc dire hor Hada Esauren emaztearen haürrac.

13 Eta haüc dire hemen Rehuelen haürrac, Nahath, Zerah, Sçamma, eta Miza. Haüc içatu çiren Basmath Esauren emaztearen haürrac.

14 Eta haüc içatu çiren Aholibama Hanaren alabaren haürrac, Tsibhonen alaba ttpiarenac, eta Esauren emaztearenac: ceña erdi baitçitçaion Esauri Iehusez, Iahlamez, eta Korahez.

15 Haüc dire hemen Esauren haurren Duqéäc: Eliphaz Esauren lehen sortuaren haürrénac: Teman Duqéä, Omar Duqéä, Tsepho Duqéa, Kenaz Duqéä,

16 Korah Duqéä, Gahtam Duqéä, Hamalek Duqéä: horioc dire hor Eliphazen Duqéäc Edomgo herrian: çeñac içatu baitçiren Hadaren haürrac.

17 Eta haüc dire hemen Rehuel Esauren semearen haürrénac: Nahath Duqéä, Zerah Duqéä, Sçamma Duqéä, eta Miza Duqéä: horioc dire hor Rehuelganic ilkiricaco Duqéäc Edomgo herrian: ceñac içatu baitçiren Basmath Esauren emaztearen haürrac.

18 Eta haüc dire hemen Aholibama Esauren emaztearen haürrénac: Iehus Duqéä, Iahlam Duqéä, Korah Duqéä, çeñac baitire Aholibama Hanaren alaba, Esauren emazteaganican ilkiricaco Duqéäc.

19 Horioc dire hor Esau, Edom denaren haürrac, eta horioc dire hor heqien Duqéäc.

20 Haüc dire hemen Se-

hir Horiendarraren haürrac, ceñac herrian egotu içan baitçiren, erran nahi da, Lotam, Sçobal, Tsibhon eta Hana.

21 Disçon, Etser, eta Disçan: çeñac baitire Horiendarren Duqéäc, Sehirren haürrac Edomgo herrian.

22 Eta Lotanen haürrac, içatu çiren Hori eta Heman: eta Timnah çen Lotanen arreba.

23 Eta haüc dire hemen Sçobalen haürrac; erran nahi da Haluan, Manahath, Hebal, Sçepho, eta Onam.

24 Eta haüc dire hemen Tsibhonen haürrac; Aja, eta Hana. Hana haü da dessertuan mandoac aurkitu içan çituen hura, bere aïta Tsibhonen astóäc ian eragiten çituen orduan.

25 Eta haüc dire hemen Hanaren haürrac, Disçon, eta Aholibama Hanaren alaba.

26 Eta haüc dire hemen Disçanen haürrac, erran nahi da Hemdan, Esçban Ithran, eta Keran.

27 Eta haüc dire Etzeren haürrac, erran nahi da, Bilhan, Zahauan, eta Hakan.

28 Eta hunaco haüc dire Disçanen haürrac, erran nahi da, Hutz, eta Aran.

29 Hunaco haüc dire Horiendarren Duqéäc, Lotan Duqéä, Sçobal Duqéa, Tsibhon Duqéä, Hana Duqéä.

30 Disçon Duqéä, Etzer Duqéä, Disçan Duqéä Horaco horioc dire Horiendarren Duqéäc, nola baitçiren Duqe eçárriac Sehirco herrian.

31 Eta hunaco haüc dire Edomgo herrian erregiñatu içan duten Errégeäc, Errege batec Israeleco haürren gañéän erregiña çeçan baño lehenago.

32 Belahc bada, Behorren sémeäc erregiñatu içan çuen Edomen, eta haren hiriaren içena çen Dinhaba

33 Eta Belah hill içan çen, eta Iobab Botsraco Zerahren sémeäc erregiñatu çuen haren lekúän.

34 Eta Iobab hill içan çen, eta Husçam, Temanitarren herricoac erregiñatu içan çuen haren lékuän.

35 Eta Husçam hill içan

çen, eta Hadad Bedaden sémeäc erregiñatu çuen haren lékuän, ceñac garaitu baitçúën Madian Moabeco lurréän: eta Hauith çen haren hiriaren içéna.

36 Eta Hadad hill içan çen, eta Masrekaco Samlac erregiñatu çuen haren lékuän.

37 Eta Samla hill içatu çen, eta Sçaul, ibaya Rehobothécoac erregiñatu çuen haren lékuan.

38 Eta Sçaul hill içan çen, eta Bahal-Hanan, Hacboren semeac erregiñatu çuen haren lékuan.

39 Eta Bahal-Hanan, Hacboren sémeä hill içan çen, eta Hadarec erregiñatu çuen haren lekuan: eta Pahu çen haren hiriaren içéna: eta haren emaztearen içéña Mehetabeel, çeña baitçen Matreden alaba, eta Mezahaben alaba ttipia.

40 Eta hunaco haüc dire Esauren Duqeen içénac, bere famillen arábera, bere lekuen arábera, bere içénen arábera: Timnah Duqéä, Halua Duqéä, Ieteth Duqéä,

41 Aholibama Duqéä, Ela Duqéä, Pinon Duqéä.

42 Kenaz Duqéä, Teman Duqéä, Mibtsar Duqéä,

43 Magdiel Duqéä, eta Hiram Duqéä. Horraco horioc dire Edomgo Duqéäc, bere egoitçen arábera bere possessioneco herrian. Esau da Edomeren aïta.

37 HOGOY ETA HAMAÇAZPIGARREN CAPITÚLUÄ.

1 Iacob bada haren aita arrotç beçala egotu içan çen herrian egotu içatu çen, erran nahi da Canaango herrian.

2 Hunaco haüc dire Iacoben jeneraçioneac. Iossepec hamaçazpi urteren adiña çüéla ian eragiten çitúën bere anajeqiñ artáldeac, eta mutill gazteä çen Bilharen haürren artéän, eta Zilparen haürren artéän, haren aitaren emazteac çirenén haürren artean: eta Iossepec salatu çiotçan bere aitari heqien hitç gaçhto laidagárriac.

3 Eta Israelec maite çuen Iossep bere bertçe seme guçiac baño gehiago, çeren eta bere çahártçeän içatu baitçuen, eta egiñ içan çioen arrópa pincardatu bat.

4 Eta bere anajec ikussirican aitac maite çuela hec guciac baño gehiago, higintçen çuten, eta eçin mintça ahal çeqioten hari eméqi.

5 Eta Iossepec egiñ içan çuen ametss bat, çeña declaratu baitçioten bere anajey, hargatican higindu içan çuten oraño ham batenaz gehiago.

6 Erran çioten bada, entçun çaçúe, otoizten çaituztet, egiñ içan dudan ametss haü:

7 Horra, ogi çamac amarratçen gintúën larréän eta orduan ene ogi çáma altçhatu içan çen eta egotu çen çhuçhen: eta horra çuen ogi çámec inguratu çuten, eta ahuspez iarri içatu çiren ene ogi çamaren aitçíñeän.

8 Eta bere anajec erran içan çioten, erregiñatuco uque beraz egiazqi gure gañean? Edo errealqi gure naussi içango bahintç? Hala higindu içan çuten oraño gehiago haren ametss eta hitçac çirela caüssa.

9 Berriz egiñ içan çuen bertçe ametss bät eta condatu çioten bere anájey, çiotssátela, horra, egiñ du oraño ametss bat: eta horra iguzqia eta illhárgia et hameca içar iarri içan çiren ahuspez ene aitçíñean.

10 Eta condatu çioën orduan bere aitari eta bere anajey, bere aitac erreprehenditu çuen, eta erran çioën, çer da egiñ içan dúän ametss hori? Etorri beharco bide diagunic eta hire amac eta hire anajec lurrèän ahuspez jartçéra hire aitçíñean?

11 Eta haren anajec imbidia içatu çuten haren contra: bañan haren aitac guardatçen çuen perpaüs hori.

12 Haren anajac bada goan içan çiren bazkeragitera bere aitaren artáideac Sichemen.

13 Eta Israelec erran çioën Iossepi, hire anajec eztute bazkeragiten Sichemen? Ator, egor açadan heqiengana. Eta ihardetssi içan çioën, huna ni hemen.

14 Eta erran çioën, oha oray, begira çac eä hire anájac eta artáldeäc ungi diren, eta iaqiñaraz dieçadac. Hala egorri içan

en Hebrongo çelhájetic,
a etorri içan Sicheme-
ño.

15 Eta giçon batec aur-
itu içan çuen larrez lar-
e errebelaturic çebillala,
a giçon harc galdetu
oën, erraten çioëla, çeren
illha abilla ?

16 Eta ihardetssi içan
úën, neüre anajen billha
iabillac : otoizten aüt,
racutss dieçadac non baz-
eragiten duten.

17 Eta giçonac erran çuen, partitu dituc hemendic : eçen aditu diat erraten çutéla, goaçen Dothainara. Eta Iossep goän çen bere anajen ondóän, eta ediren içan çituen Dothainen :

18 Eta ikussi içan çuten urrundic. Eta heqienganic hurbildu baño lehen, pentssatu içan çuten haren contra, haren hiltçéra.

19 Eta erran çioten batac bertçeari, horra, naussi ametssegille hori badator.

20 Oray beraz çatózte, eta hil deçagun, eta aürtic deçagun putçu horiotaric batétara : eta erranen diagu, bestia gaçhto batec iretssi içan du : eta ikussico diagu çer egingo diren haren ametssac.

21 Eta Rubenec entçun çuen hori, eta libratu içan çuen heqien escuëtaric, çiötssala, eztioçógun ken biçia.

22 Gehiago Rubenec erran çioten ezteçaçuela issur odola : aurtic çaçue, dessertuan den putçu hortara, eta ezteçaçuela eman escúä horren gañean : heqien escuetarican libra çeçantçat bihurraraçitçeco bere aitagana.

23 Iossep bada bere anajengana etorri çen beçain sarri, eraüntçi içan çioten bere arropa, haren gañean cen arropa pincardatu hura.

24 Eta hartu içan çuten, eta etçhatu çuten putçura: bañan putçúä hutssa çen, eta etçen han uric.

25 Gero iarri içan çiren ogia iateco. Eta bere begiac altçhaturic begiratu içan çuten, eta horra bidearen gañeco Ismaelitar tropela bat, Galaadetic heldu çena, eta heqien caméluec drogac çakharzqéten, eta baltssámuä, eta mirra, eta hori Egiptura eramateco çihoaçen.

9 Eta Iossepec ihardetssi çioën bere aitari, haüc dituc ene sémeäc, Iaincoac hemen eman darozqidanac. Ordúän erran çuen, ekar dietçáqidac, otoizten aüt, bedinca detçadantçat.

10 Ordéän Israelen begiac pissatu çiren çahartássunez, halaco maneraznon eçiñ ikus baitçecáqen, eta hurbillaraçi çituen beregana, eta mussu eman çioten, eta bessarcatu çituen.

11 Eta Israelec erran çioen Iossepi, eznian uste ikussi seculan hire bissaja: eta horra, Iaincoac ikussaraçi çiaüitac eta hi eta hire lerro-segida ere.

12 Eta Iossepec erretiratu çituen haren belhaünetaric, eta iarri çen ahuspez bissaia lurarren contra.

13 Iossepec beraz hartu çituen hec biac, Ephraim bere escúñean, Israelen ezqerretic, eta Manasse bere ezqérreän Israelen escúñetic: eta hurbillaraçi çituen harengana.

14 Eta Israelec aitçindu çuen bere escu escuña, eta eçarri Ephraimen buruaren gañean, çeña baitçen ttipiena, eta bere ezqerra Manasseren buruaren gañean: bere escúac alde batetic bertçéra beráriaz ekartçen çituela: eçen Manasse çen lehen sortua.

15 Eta bedincatu çuen Iossep, erraten çuela, Iaincoac noren bissaiaren aitçiñean ibilli baitire ene aitac Abraham eta Isaac, Iaincoac, içateän naiçénetic gaürco egun haü artereraño bazcatçen naüenac:

16 Aingeruac gaitç guçietaric begiratu naüenac, bedinca détçala haür haüç: eta ene içena, eta ene aita Abraham eta Isaaqen içéna içan dadillala deituä horion ganéän, eta egin daitéçela haüñitç arrañac beçala, berretçen direla lurrean.

17 Ordúän Iossepec ikussiric haren aitac ematen çuela bere escu escúña Ephraimen buruaren gañean, hori desagradatu çitçaion, eta altçhatu azpitic bere aitaren escua aldaratçeco Ephraimen buruaren gañetic Manasseren buruaren gañera.

18 Eta Iossepec erran çioën bere aitari, eztuc

la bere anajengánic, eta daratu çela giçon Had- llamitar batengana, çeñac aitçuen içena Hira.

2 Eta Iudac han ikussi uen Cananear baten ala- a, çeñac baitçuen içena çuah, eta hartu içan çuen, ta etorri içan çen haren- ana.

3 Ceñac contçebitu baitçuen eta egiñ seme bat; ta deitu çuten haren içena Her.

4 Eta contçebitu çuen oraño, eta erdi içan çen seme batez, eta deitu çuen haren içéna Onan.

5 Gehiago erdi içan çen oraño seme batez, eta deitu çuen haren içena Sçela. Eta Keziben çen huntaz erdi içatu çen ordúän.

6 Eta Iudac hartu çuen emáztea Her bere lehen sortuarentçat, çeñac baitçuen içena Tamar.

7 Bañan Her, Iudaren lehen sortúä gaçhtóa çen Eternalaren aitçiñean, hargatican Eternalac hillaraçi içan çuen.

8 Ordúän Iudac erran çioen Onani, ator hire anajaren emazteagána, eta har tçac emaztetçat, haren coñat aiçen beçala, eta sor eragin dioçoc casta heüre anajari.

9 Bañan Onan, ikussiric etçela casta içanen harena, bere anajaren emazteagana etortçen çen aldi guçiez lohitçen çen lurraren contra, bere anajari casta eman etçioçontçat.

10 Eta egiten çuena desagradatu çitçaion Eternalari: hargatic hillaraci çuen hori ere.

11 Eta Iudac erran çioën Tamar bere errañari, egon adi alhargun hire aitaren etçhéän, Sçela ene semea handi dadiñ artéän: eçen erran çuen, guardia egiñ behar da hill eztadiñ bere anajac beçayn ungi. Hala Tamar goan içan çen, eta egotu çen bere aitaren etçhéän.

12 Eta çembeit egunen ondóän hill içan çen Sçuah Iudaren emaztearen alaba. Ondoan Iuda, contssolatu içan çen, eta igan çen bere ardien murritçailleengana Timnathara, hori eta Hira Hadullamitarra, horren adisqide haündia.

13 Tamarri bada iaquiñaraçi çioten, çiotssátela, horra, hire aitagiñharraüa

7 Madarica bedi heqien colera, eçen ahalqe gábeä içatu duc: eta heqien fulia, eçen tiesso egotu içan duc: errepartituco tiat Iacobénean eta barraiatuco tiat Israeléneän.

8 Iuda, hitaz denaz beçam báteän, hire anajec laüdatucoaüte: hire escua hire etssajen lepo gáñean içango duc, hire aitaren semeac jarrico dituc ahuspez hire aitçíñeän.

9 Iuda lehoin cume bat duc: ene semea bihurtu içan aiz çaticaturican, makurtu içatu duc, eta bere indarrean den lehoin bat beçala çiagoc, eta lehoin çahar bat béçala, norc iratçárrico du?

10 Sçeptróä eztuc aldaratuco Iudarenganic, ez legegílleä haren oñen artétic, Sçilo etor dadiñ artéän, eta hari dagoca pobluen bilduma.

11 Mahastiari amarratçen çioc bere astóa, eta mahatss ondo exelentari bere asto cúmeä: arnóan garbituco dic bere beztimendua, eta mahatss mulko odóleän bere capa.

12 Begiac gorri eder tic arnoz, eta hortçac çhuri esnez.

13 Zabulon alojitucoduc itssas portúan, eta untçi portuan içango duc, eta haren aldéä Sidon partéra.

14 Issacar astoheçurtssu bat duc establiaco barren artean dagoéna.

15 Ikussi dic sossegua ona çela, eta herria agradagárria çela, eta beheratu dic bere sorbalda ekártçeco, eta assuietitu çitçájoc esclabo egiñ içatu dirénen tributuäri.

16 Danec iujatuco dic bere poblua, Israeleco famílletaric bertçe bat beçaiñ ungi.

17 Dan suge bat içango bideären gañean, eta itçal suge bat bide gañean, aüssiqitçen dituela çamariaren çapatac, çerengátican erori baita çamaldúna ahoz góra.

18 O Eternala, iduriqi diat hire salbamenduä.

19 Gadez denaz beçam báteän, tropelac laster egingo dio gañéra: bañan harc laster egiñen dic gañera azqéneän.

20 Ogi giçena etorrico duc Asçerengánic, eta em-

men tic atssegiñ erreälac ere.

21 Nephtali orkaitç eme leçhatu bat duc, hitç ederrac ematen tic.

22 Iossep erramu dakarqen bat duc, erramu bat iturri ondóän dakarqena, adarrec curritu içan ditec harri morroillaren gañera.

23 Hassarratu içan ditec minqi: tiratu ditec haren contra, eta fletcha-tiratçáille naüssiec higindu içan ditec.

24 Bañan haren balesta bere indárreän egotu içan duc, eta haren escúën bessóäc bortíztuäc içatu dituc: hori duc Iacoben puçhantaren escutican: handic duc artçaña, Israeleco harria.

25 Hori duc hire aïtaren Iainco bortitçagánic, ceñec lagunduco baihaü, eta guçiz puçhantagánic, ceñec bedincatuco baihaü çeru gañeco benediçiöneez, leçe behereco benediçioneez, bulharreco eta emasabeleco benediçioneez.

26 Hire aitaren benediçióneäc indar handitacoágoäc içatu dituc, eçen ez ni enjendratu naütenen benediçioneac, eternitate aldaqen bururáño: Iossepen buruaren gañean içango dituc, eta bere anajen arteticáco Nazaretarraren gañean.

27 Benjamiñ çaticatuco duen otsso bat duc: goiçéän iretssico dic arrapáqia, eta arrátsseän errepartituco dic atçemánqia.

28 Hec guçiac dire Israeleco hamabi famillac: hori ere da bere aitac erran çiotena, hec bedincátçeän, bay hetaric bat bedera bedincátçean bere benediçione propioaren arábera.

29 Gehiago manatu çúën, ciotssála, erretiratçera nihóäc ene pobluagana, ehortç naçáçuë ene aitéqiñ, Hephron Hetiendarraren larréän den arroca putçúän.

30 Macpelaco larrean den arroca putçúän, çeña baita Mamreren aitçiñaz aitçiñ, Canaango herrian: ceña Abrahamec ardietssi baitçúën Hephron Hetiendarragánic, larreäreqien sepultura possessionetçat:

31 Han ehortçi içan ditec Abraham Sara bere emazteareqiñ: han ehortçi içan tiztec Isaac eta Re-

dur : eçen Iaincoaren lekuan naüc ni ?

20 Gaizqi pentssatu çinduten ene aldera, banan Iaincoac onera pentssatu dic, egiteco gaürco egun hunec eracusten duenaren arábera, begiratçécotçat biçiric poblu haündi bat.

21 Hargatican eztuçuela beldurric oray: nic neurórrec entretenituco çaituztet çuec eta çuen mañada. Eta contssolatu çituen, eta mintçatu çitçajoten hey bere gogara.

22 Iossepec beraz Egiptuan egin çuen bere egoitça harc eta haren aitaren etçhéäc, eta biçi içatu çen ehun eta hamar urte.

23 Eta Iossepec ikussi çiotçan Ephraimi hirurgarren jeneraçioneco haürrac. Makir Manasseren semearen haürrac ere haçiac içatu çiren Iossepen belhaünen gañéän.

24 Eta Iossepec erran çioten bere anajey, hiltçera nihóäc, eta Iaincoac eztic faltatuco çuen bissitátçera, eta iganaráçico çaituzte herritic Abraham, Isaac, eta Iacobi iuramentu egiñ içan dioten herrira.

25 Eta Iossepec iuramentu eragiñ çioten Israelen haürrey, eta erran çioten, Iaincoac eztic faltatuco çuen bissitátçera: eta hargatic eramanen ditútçue ene heçúrrac hemendican.

26 Gero Iossep hil tçen ehun eta hamar urteren adíñeän: eta urrindu çúten, eta eçarri çuten gatabuta batean Egiptuän.

George Berridge & Co., Printers, Upper Thames Street, London, E.C.

na
e e
Ios
n.
ec
ijey,
lain
ien b
áçico
Abraha
bi iu
n diot

ec iura
ioten Is
ta erran
ztic fal-
tátçera:
nen di
rac he-

il tçen
rteren
du çú-
en ga-
tuän.